Τῷ φιλ... ...

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΠΡΟΣ ΑΓΗΣΙΛΑΟΝ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΗ.

Ἢ

ΒΙΟΣ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΚΟΥΡΗ

ΥΠΟ

ΗΛΙΑ ΖΕΡΒΟΥ ΙΑΚΩΒΑΤΟΥ.

« Οὔτοι λείψανα ἀγαθῶν
» Ἀνδρῶν ἀφαιρεῖται
» Χρόνος· ἁ δ' ἀρετά,
» Καὶ θανοῦσι λάμπει.
» (Εὐριπ. Ἀνδρομ.) »

ΦΥΛΛ. Γ΄. καὶ Δ΄.

ΕΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙᾼ
ΤΥΠΟΙΣ Η ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ.

1877.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΠΡΟΣ ΑΓΗΣΙΛΑΟΝ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΗ.

« *Οὔτοι λείψανα ἀγαθῶν*
» *Ἀνδρῶν ἀφαιρεῖται*
» *Χρόνος· ἁ δ' ἀρετὰ,*
» *Καὶ θανοῦσι λάμπει.*
» *(Εὐριπ. Ἀνδρομ.)* »

ΦΥΛΛ. Γ'. καὶ **Δ'.**

ΕΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ

ΤΥΠΟΙΣ Η ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ.

1877.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

IB6720
(B13053)

ΤΗΙ ΕΝΤΙΜΟΤΑΤΗΙ Κᾳ ΕΛΟΪΖΗΙ ΒΟΤΣΗΙ
ΧΗΡΑΙ Δος ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΚΟΥΡΗ.

ΕΝΤΙΜΟΤΑΤΗ ΚΥΡΙΑ!

Ἰδοὺ τέλος πάντων, ὡς ἄλλοτε εἶχον Ὑμῖν ἀναγγείλει, ἡ βιογραφία τοῦ ἀειμνήστου καὶ ἐρασμιωτάτου Ὑμῶν συζύγου, ἐντίμου δὲ καὶ εἰλικρινοῦς φίλου μου, παραδίδεται ἤδη εἰς τὴν δημοσιότητα. Τοιουτοτρόπως πιστεύω, ὅτι καὶ ἐντελῶς πληροῦνται οἱ ἐγκάρδιοι Ὑμῶν πόθοι, ἄξιοι τῆς γενναιόφρονος καὶ φιλάνδρου Ὑμῶν ψυχῆς, καὶ τιμιότεροι λίθων πολυτελῶν καὶ μεγαλοπρεπῶν μαυσωλείων.

Τὸν ἐλάχιστον, πλὴν ὀφειλόμενον τοῦτον φόρον, ὃν ἡ ἀκραιφνὴς φιλία, ὑπηρετοῦσα τὴν δικαιοσύνην, καὶ ἐκτιμῶσα τὴν ἱκανότη-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

τα καὶ τὸν πατριωτισμὸν, ἀπονέμει εἰς τὴν μνήμην τοῦ τεθνεῶτος, ἐσκέφθην ὅτι ἤθελα καταστήσει μεγαλήτερον καὶ πολυτιμότερον, ἐὰν ὡς ἱερὸν ἀνάθημα, ἀφιέρονον αὐτὸν καὶ πρὸς ζῶσάν τινα εἰκόνα, ἀνταξίαν τοῦ μεταστάντος ἀνδρός.

Ἡ ἔμβιος τούτου μνήμη διακοσμοῦσα τὴν εἰκόνα, ὡς ἡ ζῶσα εἰκὼν τὴν ἀγαθὴν μνήμην, ἤθελον ἀμφότεραι, καίτοι φυσικῶς ἀποχωρισθεῖσαι, ἐπισυνάπτεσθαι τοὐλάχιστον ἠθικῶς καὶ ἐν τῷ βίῳ τούτῳ, ὡς ἐν τῇ αἰωνιότητι. Τοιαύτην δὲ ἀνταξίαν καὶ ζῶσαν εἰκόνα, ἐθεώρησα καὶ ἔκρινα Ὑμᾶς, Ἐντιμοτάτη Κυρία.

Καὶ τίς μᾶλλον ἐδικαιοῦτο νὰ φέρῃ καὶ νὰ κοσμῇ τὴν σεβαστὴν μνήμην, καὶ νὰ κοσμῆται ὑπ αὐτῆς, ἀπὸ τὴν σεμνόδιον καὶ ὑψηλῆς ὑπολήψεως Κυρίαν, τὴν ἔντιμον καὶ προσφιλεστάτην σύζυγον αὐτοῦ τούτου τοῦ τεθνεῶτος; « Γυνὴ ἀνδρεία στέφανος τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. »

Ὁ διάχρυσος τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν ὑπὲρ τοῦ καλοῦ συμπαθειῶν ἱματισμὸς, δι' οὗ νηπιόθεν περιεβάλλεσθε, διέλαμψεν εἰς ὅλην αὐτοῦ τὴν διαύγειαν ἐν τῷ σεμνῷ οἰκογενειακῷ περιβόλῳ, καὶ τῇ ἁρμονικῇ συμβιώσει μετὰ τοῦ ὑπεραγαπῶντος καὶ λίαν Ὑμᾶς σεβομένου συνεταίρου.

Ἐμπνευσθέντες ἀνέκαθεν ἀμφότεροι πρὸς τὸν τίμιον καὶ ἱερὸν τῆς ἑνώσεως δεσμὸν, ὑπὸ τῆς εὐγενεστέρας καὶ γονιμωτέρας δημιουργικῆς δυνάμεως, διηνύσατε καὶ τὸν μακρὸν καὶ εἰρηνικὸν, ἂν οὐχὶ καὶ κατὰ πάντα εὐδαίμονα βίον, ἕνεκα τῶν περιπετειῶν καὶ τῶν πικρῶν δοκιμασιῶν, ἃς ἡ ἀμείλικτος εἱμαρμένη τυφλῶς διανέμει εἰς τοὺς βροτοὺς, καὶ συνεμερίσθητε τὰς εὐτυχεῖς καὶ ἀποφράδας ἡμέρας, μετ' ἴσης ἀταραξίας, μετριοπαθείας καὶ χριστιανικῆς ἀρετῆς, ὡς καὶ ἤδη μόνη διανύετε τὸ λοιπὸν τοῦ βίου, καὶ ἀνέκαθεν τὸ τῆς οἰκογενείας φύσει βαρὺ, καὶ ἕνεκα ἑτέρων, ὡς μὴ ὤφειλε! ἀνελπίστων

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

δυσαρεσκειῶν, κατασταθὲν δυσχερέστερον φορτίον, μετὰ σεμνοπρεποῦς γενναιότητος, ἀνδρικῆς δραστηριότητος καὶ στωϊκῆς καρτερίας, ἰδίας τῶν εὐγενῶν Ὑμῶν αἰσθημάτων, καὶ ἀξίας τῶν τοῦ προσφιλοῦς Ὑμῶν συζύγου ἠθικῶν προτερημάτων.

Τὸ οἰκογενειακὸν οὕτω καθῆκον, τὸ ὁποῖον περιστέλλει τὴν καρδίαν, καὶ ὁ συζυγικὸς ἔρως, ὅστις πληρόνει αὐτήν, ἐχρημάτισαν καὶ εἶναι οἱ δύο μᾶλλον ἀνεκτίμητοι καὶ διαστίλβοντες ἀδάμαντες, οἵτινες ὡς κορωνὶς περιστέφουν τὰς πολλὰς Ὑμῶν ἀρετάς.

Τίς ἕτερος λοιπὸν πλειότερον ἐδικαιοῦτο εἰς τοιαύτην ἀνάθεσιν, ἢ ἠδύνατο νὰ τύχῃ ἀμοιβαίας τιμῆς καὶ διακοσμήσεως, ἀπὸ τὴν ἐπιζήσασαν ἴσανδρον καὶ ἤδη πενθηφοροῦσαν σύζυγον; — Ὅθεν πιστεύω ὅτι δὲν ἔκρινα κακῶς καὶ ἀκαταλλήλως, ἂν διενοήθην, ἀφιερόνων πρὸς Ὑμᾶς τὸ Πόνημα τοῦτο, νὰ καταστήσω αὐτὸ μᾶλλον πολύτιμον καὶ ἐπίζηλον.

Εἶμαι δὲ εὔελπις, πλὴν τί λέγω εὔελπις; — Εἶμαι μάλιστα πληρέστατα πεπεισμένος, ὅτι θέλετε καὶ Ὑμεῖς ἀποδεχθῇ αὐτὸ μετὰ ζωηρᾶς καὶ ἀφάτου ἀγαλλιάσεως καὶ εὐφροσύνης, οὐχὶ διὰ τὴν μικρὰν ἴσως λόγου ἀξίαν τοῦ ἔργου, ἀλλὰ διὰ τὴν μεγάλην ἀξίαν τοῦ ἀντικειμένου, τὸ ὁποῖον ὡς ἐχρημάτισεν ἐν τῷ βίῳ τὸ τιμαλφέστερον Ὑμῶν ἐγκόλπιον, εἶναι καὶ μετὰ θάνατον ἡ περιπαθεστέρα ἀνάμνησις.

Δέξασθε ἐν τούτοις, παρακαλῶ, τὰς διαβεβαιώσεις τῆς μᾶλλον διακεκριμένης ὑπολήψεώς μου, μεθ' ἧς διατελῶ,

Ἐν Κεφαλληνίᾳ 26 Ὀκτωβρίου 1876.

Ὑμέτερος Θεράπων
ΗΛΙΑΣ ΖΕΡΒΟΣ ΙΑΚΩΒΑΤΟΣ.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΦΙΛΕ ΑΓΗΣΙΛΑΕ !

Ἐπιλαμβανόμενος τῆς βιογραφίας τοῦ πρὸ τριῶν ἐτῶν μεταστάντος ἀφ' ἡμῶν ἀρίστου καὶ κοινοῦ φίλου Σωκράτους Κουρῆ, νομίζω, ἀγαπητέ μοι Ἀγησίλαε, ὅτι ἐπιτελῶ ταὐτοχρόνως διπλῆν ὑπηρεσίαν, διότι πρὸς μὲν τὴν πατρίδα καὶ τὴν μνήμην τοῦ ἀνδρὸς, ἐκπληρῶ ἱερὸν καὶ ὀφειλόμενον καθῆκον, πρὸς δὲ τοὺς ἐπιζῶντας συγγενεῖς καὶ πρὸς ἐσὲ, θερμὴν παράκλησιν καὶ ἔμφλογον ἐπιθυμίαν.

Περὶ τὸ ἔτος 1848 ὅτε ἅπασα σχεδὸν ἡ Εὐρώπη συνεταράσσετο ὑπὸ ἀλλεπαλλήλων πολιτικῶν ἐπαναστάσεων, ἀνεφάνη καὶ ἐν Κεφαλληνίᾳ ὅμοιόν τι σύμπτωμα, ὡς προσῴδημα οὕτως εἰπεῖν, ἢ μᾶλλον ὡς ἀπολήγουσα ἠχὼ τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐκείνων ἀνατροπῶν.

Κατὰ τὴν πρωΐαν τῆς 14 Σεπτεμβρίου χωρικοί τινες, θερμενόμενοι μὲν ὑπὸ τοῦ γενικοῦ τότε καὶ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης ἐθνικοῦ πυρὸς, πλὴν δυστυχῶς ἀποπλανηθέντες καὶ κακῶς συμβουλευθέντες, ἀπεπειράθησαν νὰ εἰσβάλωσιν ἐν τῇ πόλει τοῦ Ἀργοστολίου, εἰς ἣν ἀφέθησαν καὶ ἐπιβούλως νὰ εἰσχωρήσωσι μέχρι τινὸς, ἀλλὰ πλησίον τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Θεοτόκου τῶν Σισίων, συγκρουσθέντες μεθ' ἑνὸς ἀποσπάσματος τῆς Ἀγγλικῆς φρουρᾶς, ἐφονεύθησαν μὲν καὶ ἐτραυματίσθησαν ἀμφοτέροθέν τινες, πλὴν ἀπεσοβήθη καὶ ὁ ἐπαπειλούμενος κίνδυνος, διότι οἱ χωρικοὶ διϊδόντες κατεῖδον τὴν ἀπάτην, εἰς ἣν εἶχον παρασυρθῆ, ὑπεχώρησαν.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Ὁ ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ Ἁρμοστὴς τῆς Ἑπτανήσου Σήτων, ἀνὴρ πολύπειρος, καὶ πρὸς τὰς περιστάσεις κατάλληλος, ἔσπευσε ν᾽ ἀνακηρύξῃ ὑπὲρ τῶν χωρικῶν καὶ ἐπὶ χρόνον ὡρισμένον γενικὴν ἀμνηστείαν, ἐξ ἧς ἀπέκλειε μόνους τοὺς ὑποκινητὰς καὶ πρωταιτίους. Πρὸς ἀνακάλυψιν δὲ τούτων, ὡς καὶ πρὸς ἐξακρίβωσιν τῶν ἀφορμῶν, τοῦ σκοποῦ καὶ πάσης σχετικῆς περιστάσεως τοῦ παραβόλου ἐκείνου κινήματος, διώρισεν ἔκτακτον Γενικὸν Εἰσαγγελέα καὶ ἐπὶ τούτου Ἀνακριτὴν τὸν ἐκ Κερκύρας Σωκράτην Κουρῆν, ὅστις διεξήγαγε τὰ ἀνατεθέντα εἰς αὐτὸν σοβαρὰ καὶ δύσκολα καθήκοντα μετὰ σπανίας συνέσεως, πλήρους ἀνεξαρτησίας, καὶ αὐστηρᾶς δικαιοσύνης.

Ἐν τούτοις ἡ ἔμφρων καὶ εὐθυτάτη ἐκείνη συμπεριφορὰ τοῦ ἀνδρὸς, διασκεδάσασα τὰς σατανικάς τινων ἐλπίδας, ἀπήλλαξε καὶ τὴν Κεφαλληνίαν ἀπὸ λίαν ὀδυνηρὰς καὶ ἴσως τραγικὰς συνεπείας, εἰς τὰς ὁποίας ἐραδιουργοῦσαν νὰ τὴν ὠθήσωσιν ὁ φατριασμὸς καὶ μία καταχθόνιος πολιτική· καὶ ἤθελον βεβαίως ἴδῃ πεπληρωμένους τοὺς ἀγρίους πόθους των, ἂν ἐπετύγχανον Ἀνακριτὴν ἀνίκανον, ἢ ἐπίδειλον, ἢ συμμεριζόμενον τὰς ἰδέας των.

Τὸ μέγιστον καὶ ἐν ἡμέραις πονηραῖς σπάνιον ἐκεῖνο εὐεργέτημα, τὸ ὁποῖον τότε ἀπένειμεν εἰς τὴν Κεφαλληνίαν ὁ Σωκράτης Κουρῆς, καίτοι οὐσιωδῶς πρᾶξις καθήκοντος καὶ δικαιοσύνης, οὐχ᾽ ἧττον ὅμως ἦτο καὶ ἀπόρροια ἐμφύτου φιλανθρωπίας, πατριωτικῶν αἰσθημάτων καὶ ἐντίμου χαρακτῆρος· ἐπομένως κατὰ διπλοῦν λόγον, ὠφείλετο πρὸς τὸν ἄνδρα δεῖγμά τι εὐγνωμοσύνης καὶ σεβασμοῦ, πρὸς ἐπαξίαν ἐκτίμησιν καὶ ἠθικὴν ἀμοιβὴν τοιαύτης ἀρετῆς.

Οἱ ἀρχαῖοι κάτοικοι τῆς Χαιρωνείας, ἀνήγειραν

χαλκοῦν ἀνδριάντα πρὸς τὸν Ῥωμαῖον στρατηγὸν Λούκουλλον, ὅστις διὰ τῆς ἁπλῆς μόνον, ἀλλ᾽ ἀληθοῦς μαρτυρίας του, ἐματαίωσεν ἐπικίνδυνον κατηγορίαν, εἰσαχθεῖσαν ὑπὸ τῶν Ὀρχομενίων κατὰ τῆς πόλεώς των. Ὁ δὲ Πλούταρχος μετὰ παρέλευσιν διακοσίων περίπου ἐτῶν, ἀναμιμνησκόμενος τὴν σωτήριον ἐκείνην εὐεργεσίαν, ἀπένειμεν καὶ ἑτέραν μᾶλλον ἀξιόλογον ἀμοιβὴν, διότι ἀφηγηθεὶς τὸν βίον καὶ τὰς πράξεις τοῦ Ῥωμαίου στρατηγοῦ, προσέθηκεν οὕτως εἰς τὴν ἀπομιμουμένην τὸ ἀνάστημα καὶ τὴν ὄψιν εἰκόνα, καὶ τὴν παριστάνουσαν τὸν ἠθικὸν χαρακτῆρα καὶ τὰ ἔργα τοῦ ἀνδρός.

Ἂν ὅμως προεθέμην ἤδη νὰ ἀντιπαραβάλλω τὴν νέαν πρὸς τὴν ἀρχαίαν ὑπηρεσίαν, δὲν ἤθελα ποσῶς διστάσει νὰ θεωρήσω πολὺ ὑπερτέραν τὴν πρώτην, καθὸ συνοδευομένην ὑπὸ ἀπείρων προσκομμάτων, κινδύνων καὶ περιπετειῶν, διότι τί εὐκολώτερον καὶ μᾶλλον ἀκίνδυνον ἀπὸ τὴν προφορικὴν κατάθεσιν μιᾶς μαρτυρίας; Καὶ τί δυσκολώτερον καὶ μᾶλλον πολυόδυνον ἀπὸ τὴν ἐπ᾽ ἐγκλήματι στάσεως διεξαγωγὴν ἀνακρίσεως, εἰς ἣν ἐχθρικὰ πάθη ἀνταγωνίζονται, πλεῖσαι ὅσαι ῥαδιουργίαι καὶ πλεκτάναι σκευωροῦνται, καὶ πρόσωπα πάσης τάξεως ἀναμιγνύονται; Πλὴν δὲν πρόκειται περὶ τούτου, ἀλλὰ περὶ τῆς ἀπονεμηθείσης εἰς ἀμφοτέρας δικαιοσύνης, διότι ἡ μὲν τοῦ Ῥωμαίου στρατηγοῦ ὑπηρεσία πλεοναζόντως ἐβραβεύθη ὑπὸ τῆς εὐεργετηθείσης πόλεως· ἡ δὲ τοῦ Ἕλληνος πολίτου οὐδόλως ἢ παρ᾽ ὀλίγων ἁπλῶς ἐξετιμήθη, ζῶντος ἔτι τοῦ εὐεργέτου, διότι ἄλλοι μὲν ἀδιαφόρησαν, ἕτεροι δὲ ἐσιώπησαν, καί τινες ἴσως ἐξύβρισαν, ἠπείλησαν καὶ ἐσυκοφάντησαν. Πόσον ὁ νέος ἀπέχει τοῦ παλαιοῦ κόσμου καὶ κατὰ τὰς πράξεις, καὶ κατὰ τὴν ἐκτίμησιν αὐτῶν!

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Τὴν ἔλλειψιν ὅμως ἢ μᾶλλον τὴν ἀδικίαν ταύτην, τὴν ὁποίαν μόνη ἡ ἀνώμαλος τότε πολιτικὴ κατάστασις, δύναται ἴσως νὰ δικαιολογήσῃ, προτίθεμαι ἤδη, ἀναλόγως τῶν ἀσθενῶν δυνάμεών μου, ἂν οὐχὶ ἐντελῶς ν' ἀναπληρώσω ἢ νὰ θεραπεύσω, τοὐλάχιστον ἐν μέρει νὰ διορθώσω ἢ νὰ μετριάσω διὰ τῆς ἐξιστορήσεως τοῦ βίου αὐτοῦ τοῦ ἐξόχου ἡμῶν συμπολίτου, μετὰ τοῦ ὁποίου καὶ ἱεροὶ δεσμοὶ σταθερᾶς καὶ ἀκραιφνοῦς φιλίας μ' ἐπεσύναπτον. Τοιουτοτρόπως πιστεύω ὅτι καὶ τὴν πατρίδα θέλω πρεπόντως ὑπηρετήσει, καὶ τὴν ἱερὰν σκιὰν τοῦ τεθνεῶτος φίλου ὁπωσοῦν ἐξιλεώσει, καὶ τοὺς ἐπιζῶντας οἰκείους καὶ φίλους ἱκανοποιήσει.

Ὁ προπάτωρ τοῦ βιογραφουμένου Ἰωάννης Κουρῆς, εὔπορος ἰδιοκτήτης καὶ τίμιος ἀνὴρ, εἷλκε τὴν καταγωγὴν ἐκ τῆς ἐν Κερκύρᾳ κώμης τῶν Ἁγ. Θεοδώρων, κειμένης ἐν τῇ ὡραίᾳ καὶ τερπνῇ Ἐπαρχίᾳ τῆς Λευκίμνης,

« Ἔνθα δὲ δένδρεα μακρὰ πεφύκει τηλεθόωντα.
« Ὄγχναι καὶ ῥοιαὶ καὶ μηλέαι ἀγλαόκαρποι,
« Συκαῖ τε γλυκεραὶ καὶ ἐλαῖαι τηλεθόωσαι.

Τούτου ἄξιοι γόνοι ἐχρημάτισαν ὁ Δημήτριος καὶ ὁ Ἀνδρέας, τοὺς ὁποίους ὁ φιλόστοργος πατὴρ ἐφρόντισε, ν' ἀποκαταστήσῃ ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς πατρίδος του, ὅπου ἐκολακεύετο, ὅτι δι' ἐμπρεπεστέρας ἀγωγῆς καὶ ἐντελεστέρας ἐκπαιδεύσεως, ἤθελον ἔτι μᾶλλον προαχθῇ, καὶ καθέξει ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσιν ἀνωτέραν καὶ συμφωνοτέραν πρὸς τὸν σύγχρονον ἐν ταῖς πόλεσιν πολιτισμόν.

Καὶ μὰ τὴν ἀλήθειαν αἱ χρησταὶ τοῦ πατρὸς προσδοκίαι, δὲν ἐψεύσθησαν, ἂν καὶ ἐν μέρει ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης ἐδηλητηριάσθησαν, διότι ὁ μὲν Δημήτριος

μετὰ τὴν ἐκ τῶν Σχολείων ἀποφοίτησίν του, ἀποδυθεὶς εἰς τὸ ἐμπόριον, καὶ ἐπαγγελλόμενος αὐτὸ μετὰ φρονήσεως καὶ ἄκρας τιμιότητος, ηὐνοήθη καὶ ὑπὸ τῆς τύχης, καὶ ηὔξησεν οὐκ ὀλίγον τὴν πατρικὴν περιουσίαν. Ὁ δὲ Ἀνδρέας ἐπιδοθεὶς ὅλως εἰς τὸ στάδιον καὶ τὴν καλλιέργειαν τῶν γραμμάτων, διέπρεψε μὲν ἐν πολλοῖς, καὶ ἰδίως ἐγκρατὴς γενόμενος τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν συγχρόνων του ὡς εἷς ἐκ τῶν ἀρίστων Ἑλληνιστῶν καὶ εὐπαιδεύτων ἀνδρῶν· πλὴν προσβληθεὶς ἔκ τινος χρονίας νόσου, μετέβη ἐπ' ἐλπίδι θεραπείας εἰς Ἐνετίαν, ὅπου καὶ ἀπεβίωσεν ἄτεκνος περὶ τὸ 1821.

Ὁ Δημήτριος νυμφευθεὶς τὴν Μαργαρίταν Λαβράνον, ἕλκουσαν τὸ γένος ἐκ διακεκριμένων τῆς πόλεως εὐπατριδῶν, καὶ ἀδελφὴν τοῦ ἐπὶ χρηστοηθείᾳ καὶ φιλοπατρίᾳ διαπρέψαντος Φιλίππου, ἀπήλαυσεν ἐξ αὐτῆς πέντε τέκνα, τὸν Σπυρίδωνα, τὸν Θεόδωρον, τὸν Σωκράτην, τὸν Νικόλαον καὶ τὴν Ἀσπασίαν, ἐξ ὧν τὰ δύο τελευταῖα κατέλυσαν τὸν βίον ἐν παιδικῇ εἰσέτι ἡλικίᾳ. Ἐκ δὲ τῶν ἐπιζησάντων, ὁ μὲν πρωτότοκος Σπυρίδων, ἠσπάσθη τὸ ἐμπορικὸν στάδιον τοῦ πατρὸς, τὸ ὁποῖον μετήρχετο μὲν τιμίως ὡς ὁ πατὴρ, πλὴν μὲ διάφορον καὶ ἀλλοπρόσαλλον τύχην μέχρι τοῦ 1856, ὅτε ἀπεβίωσεν, ἀφήσας ὄπισθέν του δύο μόνας κόρας εἰς γάμου ἡλικίαν, τὴν πρωτότοκον Κωνσταντῖναν, ἥτις κλίνουσα πρὸς τὸν μοναστικὸν βίον, ἐνεδύθη τὸ μοναχικὸν σχῆμα, καὶ εἰσῆλθε νύμφη τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν πλησίον τῆς πρωτευούσης ἱερὰν Μονὴν τῶν Ἁγ. Θεοδώρων, ὅπου ζῇ μέχρι τῆς σήμερον, — καὶ τὴν δευτερότοκον Ἑλένην, ἀποβιώσασαν ἄτεκνον μετὰ δύο ἐτῶν παρέλευσιν ἐκ τῆς νυμφεύσεώς της.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Οἱ δὲ ἕτεροι δύο Θεόδωρος καὶ Σωκράτης ἐνεκολπώθησαν ἀπεναντίας τὸ στάδιον τοῦ θείου αὐτῶν Ἀνδρέου, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ ἐκ πρώτης ἥβης ἀνέπτυσσον τοιαύτην τάσιν. Αἱ φυσικαὶ καὶ φιλόμουσοι ἀμφοτέρων κλίσεις, ἐνεθαῤῥύνοντο καὶ ἐνισχύοντο ἔτι μᾶλλον καὶ ἐκ τῆς πνευματικῆς καὶ περὶ τὰς ἐπιστημονικὰς καὶ ἰδίως Ἑλληνικὰς μελέτας ἐνθουσιώδους κινήσεως, διεγερθείσης τότε ἐν Ἑπτανήσῳ ὑπὸ τοῦ ἀοιδήμου καὶ μεγάλου τῆς Ἑλλάδος Εὐεργέτου Φρειδερίκου Νὸρθ Κόμητος Γυίλφορδ.

Ὁ μουσοτραφὴς οὗτος Ἄγγλος καὶ διάπυρος φιλέλλην, ὁ ἔνθους ἀρχαιοδίφης καὶ ἐγκρατέστατος Ἑλληνιστής, ἐπεσύναπτεν εὐτυχῶς εἰς τὴν εὐρύτητα καὶ τὸ ὕψος τῆς παιδείας, καὶ τὴν εὐγένειαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς ψυχῆς. Ἡ ἀρετὴ ἦτο δι' αὐτὸν ἡ μόνη εὐγένεια, la vertu est la seule noblesse· τοιαύτην εἶχε ῥῆσιν ἐπιγεγραμμένην καὶ ἐπὶ τοῦ στέμματος τῆς οἰκογενείας του, καὶ ἐτίμησεν αὐτὴν οὐ μόνον δι' ἁπλῶν λόγων, ἀλλὰ καὶ διὰ πραγμάτων, διότι ἐγκαταλείψας τὰς ἀνέσεις καὶ τὰς τρυφάς, ἃς ἠδύνατο νὰ τοῦ παράσχῃ ἡ πλουσία αὐτοῦ περιουσία, καὶ ἡ λαμπρὰ καὶ μεγάλη μητρόπολις τῆς πατρίδος του, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ ἐν τῇ δεσποζομένῃ καὶ ὑπὸ πυκνοῦ σκότους κατασκιαζομένῃ Ἀνατολῇ, καὶ ἰδίαις δαπάναις νὰ γίνῃ ὁ πρῶτος πνευματικὸς ἀπόστολος τῆς ἀναγεννήσεως τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων, καὶ τῆς διαδόσεως ἐν γένει τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων φώτων.

Πρὸς τοιοῦτον μέγαν, φιλάνθρωπον καὶ εὐεργετικώτατον σκοπόν, ἀπελθὼν ἐκ τῆς πατρίδος του, ἀφίχθη εἰς μικράν τινα τῆς Ἑλλάδος γωνίαν, τὴν Ἑπτάνησον, ὅπου μετὰ τὴν πτῶσιν τῶν Γαλλικῶν ἀετῶν, καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς γενικῆς εἰρήνης, ἤρξατο

νὰ ὑποφώσκῃ καὶ εἰς αὐτὴν μικρά τις ἀκτὶς ἐψιμυθιωμένης ἐλευθερίας· καὶ μ' ὅλα τὰ προσκόμματα, ἅτινα τοῦ παρενέθετεν ὁ τότε Ἁρμοστής, καὶ τυραννόφρων Μαιτλάνδης, ἐπέτυχεν ἐπὶ τέλους διὰ τῆς εὐσταθείας τοῦ χαρακτῆρός του καὶ μιᾶς ἔμφρονος καὶ ἀξιοπρεποῦς συμπεριφορᾶς, νὰ ὑπερπηδήσῃ τὰ πάντα, καὶ νὰ ἱδρύσῃ τὸ πρῶτον ἐν Κερκύρᾳ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἀνατολῇ Πανεπιστημεῖον, τοῦ ὁποίου δικαίως ἀνηγορεύθη καὶ Ἄρχων. Ἡ ἐπίσημος τελετὴ τῆς ἐγκαθιδρύσεως καὶ ἐνάρξεως αὐτοῦ, συνοδευομένη ὑπὸ γενικῆς ἀγαλλιάσεως καὶ ἐνθουσιωδῶν ἐπιδείξεων, ἐπετελέσθη κατὰ τὴν 17 Μαΐου 1824, ἡμέραν διὰ παντὸς ἀξιομνημόνευτον εἰς τὰ χρονικὰ ἰδίως τῆς Κερκύρας καὶ ἐν γένει τῆς Ἀνατολῆς.

Ἀπερίγραπτος ἦτον ἡ κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἀναπτυχθεῖσα νέα ζωὴ καὶ πνευματικὴ κίνησις ἐν Ἑπτανήσῳ, καὶ ἐν τῇ ἑτέρᾳ Ἑλλάδι, ἀγωνιζομένῃ τότε καὶ τὸν ἔνδοξον τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνα, ὡς ἀκατάσχετος ἦτο καὶ ὁ πρὸς τὴν παιδείαν καὶ τὴν φιλομάθειαν ἔρως, ὅστις κατενθουσίασε τὰς ψυχὰς τῆς νεολαίας, διότι καὶ εἰς τὰς λοιπὰς νήσους, ἀνιδρύθησαν ἐπίσης ἀνάλογα γυμνάσια καὶ προκαταρκτικὰ Σχολεῖα· αἱ ζωοπάροχοι χρησταὶ ἐλπίδες ἑνὸς μέλλοντος εὐδαιμονεστέρου, ἦσαν τὰ χρυσᾶ ὄνειρα, ἅτινα κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν κατεγοήτευσαν τοὺς νόας ἁπάντων· ἡ συῤῥοὴ τῶν εἰς τὰ νεοσύστατα ἐκπαιδευτήρια φοιτώντων ἦτο γενική, καὶ οἱ ἔχοντες καὶ μὴ ἔχοντες συμπαθείας πρὸς τὰς μούσας, ὠθοῦντο καὶ ἐρυμουλκοῦντο ἑκόντες ἄκοντες ὑπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων, πρὸς τὴν ἀπόκτησιν ἑνὸς νέου, ἀνεκτιμήτου καὶ μὲ τόσην γενναιοδωρίαν προσφερομένου θησαυροῦ.

Ἐὰν ὅμως ἡ ἔκτακτος καὶ γενικὴ αὕτη πνευματικὴ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

κίνησις, τιμᾷ καὶ δοξάζῃ τὸν διεγείραντα αὐτὴν μέγαν ἀπόστολον καὶ λάτρην τῶν μουσῶν, δὲν τιμᾷ οὐδὲ συνιστᾷ ὀλιγώτερον εἰς τὰς συμπαθείας τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, καὶ τὴν χώραν, ἥτις ἀποδεξαμένη μὲ τοιοῦτον θερμὸν πόθον καὶ εὐγενῆ ἐνθουσιασμὸν τὸν ῥιφθέντα ἐν αὐτῇ πολύτιμον καὶ ἀγαθὸν σπόρον, καὶ καλιεργήσασα αὐτὸν δεόντως, ὡς ὁ χρηστὸς ὑπηρέτης τὸ πολλαπλασιασθὲν τάλαντον, τὸν κατέστησε κοινωφελῆ καὶ γόνιμον εἰς καρποὺς ἀξίους τῆς προγονικῆς εὐκλείας.

Ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοιούτων εὐτυχῶν καὶ κλασικῶν οὕτως εἰπεῖν περιστάσεων, εὑρεθέντες καὶ οἱ δύο ἀδελφοὶ Θεόδωρος καὶ Σωκράτης, καὶ ἔμφυτον ἔχοντες τὴν κλῆσιν, ὁ μὲν πρὸς τὴν λατρείαν τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ὁ δὲ πρὸς τὴν τῆς Θέμιδος, διήνυσαν ἀμφότεροι τὰ ἔτη τῆς φοιτήσεως αὐτῶν μετ' ἐπιδόσεως οὐ τῆς τυχούσης. Ἀπελθὼν δὲ ὁ προγενέστερος Θεόδωρος μετὰ τὴν ἐκ τοῦ Πανεπιστημείου ἀποφοίτησίν του εἰς ἐκεῖνο τῆς ἐν Ἰταλίᾳ Πίσης, ὅπως ἐπαυξάνων τὸ κεφάλαιον τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ γνώσεων καὶ συμπληρῶν τὰς πρακτικὰς αὐτοῦ μελέτας, τύχῃ ἐπαξίως καὶ τῆς δάφνης τοῦ τελειοδιδάκτου, ἀντήλλαξεν ἀπεναντίας αὐτὴν δυστυχῶς μὲ τὴν κυπάρισσον καὶ τὴν ἰτέαν τῶν τεθνεώτων.

Τὸ ὑπερβολικὸν αὐτοῦ πάθος πρὸς τὴν ἐκμάθησιν τῆς ἐπιστήμης, καὶ οἱ ἄτρυτοι πόνοι εἰς τοὺς ὁποίους ὑπεβάλλετο, κατέφθειραν βαθμηδὸν τὰς δυνάμεις τοῦ φύσει ἀσθενοῦς αὐτοῦ ὀργανισμοῦ, ἕωσοῦ τέλος μετὰ τετράμηνον καὶ πολυόδυνον νόσον, ὡς ὁ τότε συμμαθητὴς καὶ φίλος του Λέων ὁ Μελᾶς ἀναφέρει εἰς τὸν ὁποῖον τοῦ ἐξεφώνησεν ἄξιον ἐπιτάφιον λόγον, ἀπώλεσε τὸν βίον κατὰ τὰς παραμονὰς τῶν ἐξετάσεων, καθ'

ἃς ἔμελλεν ἀφεύκτως νὰ ἴδῃ ἐστεμμένους τοὺς κόπους καὶ τοὺς ἀγῶνάς του. Τώρα πλέον μᾶς ἀπέμεινε μόνος ὁ Σωκράτης, τοῦ ὁποίου ὀφείλοντες ἐν ἐκτάσει καὶ ὅσον ἔνεστι ἀκριβῶς ν' ἀφηγηθῶμεν τὸν βίον, λαμβάνομεν τὴν ἀφετηρίαν ἐξ αὐτῆς τῆς γεννήσεώς του.

Ὁ Σωκράτης Κουρῆς τριτότοκος υἱός, ὡς προελάβομεν, τοῦ Δημητρίου καὶ τῆς Μαργαρίτας, ἐγεννήθη ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς νήσου Κερκύρας τὴν 3 Ἀπριλίου **1815**. Ἐξ αὐτῶν οὕτως εἰπεῖν τῶν πρώτων αὐτοῦ κνυζηθμῶν ἐδείκνυεν ἱκανὴν ζωηρότητα, νοημοσύνην καὶ εὔκολον ἀντιληπτικόν, πλὴν βαθμηδὸν ἀνέπτυσσε χαρακτῆρα μᾶλλον σοβαρὸν καὶ περιεσκεμμένον, ἦτο σιγηλὸς καὶ φειδωλὸς εἰς λόγους, ἀπαιτοῦσεν ὡς καὶ εἰς τὰς ἐλαχίστας αὐτοῦ ἐπιθυμίας, νὰ μαντεύεται μᾶλλον, ἢ νὰ παρακαλῇ καὶ νὰ ἐνοχλῇ τινα δι' αὐτάς· ὅ,τι ὅμως κυρίως τὸν διέκρινεν ἐξ αὐτῆς τῆς νηπιότητός του, ἦτο τὸ πρὸς τὰ γράμματα καὶ τὴν ἀνάγνωσιν πρόωρον πάθος του.

Ἀντὶ νὰ δαπανᾷ τὸν καιρὸν εἰς παιδικὰ παιγνίδια μετὰ τῶν ἄλλων συνομιλήκων του, ἢ καὶ μόνος νὰ διασκεδάζῃ μὲ νηπιώδη ἀθύρματα, εὐηρεστεῖτο μᾶλλον νὰ μένῃ κατάκλειστος ἐντὸς τοῦ δωματίου του, καὶ νὰ ἀναγινώσκῃ ἢ νὰ ἰχνογράφῃ ἀπὸ τὰς συνήθεις τῶν μειρακίων ἀραβουργίας ἐπὶ πολλὰς ὥρας· ὥστε οἱ γονεῖς του κακῶς περὶ αὐτοῦ κρίνοντες, τὸν ἐξελάμβανον ὡς ἰδιότροπον καὶ ἀλλόκοτον· πλὴν ὁ θεῖός του μᾶλλον ὀξυδερκὴς, ἔκρινεν αὐτὸν καὶ εὐνοϊκώτερον, καὶ ἀγαθὰ προοιωνιζόμενος περὶ τοῦ μέλλοντός του, διεβεβαίονεν ἀπεναντίας, ὅτι ἤθελε τιμήσῃ, τὸ ὁποῖον ἔφερεν ὄνομα. Ἡ παιδικὴ ἡλικία, ἥτις πολλάκις περικλείει καὶ ἀνακεφαλαιόνει ὅλον τὸ μέλλον τοῦ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ἀνθρώπου, ὁμοιάζει μὲ φυόμενόν τι δένδρον ἢ βότανον, τῶν ὁποίων μόνοι οἱ εἰδήμονες, δύνανται νὰ προείπωσι τὸν προσδοκώμενον καρπόν.

Ἀναπτυσσομένου τοῦ παιδός, συνανεπτύσσοντο ταὐτοχρόνως καὶ τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ προτερήματα, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἤρξαντο νὰ διαφαίνωνται καὶ νὰ ὑποφώσκωσι καὶ οἱ πρῶτοι σπινθῆρες, οἵτινες ἔμελλον ἐν τῇ ἀνδρικῇ αὐτοῦ ἡλικίᾳ νὰ λαμπρύνωσι τοσοῦτον τὸν χαρακτῆρά του, καὶ ν' ἀπαρτίσωσι τὴν κυριωτέραν, καίτοι πολυπονωτέραν καὶ κινδυνωδεστέραν ἀσχολίαν τοῦ βίου του. Εἰς τὴν φύσει εὐαίσθητον καὶ εὐγενῆ αὐτοῦ ψυχήν, θίγουσαν μόλις τὰ πρῶτα τῆς ἥβης ἔτη, καὶ εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ Ἑπτάνησος, ἐλάμβανε στερεωτέραν πολιτικήν, πλὴν ὑποτελῆ ὕπαρξιν, καὶ ὁ κρότος τῶν τηλεβόλων τοῦ ἐθνικοῦ ἀγῶνος, ἀντηχοῦσεν εἰς τὰς ἀκτὰς αὐτῆς, ὁ πατριωτικὸς καὶ ἐθνικὸς ἔρως, συνωδευμένος μ' ὅλα τὰ γόητρα ἑνὸς χρηστοτέρου μέλλοντος, ἔπρεπεν ἀναμφιβόλως, νὰ διεγείρῃ αἰσθήματα ζωηρὰ καὶ φράσεις ἐνθουσιαστικῆς ἐμπνεύσεως. Ἕνεκα τούτου συνεχῶς ἠκούετο καὶ εἰς τὸ Σχολεῖον, καὶ εἰς τὸν οἶκόν του νὰ ὑποτονθορύζῃ ὁ Σωκράτης τὰ σύγχρονα ἐθνικὰ ἄσματα, καὶ ἰδίως τὸ ἔκ τινος Ἰταλικοῦ μελοδράματος ἑφεξῆς τετράστιχον.

« Chi per la patria more	« Στὸν ἀγῶνα τῆς πατρίδος
« Vissuto è assai,	« Ζῇ ἀρκετὰ ὅποιος πεθαίνῃ,
« Il verde dell' alloro	« Τὴ χλωρὴ 'π' ἀποκτᾷ δάφνη,
« Non langue mai	« Οὔτ' ὁ χρόνος δὲ μαραίνει.

Ἐν τούτοις ἀποπερατώσας μετὰ θαυμασίας ταχύτητος καὶ ἐπιδόσεως, τὰ ἐν τῷ προκαταρκτικῷ Σχολείῳ στοιχειώδη μαθήματα, καὶ καταταχθείς, ὡς προείπομεν, συνῳδὰ πρὸς τὰς ἰδιαιτέρας αὐτοῦ κλίσεις,

εἰς τὴν νομικὴν Σχολὴν τοῦ Γυιλφορδείου Πανεπιστημείου, ἀπεφοίτησε καὶ ἐξ αὐτῆς μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ ἀρίστου κατὰ τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας του. Ἐπιθυμῶν ὅμως νὰ καταπλουτίσῃ ἔτι μᾶλλον τὸ πνεῦμά του, καὶ νὰ μετατρέψῃ τὸ ἀπολυτήριον τοῦ νεοσυστάτου τῆς πατρίδος του ἱδρύματος, εἰς περγαμινὴν τελειοφοίτου ἢ στέφανον διδάκτορος, διεννοεῖτο ν' ἀποδημήσῃ μὲ τὴν συναίνεσιν τῶν γεννητόρων του, εἰς τὸ ἀρχαιότερον καὶ ἐντελέστερον Πανεπιστημεῖον τῆς Πίσης, ὅπου ἐμαθήτευε τότε καὶ ὁ ἀδελφός του Θεόδωρος. Πλὴν διάφοροι περιπέτειαι συνδραμοῦσαι ἐν τῷ μεταξύ, συνετέλεσαν νὰ παρενθέσωσι σπουδαῖα προσκόμματα εἰς τοὺς εὐγενεῖς πόθους του, καὶ νὰ παρατείνωσι τὸν χρόνον τῆς ἀποδημίας του.

Νέος θερμοτάτης φαντασίας, καὶ λίαν εὐαισθήτου καρδίας, εἰς τὴν πρώτην εὑρισκόμενος ἀκμὴν τοῦ ἔαρος τῆς ἡλικίας του, καθ' ἣν τὰ ἀνθρώπινα ἐν γένει πάθη, καὶ ἰδίως τὰ ἁβρὰ καὶ φιλήδονα λαμβάνουν πλειοτέραν ἔντασιν, καὶ ὑποκαιόμενα συνήθως ὑπὸ σφοδροτάτου πυρός, καθίστανται καὶ δυσοικονόμητα, συνέπεσε νὰ συναντᾶται πολλάκις μετὰ τῆς σχεδὸν συνομηλίκου του ἀγαθῆς νεάνιδος Ἐλοΐζης Βότση, τῆς ὁποίας ἡ ἔντιμος καὶ εὐϋπόληπτος οἰκογένεια, διετέλει πρὸ πολλῶν ἐτῶν εἰς φιλικωτάτας σχέσεις μετὰ τῆς οἰκογενείας Κουρῆ. Τὰ πλεῖστα ἠθικὰ καὶ φυσικὰ πλεονεκτήματα, ἐξ ὧν διεκοσμεῖτο ἡ Ἐλοΐζα Βότση, καὶ αἱ χάριτες καὶ τὰ θέλγητρα τῆς σεμνοπρεποῦς αὐτῆς συμπεριφορᾶς, ἐφείλκυσαν τὴν προσοχὴν καὶ κατεγοήτευσαν τὰ βλέμματα τοῦ νέου Σωκράτους, ἕωσοῦ ἐπὶ τέλους ἐσαγήνευσαν καὶ κατεδέσπωσαν καὶ τὴν καρδίαν του, ἥτις συνέλαβε σφοδρότατον ὑπὲρ αὐτῆς πάθος, τὸ ὁποῖον καὶ ἡ νεᾶνις

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ἐπίσης συνεμερίζετο, καὶ οἱ γονεῖς ἀμφοτέρων, ἂν καὶ πρόωρον τὸ ἐθεώρουν, δὲν ἀπεδοκίμαζον.

Τὸ πάθος αὐτὸ φύσεως οὕτως εἰπεῖν μαγνητικῆς, καὶ ἀποῤῥοφητικῆς παντὸς σχεδὸν ἑτέρου, δὲν ἐκράτει μόνον τὸν νέον ὡς δέσμιον ἐπὶ τοῦ πατρίου ἐδάφους, πλησίον τοῦ προσφιλοῦς ἀντικειμένου τῆς ἐκλογῆς του, ἀλλὰ τὸν διετήρει καὶ εἰς πάλην καὶ ἀνταγωνισμὸν μετὰ τοῦ ἑτέρου ἐπίσης ἰσχυροῦ πόθου τῆς καρδίας του, ὅστις τὸν ὤθουσε πρὸς τὴν ἀποδημίαν καὶ τὴν τελειοτέραν αὐτοῦ μόρφωσιν. Ἡ ἠθικὴ αὕτη παλίῤῥοια τῆς ψυχῆς του, καὶ ἡ ὅτε μὲν κεντρόφυξ, ὅτε δὲ κεντρόμολος τῶν παθῶν αὐτοῦ δύναμις, ἥτις κωλύουσα καὶ παρατείνουσα τὴν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν μετάβασίν του, ἠδύνατο καὶ ἐντελῶς νὰ οὐδετερώσῃ καὶ ματαιώσῃ πάσας αὐτοῦ τὰς ἐλπίδας πρὸς τὴν τελειοποίησιν τῶν σπουδῶν του, κατέληξεν ἐπὶ τέλους εἰς τὸν συμβιβασμὸν τῶν δύο οἰκογενειῶν, τοῦ νὰ μεταβῇ ὁ Σωκράτης ἐπὶ 3 ἔτη εἰς τὸ Πισαῖον Πανεπιστημεῖον, καὶ μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του νὰ τελεσθῶσιν οἱ γάμοι.

Ἀλλ' ἐνῷ παρεσκευάζετο ν' ἀπέλθῃ ἐκ τῆς πατρίδος, ἑτέρα πάλιν περιπέτεια φύσεως πάντῃ διαφόρου τῆς προλαβούσης, διεσκέδασε τὰ σχέδιά του, ὁ αἰφνήδιος θάνατος τῆς φιλοστόργου αὐτοῦ μητρός, ἣν λίαν ὑπεραγάπα. Ὁ πατὴρ ἵνα μετριάσῃ τὴν κατακυριεύσασαν τὸν υἱόν του θλίψιν, καὶ προλάβῃ συνάμα πᾶσαν τυχὸν δεινοτέραν συνέπειαν, συγκατετέθη νὰ τελέσῃ τοὺς ἀῤῥαβῶνας αὐτοῦ μετὰ τῆς μελλονύμφου Ἐλοΐζης, καὶ παρελθόντος τοῦ πενθίμου ἔτους, νὰ πραγματοποιήσῃ καὶ τοὺς γάμους, μετὰ τὴν τελετὴν τῶν ὁποίων ν' ἀποδημήσωσιν ἀμφότεροι οἱ νεόνυμφοι εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, μεχρισοῦ ὁ Σωκράτης ἀποπερατώσῃ τὰς ἐπιστημονικὰς μελέτας του.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως τοῦτο ἕτερον δυστύχημα, ὡς παρακολούθημα τοῦ προηγουμένου,

« Ἄτη γὰρ ἄτην φέρει, »

ἐπῆλθε πάλιν νὰ κατατραυματίσῃ τὰς μὴ εἰσέτι ἐπουλωθείσας καρδίας τοῦ πατρὸς συνάμα καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ νὰ παρεμβάλῃ νέον πρόσκομμα εἰς τὴν ἀπέλευσιν τούτου, ἡ θλιβερὰ ἀγγελία τοῦ θανάτου τοῦ Θεοδώρου, περὶ τοῦ ὁποίου ἐκάμαμεν ἀνωτέρω μνείαν. Ἤθελεν εἰπῇ τις ὅτι διεδέχοντο συναλλήλως τὰ μᾶλλον ἀντίθετα στοιχεῖα, ἢ ὅτι συνώμοττον αἱ φύσει ἀδιάλλακτοι δυνάμεις, ὁ ἔρως καὶ ὁ θάνατος, ὅπως ὑποβάλλοντες εἰς δεινὰς δοκιμασίας τὴν εὐστάθειαν τοῦ ἀνδρός, καὶ διακυβεύοντες τὸ μέλλον του, τὸν ἀποθαῤῥύνωσιν, ἢ τὸν ἀναγκάσωσιν ἑκόντα ἄκοντα νὰ ἐξοικειωθῇ ἐκ νεαρᾶς αὐτοῦ ἡλικίας μὲ τὰς συνεχεῖς πικρίας τοῦ πλάνου τούτου κόσμου, καὶ τὰς ποικίλας τοῦ βίου περιπετείας, ἐξ ὧν δὲν ἐδοκίμασεν ὀλίγας καὶ ἀκολούθως ἐν τῷ πολιτικῷ αὐτοῦ σταδίῳ.

Ἐν τοσούτῳ παρελθόντος τοῦ πενθίμου ἔτους, ἐτελέσθησαν καὶ οἱ λίαν ἀνυπομόνως προσδοκώμενοι ὑπὸ τοῦ Σωκράτους γάμοι μετὰ τοῦ ἀντικειμένου τῆς λατρείας του. Βλέπων δὲ οὗτος πεπληρωμένον τὸν ἕνα ἐκ τῶν ἰσχυρῶν πόθων του, ἐπίστευε πλέον ἀδιστάκτως, ὅτι ταχέως ἤθελεν ἰδῇ καὶ τὸν ἕτερον, καθόσον μάλιστα ἡ πλήρωσις τούτου, ἔμελλε νὰ συντελέσῃ πρὸς τὴν στερέωσιν καὶ τὴν διὰ παντὸς εὐδαιμονεστέραν διαβίωσιν τοῦ πρώτου. Πλὴν δὲν παρῆλθε πολὺς καιρὸς ἀπὸ τὴν τελετὴν τῶν γάμων, ὅτε ὁ νεόνυμφος παρετήρησεν ὅτι δὲν ἦτο πλέον ἁπλοῦς σύζυγος, ἀλλ' ὅτι ὅσον οὔπω ἔμελλεν, ἕνεκα τῆς συλλήψεως τῆς συζύγου, ν' ἀναδειχθῇ καὶ πατήρ· τὴν νέαν δὲ ταύτην θέσιν συνησθάνθη εἰς ὅλην αὐτῆς τὴν ἔκτασιν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

καὶ βαρύτητα, διότι καλῶς ἐγνώριζεν ὅτι εἰς τὰ συζυγικὰ καθήκοντα, προστιθέμενα καὶ ἐκεῖνα τοῦ πατρὸς, ἐπηύξανον τὰς μερίμνας, καὶ καθιστάνοντα τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ μέλλοντος πολυπονωτέραν, καὶ δυσκολωτέραν, παρενέβαλλον καὶ προσκόμματα οὐ μόνον εἰς τὴν μετὰ τῆς προσφιλοῦς αὐτοῦ Ἐλοΐζης ἀποδημίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν μόνην τὴν ἰδικήν του.

Ὁπωσδήποτε ὅμως, ὤφειλεν ἐπὶ τέλους νὰ λάβῃ ὁριστικόν τι μέτρον. Ὅθεν καλῶς σταθμίσας τὴν δεινότητα τῶν περιστάσεων, καὶ ὡρίμως σκεφθεὶς ὅτι ἄνευ τῆς τελειοποιήσεως τῶν νομικῶν σπουδῶν του, δυσκόλως ἤθελε δυνηθῇ νὰ βαδίσῃ καὶ προαχθῇ ἀναλόγως τῆς κοινωνικῆς καὶ οἰκογενειακῆς αὐτοῦ θέσεως, καὶ προπάντων συνῳδὰ πρὸς τὰς ἀγαθὰς αὐτοῦ κλίσεις καὶ τὰς εὐγενεῖς ἰδέας, ἀπεκάλυψε καθαρῶς τὸν σκοπὸν καὶ τὴν διάνοιάν του εἰς τὴν προσφιλῆ αὐτοῦ σύντροφον, ἥτις καίτοι νέα καὶ περιπαθῶς ἀγαπῶσα αὐτὸν, οὖσα ὅμως ἀρκούντως εὐφυὴς, ὅπως κατανοήσῃ καὶ ἐκτιμήσῃ δεόντος τὴν συνετὴν ἀπόφασιν τοῦ συζύγου, καὶ λίαν γενναία ὅπως ὑποστῇ τὴν στέρησιν τῆς προσκαίρου ἀπουσίας του, δὲν ἐδίστασε τὸ παράπαν νὰ συμμερισθῇ τὰ φρονήματά του, καὶ νὰ συγκατατεθῇ εἰς τὴν ἀπηδημίαν του.

Ἀπελθὼν λοιπὸν ὁ Σωκράτης μετὰ τόσας περιπετείας ἐκ τῆς πατρίδος του, καὶ ἐγκαταλείψας τὴν οἰκογένειάν του εἰς εὐπορωτάτην κατάστασιν, ἀφίχθη εἰς τὴν πόλιν τῆς Πίσης περὶ τὸ 20ον ἔτος τῆς ἡλικίας του. Πλὴν ἡ δυσμενὴς τύχη παρακολουθοῦσα παντοῦ τὰ βήματά του, τὸν ἐπεσκέφθη μετ' οὐ πολὺ καὶ εἰς τὴν πόλιν ταύτην, εἰς ἣν μόλις τοῦ ἐπέτρεψε νὰ ὑποστῇ τὰς νενομισμένας ἐξετάσεις, καὶ νὰ λάβῃ

τῆς ἐπιστήμης τὸν στέφανον, διότι μαθὼν ὅτι ὁ ἀδελφός του Σπυρίδων, ὅστις, ὡς προείπομεν, εἶχεν ἀποδυθῇ εἰς τὸ ἐμπόριον, παρεξετάθη ἕνεκα πρωτοπειρίας εἰς λίαν τολμηρὰς ἐπιχειρήσεις, ἐξ ὧν ὑπέφερε σημαντικωτάτας ἀπωλείας, ἠναγκάσθη νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν εἰς τὴν πατρίδα ἐπάνοδόν του μετὰ ὀλίγων μηνῶν ἀπουσίαν. Ἐνῷ δὲ οὐδόλως ἦτο κατὰ νόμον ὑπόχρεος νὰ συμμετάσχῃ ἐκ τῶν ζημιῶν τοῦ ἀδελφοῦ, ἐνεργοῦντος ἐν τῷ μόνῳ ἰδίῳ αὐτοῦ ὀνόματι, γενναῖος καὶ φιλάδελφος ὡς ἦτον, οὐ μόνον ἀνεδέξατο ἀσμένως τὸ ἐκ τῶν ἀπολειῶν ἐπιβάλλον μέρος του, ἀλλ' ἐνεθάρρυνε καὶ ὑπεστήριξε τὸν ἀδελφὸν, ὅπως διατηρήσῃ ἀλώβητον τὴν ἐμπορικὴν αὐτοῦ ὑπόληψιν.

Μετὰ τὴν ἀποσόβησιν καὶ τοῦ κινδύνου τούτου, καὶ τὴν διευθέτησιν τῶν ἐμπορικῶν τοῦ ἀδελφοῦ ὑποθέσεων, ἡ ἀλλοπρόσαλλος τύχη, εἴτε κουρασθεῖσα, εἴτε τὴν φύσιν αὐτῆς ἀκολουθοῦσα, ἤρχισεν ὁπωσοῦν νὰ ὑπομειδιᾷ καὶ νὰ φαίνεται εὐμενεστέρα εἰς τὸν Σωκράτην, διότι ἡ ἔγγυος αὐτοῦ σύζυγος ἔτεξε τὸν πρωτότοκον υἱόν του, τὸν ὁποῖον ἔμπλεος ἐκ τῆς εὐκλείας τῶν προγονικῶν ὀνομάτων, εὐηρεστήθη νὰ ὀνομάσωσιν ἐν τῷ βαπτίσματι Ἀριστείδην. Ἐπιδοθεὶς δὲ ἔκτοτε εἰς τὸν πρακτικὸν βίον, καὶ εἰς τὴν ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἐξάσκησιν τῆς ἐπιστήμης του, ἤρξατο τὸ δικηγορικὸν αὐτοῦ στάδιον μετ' ἀγαθῆς καὶ εὐέλπιδος φήμης, οὐ μόνον διά τε τὴν νοημοσύνην, τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον περὶ τὴν διεκπεραίωσιν τῶν δικῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ χαρακτῆρος, τὴν εὐθύτητα τῆς καρδίας καὶ τὸ συμβιβαστικὸν πνεῦμα.

Οὐδέποτε [illegible] ὑποθέσεις, τὰς ὁποίας ἐν τῇ συνειδήσει του, ἔκρινεν ἀδίκους ἢ στρεψοδίκους· τὰς

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

δὲ ἀναδεχομένας διεξήγαγεν ὡς ἰδίας καὶ μεθ᾽ ὅλης τῆς ἀφιλοκερδείας· ὁσάκις δὲ τοῦ ἐπετρέπετο, εὐηρεστεῖτο μᾶλλον καὶ ἐπροτίμα νὰ συμβιβάζῃ τοὺς διαδίκους, ἢ νὰ τοὺς ἐγκαταλείπῃ εἰς τὴν τύχην των, καὶ τὴν ἀβεβαιότητα τῶν δικῶν. Τὰ προτερήματα ταῦτα, καὶ ἡ περὶ τὰς συζητήσεις κοσμία καὶ εὐσχήμος, ὡς καὶ ἡ περὶ τὸν λοιπὸν βίον εὐγενής, χρηστοήθης καὶ εὐπροσήγορος αὐτοῦ συμπεριφορὰ, ἐφείλκυσαν ταχέως, φυσικῷ τῷ λόγῳ, οὐ μόνον τὴν ἀγάπην καὶ τὸ σέβας τῶν συμπολιτῶν του, ἀλλὰ καὶ τὴν προσοχὴν καὶ ὑπόληψιν τῶν Ἀρχῶν τοῦ κράτους, τῶν ὁποίων τὸ φορτίον δὲν εἶχεν εἰσέτι πολὺ βαρύνει ἐπὶ τῆς κοινωνίας, καὶ ἡ δυσμένεια ἐν γένει κατὰ τῆς τιμίας ἱκανότητος καὶ ἐλευθεροφροσύνης, δὲν εἶχε λίαν ἀναπτυχθῇ, ἢ μᾶλλον εἶχε κατὰ τὰς περιστάσεις ἀγαθά τινα διαλείμματα.

Ὅθεν διὰ τῶν αὐθορμήτων συστάσεων τοῦ τότε Προέδρου τῶν Δικαστηρίων Κ. Βίκτορος Δούσμανη, τοῦ ἐπροτάθη περὶ τὸ 1840, ἡ Εἰσαγγελία τῆς Λευκάδος, ἣν ἐδίστασε μὲν καταρχὰς νὰ δεχθῇ, πλὴν ἐπὶ τέλους ἐνέδωκε μὲ τὴν κρυφὴν διάνοιαν νὰ τὴν ἐγκαταλείψῃ, μόλις ἤθελε τοῦ παρουσιασθῇ αἰσιωτέρα εὐκαιρία, καὶ καταλληλότερον καὶ εὐρύτερον στάδιον πρὸς τὴν ἐνεργοποίησιν τῶν φιλελευθέρων καὶ πατριωτικῶν φρονημάτων του.

Ἀφιχθεὶς λοιπὸν εἰς τὴν Λευκάδα ὡς Εἰσαγγελεὺς, ἐδικαίωσε πληρέστατα καὶ ἐν τῇ δημοσίᾳ αὐτῇ θέσει τὰς προσδοκίας ἁπάντων· ἀκούραστος περὶ τὴν ὑπηρεσίαν καὶ πιστὸς τηρητὴς τοῦ νόμου, πλὴν καὶ ἐπιεικὴς τὴν καρδίαν, ἀνεξάρτητος τὸ φρόνημα καὶ ἀκέραιος τὸν χαρακτῆρα, διεξήγαγε καθ᾽ ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ διαμονῆς του τὰ φύσει

δυσχερῆ εἰσαγγελικὰ καθήκοντα μετ᾽ ἄκρας εὐαρεσκείας, οὐ μόνον τῆς κυβερνήσεως, ἥτις μετὰ τρία ἔτη τὸν προεβίβασεν εἰς τὴν Εἰσαγγελίαν τῆς Ζακύνθου, ἀλλὰ καὶ τῶν φιλελευθέρων καὶ ἐπὶ νοημοσύνῃ καὶ εὐθυκρισίᾳ διακρινομένων κατοίκων τῆς Λευκάδος, οἵτινες κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀπελεύσεώς του, τοῦ ἐδήλωσαν τὰ αἰσθήματα τῆς ἀγάπης καὶ ὑπολήψεώς των, διὰ τῶν ζωηροτέρων καὶ ἐκφραστικωτέρων ἐπιδείξεων.

Ἐνῷ δὲ διετέλει Εἰσαγγελεὺς Ζακύνθου, ὅπου ἀνέπτυσσεν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὰ ἠθικὰ αὐτοῦ πλεονεκτήματα, ἐξεῤῥάγη καὶ ἡ ἐν Κεφαλληνίᾳ στάσις, περὶ τῆς ὁποίας προοιμιαζόμενοι διελάβομεν. Ὁ τότε Ἁρμοστὴς Σήτων καὶ ἡ Γερουσία, οἵτινες ἐδικαιοῦντο ἐπίσης κατὰ νόμον, νὰ διατάττωσιν τὴν ἀνάκρισιν ἢ προδικασίαν εἰς τοιαύτης φύσεως σοβαρὰ γεγονότα, γνωρίζοντες ἐκ πείρας καὶ ἐκτιμῶντες δεόντως τὴν τιμιότητα, τὴν εὐφυΐαν, καὶ τὰς λοιπὰς ἀρετὰς τοῦ Σωκράτους, ἀνέθηκαν ἄνευ τινὸς δισταγμοῦ εἰς αὐτὸν, ἀναγορευθέντα πρὸς τοιοῦτον εἰδικὸν σκοπὸν Γεν. Εἰσαγγελέα, τὴν ἐπίπονον καὶ λίαν δύσκολον ἐντολὴν τῆς τοῦ στασιαστικοῦ τῆς Κεφαλληνίας κινήματος προδικασίας, ἣν ἐξετέλεσεν, ὡς καὶ προηγουμένως ἐμνημονεύσαμεν, μετ᾽ αὐστηρᾶς μὲν, πλὴν καὶ προσηνοῦς δικαιοσύνης, συνέσεως καὶ ἀνεξαρτησίας.

Ἡ ἔντιμος καὶ διὰ παντὸς ἀξιομνημόνευτος ἐκείνη ὑπηρεσία του, καὶ τὴν Ἀρχὴν εὐηρέστησε, καὶ τὴν Ἑπτάνησον ἐν γένει ἐχαροποίησε, καὶ τὴν Κεφαλληνίαν ἰδίως ἱκανοποίησε, διότι διασκεδάσασα σκοτεινὰς μηχανοῤῥαφίας, ἔσωσεν αὐτὴν, κινδυνεύουσαν τότε νὰ ῥιφθῇ εἰς ἄβυσσον δυστυχιῶν ὑπὸ τῶν ἀγρίων πα-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

θῶν τοῦ φατριασμοῦ καὶ τῆς καταχθονιότητος. Ἡ ἀγαθὴ φήμη καὶ ἡ ὑπόληψις αὐτοῦ λίαν ἔκτοτε ὑπερυψώθησαν καὶ ἐγενικεύθησαν· τὸ ὄνομά του κατέστη τὸ περισπούδαςον ἀντικείμενον τῆς κοινῆς γνώμης. Μόνοι οἱ μυστικῶς καὶ δολίως τὸ ἐθνικὸν φρόνημα ἀποπλανήσαντες καὶ τὸ κίνημα ἐκεῖνο προτρέψαντες, καθὸ ἀρεσκόμενοι εἰς ταραχάς, εἰς ἐνοχοποιήσεις ἀθώων ἀντιπάλων των, καὶ εἰς χύσεις ἀνθρωπίνων αἱμάτων, ἐδυσαρεστήθησαν σφόδρα, καὶ ὡς φρενήρεις ἐπετέθησαν λάβροι κατὰ τοῦ ἐντίμου καὶ δικαίου ἀνδρός, διότι οὐ μόνον εἶδον ματαιωθείσας τὰς ἀπαισίους ἐλπίδας των, ἀλλ' ᾐσθάνθησαν καὶ τὸν κίνδυνον ὃν διέτρεχον, μήπως ἀποκαλυφθῶσιν αἱ σκευωρίαι των καὶ λάβωσι τὰ ἐπίχειρα τῶν σατανικῶν ἔργων των, διότι ὁ ἀνεξάρτητος καὶ ἀμερόληπτος Ἀνακριτὴς μετὰ τὸ πέρας τῆς προδικασίας, καὶ τὸ ἐπίσημον καὶ νόμιμον αὐτοῦ συμπέρασμα, δημοσιευθὲν διὰ τοῦ τύπου, καὶ ὑπ' ἀγνώστου τινὸς εὐφυῶς μέν, πλὴν αἰνιγματωδῶς ὑπομνηματισθέν, ὑπέβαλεν ἰδιαιτέραν ἐμπιστευτικὴν ἔκθεσιν εἰς τὰς σκέψεις τοῦ Ἁρμοστοῦ, δι' ἧς φαίνεται ὅτι ἀνέλισσεν ὅλον τὸν ἀπόκρυφον μῖτον τῆς Κεφαλληνιακῆς στάσεως.

Ἡ καταδεικνύουσα αὐτὴ ἔκθεσις τὴν ὀξύνοιαν καὶ δικαιοσύνην τοῦ ἀνδρός, καὶ ἐξαίρουσα τὴν ἀκεραιότητα καὶ ἀνεξαρτησίαν τοῦ χαρακτῆρός του, περιεῖχε συνάμα καὶ σπουδαίας ἀποκαλύψεις, τὰς ὁποίας ἡ ἀδυσώπητος καὶ διδακτικὴ ἱστορία, ἐνδιεφέρετο ἄνευ τινὸς ἀνασκοπῆς, νὰ καταστήσῃ κτῆμα τοῦ δημοσίου, διότι ἡ ἀνασκοπὴ προδίδει τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν, καὶ ἐπισκιάζουσα τὸ φῶς της, τὴν κάμνει σκιερὰν ἢ διαφανῆ, ἐκ τῆς ὁποίας οὐδεμίαν ἢ μικρὰν δύνανται νὰ πορισθῶσιν ὠφέλειαν οἱ ἀναγνῶσται, καθότι δυ-

σκολεύονται νὰ προσκτήσωσι τὰς ἀκριβεῖς καὶ σαφεῖς ἐκείνας γνώσεις, ἐξ ὧν ἐξαρτᾶται ἡ ὀρθὴ καὶ δικαία ἐκτίμησις τῶν πραγμάτων.

Ὅταν ἔμαθον τὸν θάνατον τοῦ φίλου μου, συνέλαβον παραχρῆμα καὶ τὴν ἰδέαν νὰ καταστήσω, ὡς ἦτο δίκαιον, ἱστορικὴν τὴν μνήμην του διὰ τῆς βιογραφίας του. Εἰς δὲ τοὺς ἀναγγείλαντάς μοι αὐτόν, καὶ ἐκφράσαντάς μοι τὴν ἐπιθυμίαν ἁπλῆς νεκρολογίας, ἀνεκοίνωσα ἀπεναντίας τὴν ἰδικήν μου ἰδέαν, ἣν καὶ ἀσμένως ἠσπάσαντο, καὶ μὲ παρεκάλουν ταὐτοχρόνως θερμῶς νὰ ἐπιταχύνω τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ὅμως ἕνεκα διαφόρων λόγων ὑποχρεώθην νὰ βραδύνω μέχρι τοῦδε.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἐπροσπάθησα νὰ ἐπιτύχω ἀντίγραφον, ἐκ τῆς πρὸς τὸν Ἁρμοστὴν Σήτωνα ῥηθείσης ἐκθέσεως τοῦ τεθνεῶτος, ὅστις καθὰ μ' ἐβεβαίονεν ὅταν ἔζη, καὶ ὡς ἀκολούθως ἐπληροφορήθην, ἀνέφερε πολλὰ ἔνοχα εἰς αὐτὴν κατά τινων Ὑψηλῶν Ἀρχῶν τῆς Κεφαλληνίας, καὶ ἰδίως κατὰ τοῦ Ἀστυνόμου Ε. Δρακούλη Ἰθακησίου, ὑποκρύπτοντος εἰς πονηρὸν ἦθος καὶ μοχθηρὰν ψυχήν, ἀλλὰ δὲν ηὐτύχησα νὰ λάβω τὸ σπουδαῖον ἐκεῖνο ἀντίγραφον, ἐξ' οὗ ἤθελον βεβαίως πολλὰ ἀποκαλυφθῇ καταχθόνια ἀπόκρυφα.

Οἱοσδήποτε ὅμως ὑπῆρξεν ὁ μυστηριώδης λόγος τῆς ἀποτυχίας, ὤφειλον ἑκὼν ἄκων νὰ σεβασθῶ αὐτόν, διότι δὲν ἀγνοοῦσα σὺν τοῖς ἄλλοις ὅτι παντοῦ, μὴ ἐξαιρουμένης καὶ τῆς φιλίας, ὑπάρχουν ἀπόρρητα, διὰ τὰ ὁποῖα δὲν πρέπει τις νὰ πολυπραγμονῇ· ἕνεκα τούτου καὶ ἡ ἀποτυχία ἐκείνη, δὲν μ' ἐχόλωσεν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ ἐγκαταλείψω τὴν μικρὰν ταύτην, πρὸς τὴν μνήμην τοῦ ἀνδρὸς, ὀφειλομένην ὑπη-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ρεσίαν. Ἐλυπήθην μόνον ὅτι ἕνεκα τῆς στερήσεως τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος οὐσιώδους ἐγγράφου, οὔτε ἡ ἐπιθυμία ἣν ἐξέφραζεν ἔτι ζῶν ὁ φίλος μου ἐκτελεῖτο, οὔτε ἡ σεβαστὴ αὐτοῦ μνήμη δεόντως ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἱκανοποιεῖτο, οὔτε ἡ τοσοῦτον ἀναγκαία ἱστορικὴ ἀλήθεια εὐκρινῶς διεσαφηνίζετο.

Ἰδοὺ εἰς τίνα δυστυχῶς θέσιν εὑρίσκεται πολλάκις ὁ βιογράφος ἢ ὁ ἱστορικὸς, ὁσάκις εἴτε ἕνεκα ἀνασκοπῆς, εἴτε ἕνεκα φατριασμοῦ ἢ προσωπικοῦ συμφέροντος, εἴτε ἕνεκα ἐθελοκακίας ἢ καὶ ἁπλῆς ἀδιαφορίας, εἴτε ἕνεκα τέλος ἑτέρων ἀγνώστων λόγων, δὲν ἐπιτυγχάνει τὰ μέσα πρὸς τὴν πλήρη καὶ ἐναργῆ ἀποκάλυψιν τῆς ἀληθείας· ἀναγκάζεται νὰ ἐκθέσῃ αὐτὴν ἢ ἡμιτελῆ ἢ συγκεχυμένην, ἣν διὰ νὰ ἐννοήσωσιν οἱ ἀναγνῶσται, ὀφείλουν νὰ ἐφοδιάζωνται, οὕτως εἰπεῖν, ὑπὸ διόπτρων, ἵνα μὴν εἴπωμεν καὶ νοοσκοπίων. Ἐὰν δὲ οἱ σύγχρονοι τοιαύτας ἀπαντῶσι συνεχῶς δυσκολίας, ὡς πρὸς τὴν γνῶσιν καὶ ἀφήγησιν τῶν ἱστορικῶν ἀληθειῶν, τίνας δὲν πρέπει ν' ἀπαντῶσιν οἱ μεταγενέστεροι, οἵτινες μέλλουν ν' ἀνιχνεύσωσιν αὐτὴν ἐκ παραδόσεων ἢ ἐγγράφων, ἅτινα ἴσως ὑπηγόρευσε καὶ τὸ πάθος ἢ τὸ συμφέρον οὐ μόνον τῶν κυβερνήσεων καὶ τῶν φατριῶν, ἀλλὰ κάποτε καὶ αὐτοῦ τοῦ γράφοντος! Ἐπανερχόμεθα εἰς τὴν σειρὰν τοῦ λόγου μας.

Ὁ Σωκράτης μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀνατεθείσης εἰς αὐτὸν ἀνακριτικῆς ἐντολῆς, προσκληθεὶς εἴς τι συμπόσιον, προσενεχθὲν τότε ὑπὸ τοῦ Ἁρμοστοῦ Σήτωνος πρὸς τὰς λοιπὰς προϊσταμένας Ἀρχὰς, καὶ πρὸς ἕτερα σπουδαῖα πρόσωπα, περιεποιεῖτο παρὰ πάντων μὲ τὰς μᾶλλον διακεκριμένας ἐνδείξεις τιμῆς καὶ ὑπολήψεως· τὰ τεκμήρια ταῦτα, ὠφείλοντο δικαίως εἴς τε τὸν ἔξοχον χαρακτῆρά του, καὶ τὴν πρόσφα-

τον ἔμφρονα διεξαγωγὴν τῶν σοβαρῶν αὐτοῦ καθηκόντων. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δράξας τὴν εὐκαιρίαν ὁ Ἁρμοστὴς, τὸν διεβεβαίωσεν ὅτι ἕνεκα τῶν παντὸς ἐπαίνου ἀξίων ὑπηρεσιῶν του, ἐδικαιοῦτο εἰς προβιβασμὸν, τὸν ὁποῖον ἄφινεν εἰς τὴν ἐκλογήν του. Ὁ ἀνὴρ ὅμως μετριοφρονῶν καὶ εὐσχήμως ἀποποιούμενος, ἀπήντησεν ὅτι μόνη του ἐπιθυμία ἦτο, νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἐν Ζακύνθῳ Εἰσαγγελικὴν θέσιν του, εἰς ἣν καὶ πραγματικῶς ἐπανῆλθεν.

Αὐτὸς ἐπίστευεν ἀδιστάκτως ὅτι ἐντὸς ὀλίγου, ἤθελε καὶ ἀκουσίως του ἀνακληθῇ ἐξ αὐτῆς ὑπὸ ὑψηλοτέρου καθήκοντος καὶ γενικωτέρας ἐνεργείας, διότι παρατηρῶν τὴν ὁσημέραι ζωηρῶς ἀναπτυσσομένην πνευματικὴν καὶ πολιτικὴν κίνησιν ἐν τῇ Ἑπτανησιακῇ κοινωνίᾳ, ὑποτρεφομένην καὶ ἐκ τῶν συγχρόνων Εὐρωπαϊκῶν ἀνατροπῶν, εὐελπίζετο ὅτι μετ' οὐ πολὺ, ἤθελε τοῦ παρουσιασθῇ αἰσία εὐκαιρία νὰ ἐκδηλώσῃ τρανώτερον τοὺς ἀνέκαθεν φιλελευθέρους καὶ πατριωτικοὺς αὐτοῦ πόθους, καὶ ὑπηρετῶν τὴν κοινωνίαν, οὐχὶ πλέον ἐντὸς τοῦ περιωρισμένου καὶ μονοτόνου Εἰσαγγελικοῦ κύκλου, ἀλλ' ἐντὸς τοῦ εὐρυτάτου καὶ πολυδαιδάλου Βουλευτικοῦ περιβόλου, νὰ διαδραματίσῃ ἐν τῇ σφαίρᾳ τῶν ἀρχῶν του καὶ πρόσωπον πρωταγωνιστοῦ. Ἂς ἀναπτυχθῶμεν διὰ βραχέων ἐπὶ τῆς πνευματικῆς καὶ πολιτικῆς αὐτῆς κινήσεως, ὅπως καὶ εἰς τὸ ἑξῆς κατασταθῶμεν εὐληπτότεροι καὶ σαφέστεροι.

Ἡ διὰ τῆς Παρισιανῆς συνθήκης τοῦ 1815 τεθεῖσα ὑπὸ τὴν Προστασίαν τῆς Ἀγγλίας Ἑπτάνησος, καίτοι ἀπεγυμνώθη ἐκ τῶν πολιτικῶν αὐτῆς δικαιομάτων, καὶ ἐστερήθη παντὸς ἀληθοῦς πολιτικοῦ βίου ὑπὸ τοῦ συντάγματος, ἐπιβληθέντος εἰς αὐτὴν περὶ τὸ 1817

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

παρὰ τοῦ Ἁρμοστοῦ Θ. Μαιτλάνδου, δὲν ἔπαυεν ὅμως καὶ πρὶν ἔτι τῆς πολιτικῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ ἔθνους, τοῦ ὁποίου ὡς ὁμόφυλος συνεμερίσθη καὶ τὸν ἀγῶνα, ἀπὸ τοῦ νὰ σείῃ ἐκ διαλειμμάτων τὰς ἁλύσεις της, καὶ νὰ ἀπαιτῇ ἐντὸς τῶν ὁρίων τοὐλάχιστον τῆς ῥηθείσης συνθήκης τὰ δίκαιά της, ἀλλὰ πάντοτε αἱ ἀπόπειραι καὶ αἱ φωναί της, ἀπέβαινον ἀτελεσφόρητοι, καὶ κάποτε ἐπνίγοντο καὶ μὲ βαρυτάτας ποινάς, καὶ τὴν ἀπώλειαν πολλῶν ὑπάρξεων.

Μ' ὅλα ταῦτα δὲν ἀπεθαῤῥύνετο· ἀπεναντίας ἐνισχυομένη καὶ ἐκ τῆς μικρᾶς τοῦ ἔθνους ἀπελευθερωθείσης γωνίας, ἐξέτεινε βαθμηδὸν τὸν κύκλον τῆς ἐνεργείας της καὶ τὸ εἶδος τῶν ἀξιώσεών της. Τὰ πνεύματα ἐκινοῦντο μὲν ὑπὸ διαφόρων ἐλατηρίων· πλὴν τὰ πράγματα εἶχον ἐπὶ τέλους τοσοῦτον προχωρήσει, ὥστε δὲν ἐπεδέχοντο πλέον παράτασιν· μεταβολή τις ἐπιβαλλομένη ὑπ' αὐτῶν, καὶ ὑπὸ τῶν συγχρόνων ἴσως ἐξωτερικῶν περιστάσεων, ἐθεωρεῖτο ἀναγκαία, ἔστω καὶ βραδεῖα.

Ἡ Ἀγγλικὴ λοιπὸν Προστασία, εἴτε ἕνεκα τῶν λόγων τούτων, εἴτε ἕνεκα ἑτέρων, περὶ τῶν ὁποίων ἤδη δὲν πρόκειται, ἀπεφάσισε περὶ τὸ 1848 νὰ ἐπενέγκῃ εἰς τὸ σύνταγμα τοῦ 1817 ὡρισμένας τινὰς μεταῤῥυθμίσεις, καὶ νὰ εὐρύνῃ οὕτω ὁπωσοῦν τὰς πολιτικὰς τῆς Ἑπτανήσου ἐλευθερίας. Αἱ μεταῤῥυθμίσεις ἐκεῖναι, αἵτινες ἤρξαντο ἐπὶ τοῦ Ἁρμοστοῦ Σήτωνος, καὶ ἐπερατώθησαν, ὡς μὴ ὤφειλεν, ὑπὸ τοῦ διαδόχου του Ἐῤῥίκου Οὐάρδου, ἀνήγοντο εἰς δύο, τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἐλευθεροτυπίας, καὶ τοῦ ἑτέρου τῆς ἐλευθερωτέρας ἐκλογῆς τῶν ἀντιπροσώπων. Καὶ ἡ μὲν ἐλευθεροτυπία εἰσήχθη

περὶ τὸ 1848 ὑπὸ τοῦ Σήτωνος, ἡ δὲ ἐλευθερωτέρα ἐκλογὴ περὶ τὸ 1849 ὑπὸ τοῦ Οὐάρδου.

Πλὴν ἀμφότεραι ἠγοράσθησαν λίαν ἀκριβῶς μὲ ἀθῶον καὶ πολύτιμον αἷμα, διότι περὶ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1849, ἐξεῤῥάγη ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ τῆς Κεφαλληνίας Σκάλᾳ δευτέρα στάσις, χαλκευθεῖσα ὑπό τινων ἐκ τῶν ἀφανῶν τῆς πρώτης μηχανοῤῥάφων, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Ἁρμοστὴς Οὐάρδος, ἀπέδειξεν ὅτι ἂν ἦτον ἐξησκημένος περὶ τὴν χρῆσιν τοῦ λόγου καὶ τοῦ καλάμου, δὲν ἦτο καὶ ἀδέξιος περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς μάστιγος καὶ τῆς ἀγχόνης. Ὁ διορισμὸς αὐτοῦ φαίνεται ὅτι ὑπηγορεύθη ὑπὸ διαφόρου φύσεως πολιτικὴν, ἀπὸ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐπὶ τοῦ προκατόχου του. Ὁ καιρὸς τῶν τακτικῶν καὶ νομίμων ἀνακρίσεων, εἶχε πλέον παρέλθῃ μὲ τὴν ἀπέλευσιν τοῦ Σήτωνος, ὡς ὁ διορισμὸς τῶν ἐντίμων, ἐμφρόνων καὶ φιλανθρώπων ἀνακριτῶν, εἶχεν ἐκλείψει μὲ τὴν ἀπουσίαν τοῦ Κουρῆ· ἀντ' αὐτῶν ἱδρύθησαν στρατοδικεῖα καὶ ψυχροὶ ἐκτελεσταί. Τοιουτοτρόπως ἱκανοποιήθησαν μέχρι τινὸς, καὶ οἱ ἄθλιοι ἐκεῖνοι, οἵτινες ἀδιάλλακτοι πάντοτε ἐχθροὶ πάσης προόδου, καὶ ἰδίως τοῦ τότε ἀκμαίου ἐθνικοῦ φρονήματος, εἶδον ματαιωθείσας ἐν τῇ πρώτῃ στάσει τὰς αἱμοχαρεῖς ἐπιθυμίας των.

Ἐν τούτοις μετὰ τὸ πέρας τοῦ στρατοδικείου, ἐπρόκειτο νὰ ἐνεργοποιηθῇ ὁ νέος περὶ ἐκλογῆς Βουλευτῶν νόμος, ἐκ τοῦ ὁποίου καὶ ἐκ τοῦ ἐρεθισμοῦ συνάμα τῆς μάστιγος καὶ τῆς ἀγχόνης, ἔμελλε νὰ ἐξέλθῃ ἡ τοσοῦτον εἰς τὰ χρονικὰ τῆς Ἑπτανήσου διάσημος διά τε τὰ φῶτα, τὸν πατριωτισμὸν, τὸ πολιτικὸν θάῤῥος καὶ τὴν ἐλευθεροφροσύνην 9η Βουλευτικὴ περίοδος. Ἡ κοινωνία οὖσα ἤδη καὶ πρὶν τῶν μεταῤῥυθμίσεων ἀρκούντως ζωηρά, καὶ ὑπὸ ἐθνικοῦ καὶ φιλελευθέρου οἴστρου

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

λίαν ἔμφλογος, ἠλεκτρίσθη ἔτι μᾶλλον καὶ αἱ ἐλπίδες της ἀνεπτερώθησαν καὶ ἐκ τῶν μεταῤῥυθμίσεων· αἱ δὲ ἀπαιτήσεις αὐτῆς ἀντὶ νὰ ἐλαττωθῶσιν ἢ νὰ ἐξασθενήσωσι, πολὺ μᾶλλον ηὐξήνθησαν καὶ ἰσχυροποιήθησαν μετὰ τὰ δεινὰ καὶ τὰς καταστροφὰς τοῦ στρατοδικείου. Φαίνεται ὅτι αἱ τυραννοπραγίαι καὶ τὸ ἀθῶον αἷμα, ἔχουν τὴν ἰδιότητα μᾶλλον νὰ ῥιζοβολῶσιν, ἢ νὰ μαραίνωσι τὸ δένδρον τῆς ἐλευθερίας, καὶ νὰ γονιμοποιῶσιν, ἢ νὰ ζειρεύωσιν τὰ εὐγενῆ καὶ μεγάλα αἰσθήματα.

Ἡ ἐκ τῆς ζωῆς, τῶν φρονημάτων καὶ τῶν ἀπαιτήσεων ἐκείνων, ἀναπτυχθεῖσα τότε πνευματικὴ κίνησις, καὶ μορφωθεῖσα πολιτικὴ ἐνέργεια, ἐδιαιρεῖτο οὐσιωδῶς εἰς δύο οὕτως εἰπεῖν ἀντιμέτωπα στρατόπεδα, ἐξ ὧν τὸ μὲν ἐκαλεῖτο Μεταῤῥυθμιστικὸν τὸ δὲ Ῥιζοσπαστικὸν κόμμα. Ἀμφότερα δὲ ὑπὸ ἀρχῶν ἐμπνεόμενα καὶ δι' ἀρχῶν βαδίζοντα, ὡς ἀληθῆ καὶ κατὰ τύπον καὶ κατ' οὐσίαν κόμματα, ἀντεπροσωπεύοντο καὶ ἠγόρευον ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῷ πολιτικῷ κόσμῳ δι' ἰδιαιτέρων δημοσιογραφικῶν ὀργάνων. Τὸ μὲν Μεταῤῥυθμιστικὸν εἶχε τὴν Πατρίδα, σοβαρὰν ὡς τὸ ὁποῖον ἔφερεν ὄνομα, ἐκδιδομένην εἰς Κέρκυραν· τὸ Μέλλον, ἀπεραντολόγον ὡς τὸ γῆρας, εἰς Ζάκυνθον· καὶ τὴν Ἕνωσιν, ψυχρὰν ὡς τὸ μέταλλον, εἰς Κεφαλληνίαν. Τὸ δὲ Ῥιζοσπαστικὸν εἶχε τὸν Φιλελεύθερον, ἡφαίστειον μυδροβόλον· Τὴν Ἀναγέννησιν, βροντόηχον ὡς ὁ κεραυνός· καὶ τὸν Χωρικόν, ἀφελῆ μέν, πλὴν ῥωμαλέον παλαιστήν, ἐκδιδομένας εἰς Κεφαλληνίαν· Τὸν Ῥήγαν, ἔμφλογον ὡς ὁ πατριωτικὸς ἐνθουσιασμός, εἰς Ζάκυνθον, καὶ τὸν Ῥιζοσπάστην, ἀρειμάνιον ὡς τὸ ἐθνικὸν φρόνημα, εἰς Κέρκυραν.

Τὰ ὅρια καὶ ἡ φύσις τοῦ ἔργου τούτου δὲν ἐπιτρέπουν ν' ἀναπτυχθῶμεν πλειότερον ἐπὶ τῶν κομμάτων τούτων, ἀφ' ὅσον εἶναι ἀναγκαῖον πρὸς τὴν πλήρη κατάληψιν καὶ ἱστορικὴν γνῶσιν τοῦ βιογραφουμένου. Ὅθεν παρατηροῦμεν ἐμπαρόδῳ, ὅτι ἂν καὶ διίσταντο πρὸς ἄλληλα ὡς πρὸς τὰς ἀρχάς, τὴν πορείαν, καὶ τὸν σκοπόν, ὅσον διΐστατο ἡ ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία ἀπὸ τὴν ὑπὸ ἀλλότριον κράτος, ἔστω ἐλευθερίαν, οὐχ' ἧττον ὅμως ἐσέβοντο ἐν γένει ἀμοιβαίως. Εἰς τὰς Βουλευτικὰς συνεδριάσεις καὶ συζητήσεις των, οὐδέποτε ἐξώκελλον εἰς ἀπρεπεῖς χειρονομίας ἢ ἀσχημοσύνας, καὶ εἰς ἀγροικίας ἢ χυδαιότητας, αἵτινες συνήθως συνοδεύουν τὰς Συνελεύσεις τῶν διεφθαρμένων λαῶν, οὔτε εἰς μαλθακότητας ἢ προσποιήσεις, ἰδίας ψυχῶν χαύνων καὶ αὐλοδούλων. Τὰ ἐπικρατέστερα εἰς τοὺς ἀμοιβαίους αὐτῶν λόγους καὶ τὴν συμπεριφοράν των προσόντα, ἦσαν ἡ κοσμιότης, ὁ σεβασμός, ἡ θαῤῥαλεότης καὶ ἡ εἰλικρίνεια. Πολλὰ μάλιστα ἐκ τῶν κυριωτέρων μελῶν των, διέκειντο εἰς στενωτάτας φιλικὰς σχέσεις, διότι ἐνεφοροῦντο ὑπὸ ἐγνωσμένων, καίτοι ἀντιθέτων πολιτικῶν ἀρχῶν, καὶ ὑπὸ ἁγνῶν τὰ πλεῖστα αἰσθημάτων καὶ πεποιθήσεων, αἵτινες ὡς εἰλικρινεῖς ὀφείλουν νὰ σέβωνται οἱαιδήποτε ἦναι.

Τὸ Μεταῤῥυθμιστικὸν κόμμα, φύσεως πολιτικῶς προοδευτικῆς, εὐχόμενον ἁπλῶς ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως, ἐπεδίωκε τὴν ὑπὸ τὸ κράτος τῆς Προστασίας ῥιζικὴν ἢ εἰδικὴν τοῦ συντάγματος μεταῤῥύθμισιν, μετὰ τὴν πραγματοποίησιν τῆς ὁποίας, διενοεῖτο νὰ καθέξῃ καὶ τὴν ἐξουσίαν· καὶ ὡς πρὸς τοῦτο οὐδεὶς ἐδικαιοῦτο νὰ τὸ μεμφθῇ, διότι διὰ τῆς ἐξουσίας ἠδύνατο νὰ ὠφελιμοποιήσῃ τὰς ἀρ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

χάς του καὶ νὰ καταλήξῃ εἰς πρακτικὰ ἐξαγόμενα. Ἀλλὰ πλεῖστα ἐκ τῶν μελῶν του, ἐδελεάζοντο δυστυχῶς καὶ πρότερον ἀπὸ τὰ γόητρα αὐτῆς, ἕνεκα τούτου μ' ὅλα τὰ φῶτα, τὸν πατριωτισμὸν ἐν γένει καὶ τὴν ἱκανότητα, ἐξ ὧν ἐπλουτίζετο, καὶ ἀμφιῤῥέπειαν ἐδείκνυεν εἰς τὴν πορείαν του, καὶ ἑνότητα δὲν εἶχεν εἰς τὰς σκέψεις καὶ τὰς ἐνεργείας του, καὶ κοινωνικὰς ἀνακουφίσεις ὀλίγας ἐπέτυχε, καὶ τὴν δημοτικότητά του ταχέως ἀπώλεσε! μικρὰ πνοὴ οὐρίου ἢ ἐναντίου ἀνέμου, ἠδύνατο εὐκόλως νὰ τὸ διασπάσῃ, καὶ ἴσως νὰ τὸ ἀποσυνθέσῃ, καὶ περιορίσῃ εἰς ὀλίγα σταθερὰ καὶ ἀφιλοκερδῆ ἄτομα.

Τὸ Ῥιζοσπαστικὸν ἀπεναντίας κόμμα, χαρακτῆρος πολιτικῶς ἐπαναστατικοῦ, ἀποκροῦον πᾶσαν μεταῤῥύθμισιν, οὐχὶ ὅμως καὶ τὰς ἐσωτερικὰς βελτιώσεις, διότι εἰς τοιαύτην παραφροσύνην οὐδέποτε ἔφθασε, καὶ ἐπισήμως ἀνακηρύξαν τὴν ἀποχήν του ἀπὸ οἱανδήποτε δημοσίαν θέσιν, ἀπαιτοῦσε τὴν ἄμεσον παῦσιν τῆς Προστασίας, καὶ τὴν Ἕνωσιν τῆς Ἑπτανήσου μετὰ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, ὅτε μόνον ἠδύνατο ἐλλόγως πρὸς τὸ συμφέρον τῆς Ἑνώσεως καὶ τῶν ἀρχῶν του, νὰ ἐπιδιώξῃ καὶ τὴν ἐξουσίαν. Ὡς ἐκ τῶν κυριοτέρων τούτων ἐθνικῶν βάσεών του, τῆς ἠθικωτάτης πολιτείας του, καὶ τῆς μεγάλης ἀφιλοκερδείας του, δι' ὧν ἐνεσάρκονε καὶ τὰ ὁποῖα ἐπρέσβευε φιλελεύθερα φρονήματα, ἐπεκράτει καὶ ὁμοθυμία εἰς τὰς σκέψεις καὶ ἐνεργείας του, καὶ σταθερότης εἰς τὴν πορείαν του, καὶ ἡ φάλαγξ αὐτοῦ ἦτον ἀδιάσπαστος καὶ ἀκλόνητος, ἀπέναντι οἱασδήποτε πνοῆς ἀνέμου, καὶ εἰς τὰς ἐφόδους του ἦτον ἀτρόμητον, ὡς εἰς τὰς κατ' αὐτοῦ ἐπιθέσεις ἀπτόητον, καὶ ἡ δημοτικότης του ὁσημέραι ἐπεκτείνετο, μάλιστα αὐτὸ τοῦτο ἦτο δη-

μοτικότης, διότι ἦτο λαὸς ὅστις ἐθνικῶς ἐφρόνει. Ὁ ἡρωϊσμός του ἐν ἑνὶ λόγῳ καὶ ἡ αὐταπάρνησίς του, ἔφθανον εἰς τὸ Ζενὶθ τοῦ πολιτικοῦ θάῤῥους καὶ τοῦ πατριωτισμοῦ.

Πλὴν ὄπισθεν τῶν δύο τούτων κομμάτων, ἵστατο καὶ φατρία τις, φύσεως ὀπισθοδρομικῆς καὶ ἀντιδραστικῆς, καλουμένη τῶν καταχθονίων, καὶ ἀπαρτιζομένη ἐκ τῶν κατεχόντων ἐν γένει τὴν ἐξουσίαν, καὶ τῶν εὐαρίθμων ὀργάνων των. Αὕτη συναισθανομένη τὸν δυνάμενον, νὰ προκύψῃ ἐκ τῶν μεταβολῶν κίνδυνον εἰς τὰ συμφέροντα καὶ τὴν φιλαρχίαν της, διετίθετο λίαν ἐχθρικῶς πρὸς ἀμφότερα τὰ κόμματα, ἢ μᾶλλον πρὸς οἱανδήποτε μεταβολὴν καὶ πρόοδον· ἦτον ὁ κακὸς δαίμων παντὸς ἀγαθοῦ. Ἡ ἀντίδρασις αὐτῆς ἦτο μὲν ἐπιδεξία, ἀλλὰ καὶ καταχθονιωτάτη· ὅ,τι ὅμως μᾶλλον ἐβδελύττετο, ἦτον ἡ ῥιζικὴ ἢ εἰδικὴ μεταῤῥύθμισις, ἣν ἐθεώρει ἐφικτήν, διότι τὴν Ἕνωσιν, ἂν καὶ ἐμίσει πλειότερον, ἐνόμιζεν ὅμως ἀπραγματοποίητον, καὶ ἐπομένως ἀνεπίφοβον. Ἡ μόνη λοιπὸν αὐτῆς τακτική, καὶ ἡ μόνη φιλοδοξία ἦτο, νὰ ἀποσοβήσῃ τὸν πλησιέστερον κίνδυνον, καὶ πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν κατέφευγεν εἰς τὰ μοχθηρότερα μέσα, καὶ εἰς τὴν ὑπόθαλψιν πάσης ἀταξίας, ἣν εἶχε τὴν τέχνην καὶ ἐν ταὐτῷ τὴν ἀσυνειδησίαν νὰ ἀποδίδῃ εἰς τοὺς ῥιζοσπάστας· συνάμα δὲ λαμβάνουσα ἐξ αὐτῆς ἀφορμήν, νὰ καταφέρεται ἐπιβούλως, ἐναντίον τῶν εἴτε εἰδικῶν, εἴτε ῥιζικῶν μεταῤῥυθμίσεων, ὡς αἰτίων δῆθεν τῆς ἐπαπειλουμένης κοινωνικῆς ἀποσυνθέσεως, καὶ ἐναντίον τοῦ λαοῦ ὡς ἀνικάνου εἰσέτι νὰ ἐννοήσῃ καὶ ἐκτιμήσῃ δεόντως αὐτάς. Δημοσιογραφικὸν ὄργανον καὶ τῆς φατρίας ταύ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

της ἦτον ὁ Φίλος τοῦ Λαοῦ, ὅστις ἐξεδίδετο εἰς Κέρκυραν.

Τοιαύτη ἦτον ἐν κεφαλαίῳ ἡ πνευματικὴ κίνησις, καὶ πολιτικὴ κατάστασις τῆς Ἑπτανήσου, ὅτε ἠνοίχθη ὁ κατὰ τὸ νέον ἐλευθερώτερον σύστημα ἐκλογικὸς ἀγὼν τῆς 9ης Βουλευτικῆς περιόδου.

Ἡ ἱστορικὴ τῶν Κερκυραίων πατρίς, ἥτις ὡς ἀνέκαθεν ὑπῆρξε καὶ εἰσέτι ὑπάρχει μία τῶν ὡραιοτέρων Νηρηΐδων Νυμφῶν τῆς Μεσογείου, ἐχρημάτισε καὶ κοιτὶς σοφῶν καὶ ἐξόχων ἀνδρῶν, καὶ ἀείποτε ἐξετίμησε τὰ φῶτα καὶ τὴν ἀρετήν, δὲν ἠδύνατο καὶ ἐν τῇ προκειμένῃ ἐκλογῇ, καθ' ἣν ἡ ἐλευθερία ἐξελθοῦσα ἐκ τῶν ἐπάλξεων τῶν περιφανῶν φρουρίων της, ἔλυσεν ὀλίγον τὰς χειροπέδας τῶν γενναιοφρόνων τέκνων της, νὰ φανῇ κατωτέρα ἑαυτῆς, καὶ διαψεύδουσα τὸ παρελθόν της, νὰ ἐγκαταλείψῃ καὶ λησμονήσῃ τὸν Σωκράτην, καίτοι ἀπόντα καὶ ἐν Ζακύνθῳ τότε Εἰσαγγελεύοντα. Αἱ προσφιλεῖς ἀναμνήσεις, ἃς εἶχεν ἀφήσει, ὅταν τὸ πρῶτον ἤρξατο νὰ ἐξασκῇ εἰς τὴν πατρίδα του τὴν δικηγορίαν, ἡ ἀείποτε φιλόνομος καὶ φιλάνθρωπος ἐν ταὐτῷ ἐκπλήρωσις τῶν εἰσαγγελικῶν αὐτοῦ καθηκόντων, καὶ ἡ ἐκ τῶν προσφάτων Κεφαλληνιακῶν ἀνακρίσεων, προσκτηθεῖσα ἀγαθὴ φήμη, ἥτις καὶ αὐτὸν καὶ τὴν πατρίδα του ἐτίμησεν, ἦσαν κεφάλαια βεβαίως πολύτιμα, ἅτινα εἰς κοινωνίαν ἐκτιμῶσαν αὐτά, ὤφειλον ἐν καιρῷ τῷ δέοντι νὰ παράγωσι τὸν ἀγλαὸν καρπόν των.

Οἱ ἐκλογικοὶ σύλλογοι τῆς Κερκύρας, συμπαραλαβόντες αὐθόρμητοι ἐντὸς τῶν λοιπῶν ὑποψηφίων καὶ τὸν ἐν Ζακύνθῳ διατρίβοντα Σωκράτην, ἀνέδειξαν αὐτὸν πρῶτον μεταξὺ τῶν Κερκυραίων Βουλευτῶν τῆς 9ης Βουλευτικῆς περιόδου. Τὴν μικρὰν ὅμως, ἂν καὶ

ἐπίφθονον, καὶ ὑπὸ πολλῶν τότε θηρευομένην ταύτην δάφνην, ἣν ἐπαξίως καὶ ἐνθουσιωδῶς τοῦ προσέφερεν ἡ πατρίς του, ὡς ἀπαρχὴν τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀγάπης της, καὶ τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἐξελάμβανεν ὡς ἄριστον οἰωνὸν τῶν πατριωτικῶν πόθων καὶ τῶν χρηστῶν ἐλπίδων του, ἔσπευσεν ἡ ἀμείλικτος ἐκείνη θεά, ἡ ἀνέκαθεν ἀνιλεῶς αὐτὸν διαπαίζουσα, νὰ περιβάψῃ μὲ τὸ φονικώτερον δηλητήριον, διότι μὲ τὴν χαροποιὰν τῆς δάφνης ἀγγελίαν, ἔφθανε ταὐτοχρόνως ἐν Ζακύνθῳ καὶ ἑτέρα θλιβερά, ἡ τοῦ θανάτου τοῦ μόλις θίγοντος τὸ 16ον ἔτος τῆς ἡλικίας του, μόνου ἄρρενος καὶ προσφιλεστάτου αὐτοῦ υἱοῦ Ἀριστείδου, ὅστις ἐκ προοιμίων ὑπέσχετο ν' ἀναδειχθῇ ἐν τῷ μέλλοντι ἀξίου πατρὸς, ἄξιος γόνος.

« . . . . Παιδὶ γὰρ κλέος τόδε
« Κάλλιστον, ὅστις ἐκ πατρὸς χρηστοῦ γεγὼς
» Εἰς ταὐτὸν ἦλθε τοῖς τεκοῦσι τοὺς τρόπους. »

Πλὴν ἀπέκρυψαν εἰς αὐτὸν τὴν ἀπαίσιον εἴδησιν, μεταβαλόντες αὐτὴν εἰς μέγιστον κίνδυνον· ὁ νοήμων ὅμως ἀνὴρ ἐμάντευσε πλειότερον ἀφ' ὅ,τι τοῦ ἀπεκάλυψαν, ἀλλ' ὡς γενναῖος καὶ συνετὸς ἐσιώπησεν,

« . . . . . Ἀνάγκη γὰρ πημονὰς βροτοὺς φέρειν
« Θεῶν διδόντων . . . . . . »

Ἤκουσεν ἀμφοτέρας τὰς ἀντιθέτους ἀγγελίας μετὰ φαιδροῦ μὲν προσώπου καὶ μεγίστης ἀταραξίας, πλὴν καὶ μετὰ μικτοῦ τινος ἐσωτερικοῦ αἰσθήματος χαρᾶς καὶ θλίψεως· ἡ σύγκρουσις τῶν αἰσθημάτων τούτων, ἦτον ἑτέρα δεινὴ δι' αὐτὸν δοκιμασία· ὁ πατριωτισμὸς ἐτίθετο αἴφνης εἰς πάλην μετὰ τοῦ πατρικοῦ φίλτρου, διατηροῦντος ἔστω, καὶ ἀμυδράν τινα ἀκτῖνα ἐλπίδος· ἀλλ' ἐνισχυόμενος καὶ ἐκ τῶν χριστιανικῶν αὐτοῦ ἀρετῶν, δὲν ὑπέκυψεν εἰς τὴν πάλην, οὐδὲ τὸ πα-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ράπαν ἐδυσθαῤῥύνθη. Τὸ νέον καίριον τραῦμα τῆς τύχης καὶ τὸ δριμύτατον ἄλγος τῆς αὐαισθήτου ψυχῆς του, ἐμετριάσθησαν, καὶ οὕτως εἰπεῖν οὐδετερώθησαν ἐκ τοῦ προσκαλοῦντος αὐτὸν ὑψηλοῦ τῆς πατρίδος καθήκοντος, καὶ ἐκ τοῦ ἔμφρονος καὶ στωϊκοῦ αὐτοῦ χαρακτῆρος, διότι καλῶς σὺν τοῖς ἄλλοις ἐγνώριζεν ὅτι

« Ἔφυ μὲν οὐδεὶς, ὅστις οὐ πονεῖ βροτῶν. »

καὶ ἐσκέπτετο,

» . . . . τι ταῦτα δεῖ
» Στένειν, ἅπερ δεῖ κατὰ φύσιν διεκπερᾶν ;
» Δεινὸν γὰρ οὐδὲν τῶν ἀναγκαίων βροτοῖς.

—

« Τὰ μηδὲν ὠφελοῦντα, μὴ πόνει μάτην. »

Ἐνῷ δὲ οἱ συμπατριῶταί του συνώδευον τὴν κηδείαν τοῦ πεφιλημένου τέκνου του, αὐτὸς ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν πιθανῶς τοιούτου σπαραξικαρδίου προαισθήματος, διαμένων εἰσέτι ἐν Ζακύνθῳ, ἕνεκα μικρᾶς ἀδιαθεσίας, ἀπηύθυνεν ἴσως ἐνδομύχως εἰς αὐτοὺς εὐχαριστήρια, δι' ἣν τοῦ ἀπένειμαν ὑψηλὴν τιμὴν τῆς κηδεμονίας τῶν τιμαλφεστέρων αὐτῶν δικαίων καὶ συμφερόντων.

Παραιτηθεὶς ἐκ τῆς Εἰσαγγελικῆς θέσεώς του, καὶ ἀπερχόμενος πρὸς ἀναδοχὴν καὶ ἐκπλήρωσιν σπουδαιοτέρων καθηκόντων, ἐγκατέλειπε τὰς ἀκτὰς τῆς τερπνῆς καὶ πάντοτε ἐαρινῆς ἐκείνης νήσου, ἀντηχούσας ἀπὸ τὰς συμπαθητικὰς εὐχὰς καὶ τὰς ἐνθουσιώδεις ἐπιδείξεις, τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης καὶ ὑπολήψεως τῶν ζωηρῶν καὶ φιλοπατρίδων αὐτῆς κατοίκων. Καταθελχθεὶς καὶ ὁ ἀνὴρ καὶ σφόδρα συγκινηθεὶς ἐκ τῶν εὐγενῶν ἐκείνων ἐπιδείξεων καὶ εὐνοϊκῶν αἰσθημάτων, καὶ ὡς ὑπὸ ἐμπνεύσεώς τινος περὶ τοῦ μέλλοντος κα-

ταληφθεὶς, ἀπεχωρίζετο ἐξ αὐτῶν μεθ' ὁμοίων κολακευτικῶν καὶ πατριωτικῶν ἐκφράσεων, ἐξ ὧν ἀναφέρομεν τοὺς ἑξῆς λίαν ἀξιοσημειώτους καὶ μέχρι τινος προφητικοὺς λόγους. « Γνωρίζω πολὺ καλὰ ὁποίας δυ-
» σκολίας, καὶ πόσα προσκόμματα καὶ πικρίας θέλω
» ἴσως ἀπαντήσει, εἰς τὴν μέλλουσαν πολιτικήν μου
» πορείαν, ἀλλ' οὐδενὸς θέλω φεισθῇ κόπου, οὐδεμιᾶς
» θυσίας, οὐδενὸς κινδύνου, ὅπως πληρώσω πρεπόν-
» τως καὶ κατ' ἀξίαν τὴν πρὸς ἐμὲ ἐμπιστοσύνην
» τῆς γλυκυτάτης πατρίδος μου, καὶ δικαιώσω τὴν
» περὶ ἐμοῦ ὑπόληψίν σας. »

Ἀφιχθεὶς εἰς τὴν γενέτειραν γῆν του, καὶ ἰδὼν ἐν τῷ λιμένι τὰ πρόσωπα τῶν προσελθόντων εἰς ὑποδοχήν του συγγενῶν καὶ φίλων ὅλως σκυθρωπὰ καὶ κατηφῆ, ἐσβέσθη τότε καὶ τὸ ἀμυδρὸν τῶν ἀσθενῶν ἐλπίδων του φῶς· ἐννόησεν ὅτι τὸ προσφιλὲς τέκνον του, δὲν ὑπῆρχε πλέον ἐν τοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ συγκατελέγετο μετὰ τῶν οἰκούντων τὰς νεκροπόλεις. Δὲν ἠξιώθη οὔτε ν' ἀκούσῃ τοὺς τελευταίους αὐτοῦ λόγους, δι' ὧν ἡ ἐκπνέουσα φωνή του καὶ τὰ ὠχριῶντα χείλη του, ἐπρόφεραν τὸ ὄνομά του καὶ τὸ τῆς πατρίδος, οὔτε νὰ ἐπιθέσῃ ἐπὶ τοῦ ψυχροῦ μετώπου του τὸ πανύστατον καὶ πένθιμον ἐκεῖνο φίλημα, δι' οὗ οἱ ἐπιζῶντες ἀποχωριζόμενοι ἐκ τῶν τεθνεώτων, δίδουν ὡς ἀῤῥαβῶνά τινα καὶ τῆς μελλούσης αὐτῶν συμβιώσεως.

Τώρα ὅτε ὁ Σωκράτης μέλλει νὰ εἰσέλθῃ ὡς πολιτικὸς ἀνὴρ ἐντὸς νέου καὶ πολυθορύβου περιβόλου, καὶ ὀφείλει νὰ διαπλεύσῃ ἐν τῷ πολιτικῷ σαδίῳ πέλαγος πολυκύμαντον, πάντοτε σχεδὸν τρικυμιῶδες καὶ πλῆρες ὑφάλων καὶ κινδύνων, ἂς σταματήσωμεν ὀλίγον ὅπως εἰκονογραφοῦντες ἤδη τὸν ἄνθρωπον καὶ οἰκογενειάρχην, γνωρίσωμεν καὶ ἀκολούθως αὐτὸν ὡς ῥήτορα

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

καὶ πολιτικὸν, διότι καὶ ὁ μεταῤῥυθμιστικὸς τῆς Ἑπτανήσου ἀγὼν, εἶχεν ἀνάγκην μέχρι τινὸς κατὰ μᾶλλον ἢ ἧττον, ὡς ὁ ῥιζοσπαστικὸς, ἐκ τοιούτου καὶ παρομοίου εἴδους εὐτόλμων, σταθερῶν καὶ γενναίων στρατιωτῶν, ὡς καὶ ἐκ τοιαύτης φύσεως ὑψηλῶν, ἡρωϊκῶν, καὶ ἀφιλοκερδῶν πατριωτικῶν ἀρετῶν.

Ὁ Σωκράτης ἦτο μὲν μέτριος τὸ ἀνάστημα, εὔσαρκος καὶ εὐμελὴς, πλὴν ὀλίγον βραχύνωτος· εὐειδὴς καὶ εὔγραμμος τὸ πρόσωπον· μελανὴ καὶ λεία ἡ κόμη· εὐθὺ τὸ μέτωπον καὶ ὡς ὑπὸ τῶν συνεχῶν καὶ ἐμβριθῶν σκέψεων, ἐκτεινόμενον πρὸς τοὺς μήνιγγας· αἱ ὀφρῦς καλῶς διατυπωμέναι· οἱ ὑπομέλανες ὀφθαλμοὶ διαυγεῖς, ἐκφράζοντες τὸ καθαρὸν καὶ ἁγνὸν τῆς ψυχῆς· ἡ ῥὶν κανονικὴ καὶ ἀπολήγουσα εἰς τὸν γρυπὸν τύπον, τὸ στόμα στρογγύλον, ἀνοιγόμενον εἰς χαριέστατον μειδίαμα, διερμηνεῦον τὴν ἀγαθότητα τῆς καρδίας· λεπτὴ ἡ ἐπιδερμὶς καὶ εὐχρώματος ἡ ὄψις, δείγματα εὐαισθήτου ὀργανισμοῦ· ἐκφραστικὴ καὶ ἱλαρὰ ἡ φυσιογνωμία, ἀπονεφουμένη μὲν κάποτε ἐκ τῶν πολιτικῶν θορύβων ἢ τῶν πατριωτικῶν ἀποτυχιῶν, πλὴν ἀποκλίνουσα πρὸς τὸ σοβαρὸν, τὸ πρᾷον, καὶ γλυκὺ συνάμα ἐκεῖνο ἦθος, τὸ ὁποῖον ἐμπνέον τὸν σεβασμὸν, διεγείρει ταὐτοχρόνως καὶ τὴν συμπάθειαν καὶ τὴν ἀγάπην· ἡ στάσις τοῦ σώματος εὐθεῖα· τὸ δὲ βάδισμα ἀσφαλὲς, πλὴν ἀργὸν ὡς βραδυνόμενον ὑπὸ τῶν πολυειδῶν καὶ σπουδαίων τοῦ νοὸς διαλογισμῶν· ἀφελεῖς καὶ ἀπέριττοι, πλὴν εὐγενεῖς καὶ κόσμιοι οἱ τρόποι, ἐλευθέρα δὲ καὶ ἀνεπιτήδευτος ἡ συμπεριφορὰ, καταδεικνύουσα τὸ γενναῖον καὶ ἄδολον τοῦ χαρακτῆρος. Τοιοῦτος ἦτον ὁ ἄνθρωπος.

Νυμφευθεὶς περὶ τὸ 19ον ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἔλαβεν οὕτως ἀφορμὴν ἐκ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς νεότητός του, νὰ συγκεντρώσῃ καὶ ἀφιερώσῃ ἑαυτὸν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἄσκησιν τῶν ἐμφύτων ἐκείνων συγγενικῶν ἀρετῶν, ἐξ ὧν ἡ οἰκογένεια, ἡ ἀρχικὴ αὕτη κοιτὶς καὶ ἠθικὴ ἑστία τοῦ σχηματισμοῦ τῶν κοινωνιῶν, ζωογονεῖται, στερεόνεται, καὶ καθίσταται διὰ τῆς ἀμοιβαίας ἀνταλλαγῆς τῶν θελκτικωτέρων αἰσθημάτων, καὶ τῆς χριστιανικῆς καὶ ἁρμονικῆς συμβιώσεως, τὸ εὐδαιμονέστερον ἐν τῷ βίῳ τούτῳ τῶν ἀνθρώπων ἐνδιαίτημα. Ὁ Σωκράτης λοιπὸν ἀνέδειξεν ἐν ταῖς οἰκογενειακαῖς σχέσεσιν τὴν ἀρχαϊκὴν ἐκείνην ἁπλότητα, μεθ' ἧς συνυπάρχει καὶ ἡ φυσικὴ ὀρθόνοια, καὶ ἡ ἀθωότης, καὶ ἡ θερμότης τῶν αἰσθημάτων, καὶ ἡ ἁγνότης τῆς φαντασίας. Ἦτον οὐ μόνον ἱκανώτατος ἰθυντὴρ τῆς οἰκογενείας του, καὶ ἐπιμελέστατος κηδεμὼν τῶν συμφερόντων της, ἀλλὰ καὶ συνετὸς καὶ ἐπιεικὴς δικαστὴς πάσης τυχὸν ἀναφυομένης ἔριδος, περιπαθέστατος καὶ τρυφερὸς σύζυγος, φιλοστοργότατος καὶ εὐαίσθητος πατὴρ, προσφιλὴς καὶ γενναῖος ἀδελφὸς, καὶ σταθερὸς καὶ φιλοφρονέστατος φίλος. Ἰδοὺ καὶ ὁ οἰκογενειάρχης. Τίς δὲ ἦτον ὁ δικηγόρος, ὁ πολίτης, καὶ ὁ ὑπηρέτης τῶν νόμων, εἴπομεν προλαβόντως.

Τοιοῦτος ἦτον ὁ ἀνὴρ, ὅστις τὴν 6 Ἀπριλίου 1850 εἰσήρχετο ἐντὸς τοῦ ἐν Κερκύρᾳ Βουλευτικοῦ περιβόλου κατὰ τὴν 9ην Βουλευτικὴν περίοδον. Ἡ 9η Βουλὴ ἀπηρτίζετο ἐκ τριῶν μερίδων, ἐξ ὧν ὑπερτέρα κατὰ τὸν ἀριθμὸν, ἦτον ἡ μεταῤῥυθμιστικὴ μερὶς, δευτέρα ἡ ῥιζοσπαστικὴ, καὶ τρίτη ἡ κυβερνητική. Καίτοι ὅμως ἐντὸς τῆς Βουλῆς ἐπλειονοψηφοῦσε τὸ μεταῤῥυθμιστικὸν στοιχεῖον, ἐκτὸς αὐτῆς ἐπικρατέστερον ἦτο τὸ ῥιζοσπαστικόν. Ἐὰν δὲ εἰς τὸν ἐκλογικὸν ἀγῶνα τοῦτο δὲν ὑπερίσχυσε, συνέβη κυρίως ἕνεκα τοῦ περιορισμοῦ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

εἰσέτι τοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος, καὶ τοῦ συνεπτυγμένου ῥιζοσπαστικοῦ φρονήματος, τὸ ὁποῖον δὲν εἶχε λάβει μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εὐρείας παντοῦ διαστάσεις.

Εἰς τὴν Κεφαλληνίαν, ὅπου πρὸ χρόνων βαθμηδὸν ἀνεπτύσσετο ὡς ὑποκαιόμενον ἡφαίστειον, καὶ εἶχεν ἐπὶ τέλους γίνει ὁ πυρὴν πάσης ἐν Ἑπτανήσῳ ἐθνικῆς ζωῆς, ἕνεκα τῆς ὁποίας καὶ τόσους ὑπέστη πολυχρονίους καταδιωγμούς, καὶ τελευταῖον ἀκριβοπλήρωσε τὰς μεταῤῥυθμίσεις μὲ τὸ αἷμα καὶ τὰς καταστροφὰς τοῦ στρατοδικείου, ἀνεδείχθη ἀκμαῖον καὶ ἀνώτερον ἀπὸ τὸ μεταῤῥυθμιστικόν, διότι ἐκ τῶν δέκα τῆς Κεφαλληνίας Βουλευτῶν, ἓξ μὲν ἦσαν ῥιζοσπάσται, τρεῖς μεταῤῥυθμισταί, καὶ εἷς, ὡς μὴ ὤφειλε, κυβερνητικός, τοῦ ὁποίου καὶ εἰσέτι

« Φόνον δόμοι πνέουσιν αἱμοσταγῆ
» . . . .
» Ὅμοιος ἀτμός, ὥσπερ ἐκ τάφου, πρέπει. »

Ποῦ εἶναι πλέον οἱ ἐλευθερόπτεροι ἐκεῖνοι καιροί, κατὰ τοὺς ὁποίους τὸ ἐθνικὸν φρόνημα ἁγνὸν ὡς ἡ ἀρετή, θαῤῥαλέον ὡς ὁ πατριωτισμός, καὶ ἐνθουσιώδες ὡς ἡ ἔμπνευσις, ἐπτερύγιζε πλῆρες χρυσῶν ἐλπίδων, ἀγαλλόμενον καὶ μετάρσιον ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν καὶ δαφνοστεφῶν ὀρέων τῆς Κεφαλληνίας; Ποῦ εἶναι ἡ μεγαλοπρεπὴς τῶν ἡμερῶν ἐκείνων Ἐποποιΐα καὶ ὁ ὑψηλὸς λυρισμός, ἅτινα ὑπὸ τὸ βάρος τότε τῆς μάστιγος καὶ τῆς ἀγχόνης, καὶ ἐκ τῶν δεσμῶν τῶν φυλακῶν καὶ τῶν ξηροσκοπέλων, ἐτόνιζον θουρίους ὕμνους καὶ ἔψαλλον ἐθνικοὺς παιᾶνας, καὶ ὑπὸ τὸ κράτος σήμερον τῆς τοσοῦτον ποθουμένης ἐλευθερίας, μετετράπησαν εἰς Φορτικὰ δράματα, Σατυρικὰς ὀρχήσεις, Βακχικὰ ὄργια, καὶ τὸ δὴ πάντων χαλεπώτα-

τον εἰς Χαρωνείους ἀσπασμούς; Ὄχι! ἂς μὴν ἀναμιμνησκώμεθα πλέον θρηνοῦντες, αὐτοὺς τοὺς ἀρχαϊκοὺς καὶ ἡρωϊκοὺς καιρούς! διότι,

« . . . . nessun maggior dolore
« Che ricordarsi del tempo felice
» Nella miseria . . . . »

Ἔπειτα

« . . . . . ταῦτα μὲν τί δεῖ
» Θρηνεῖν προκόπτοντ' οὐδὲν εἰς πρόσθεν κακῶν; »

« Ὦ πατρίς, ὡς σοῦ κάρτα νῦν μνείαν ἔχω! » Θ' ἀνατείλουν πάλιν οἱ ἔγκυοι καὶ ζωοπάροχοι ἐκεῖνοι χρόνοι, οἱ προμηνύοντες ὡραῖον, βιώσιμον καὶ ῥωμαλέον τοκετόν, καὶ ἀποκυήσαντες ἄμορφον, εἰδεχθὲς καὶ θνησιμαῖον τέρας; Οἴμοι! Πῶς περιελίσσει σήμερον τὸ ἔαρ τοῦ πολιτικοῦ ἐκείνου βίου νεκρικὸν σάβανον, καὶ καλύπτει παγετὸς τοῦ θανάτου! Πῶς μόλις ἐξέλειψε τὸ ἡφαίστειον ἐκεῖνο, συνεξέλειψαν καὶ οἱ λοιποὶ μετ' αὐτοῦ συνεχόμενοι κρατῆρες! Ποία μυστηριώδης δύναμις, κατέσβεσε πανταχόθεν τὸ ἱερὸν καὶ καθαρὸν ἐκεῖνο πῦρ; Ποῖον καταχθόνιον δέλεαρ, μετέβαλε τὴν ἀρχαίαν ἐκείνην ἠθικὴν καλλονὴν εἰς δυσειδῆ καὶ αἰσχρὰν ἀγυρτίαν;

« . . . . . . Quid non mortalia pectora cogis
» Auri sacra fames! . . . . . . »

Πλὴν ἂς εἴπωμεν κάλλιον μὲ τὸν ἐν ταῖς Χοηφόροις Ὀρέστην,

« Σιγᾷν θ' ὅπου δεῖ, καὶ λέγειν τὰ καίρια. »

Ἂς μᾶς ἐπιτραπῇ ἡ μικρὰ αὕτη παρέκβασις, εἰς ἣν τὸ πατριωτικὸν ἄλγος καὶ ἄκοντας μᾶς παρέσυρεν· ἐπανερχόμεθα ἤδη εἰς τὸ προκείμενον.

Ἐκ τῶν δέκα ἐπίσης Βουλευτῶν τῆς Ζακύνθου, πέντε ἦσαν μεταῤῥυθμισταί, τρεῖς κυβερνητικοί, καὶ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

δύο ῥιζοσπάσται, εἰς τοὺς ὁποίους προσετέθη μετὰ ταῦτα καὶ ἕτερος. Ἐκ τῶν δέκα ὡσαύτως τῆς Κερκύρας, ἑπτὰ ἦσαν μεταῤῥυθμισταὶ, καὶ τρεῖς κυβερνητικοί· ἀκολούθως δὲ ἐξελέχθη καὶ εἰς τι κενὸν εἷς ῥιζοσπάστης. Ἐκ τῶν ἓξ τῆς Λευκάδος, τέσσαρες ἦσαν μεταῤῥυθμισταὶ, καὶ δύο κυβερνητικοὶ, καὶ ἐκ τῶν ἓξ τέλος τῶν τριῶν μικρῶν νήσων Παξῶν, Κυθήρων καὶ Ἰθάκης, εἷς ῥιζοσπάστης ἐκ ταύτης, δύο μεταῤῥυθμισταὶ καὶ τρεῖς κυβερνητικοὶ, ὥστε ἐντὸς τῆς 9ης Βουλῆς συνέδρευον εἴκοσι καὶ εἷς μεταῤῥυθμισταὶ, ἕνδεκα ῥιζοσπάσται καὶ δέκα κυβερνητικοί.

Ἰδοὺ καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν. Μεταῤῥυθμισταὶ ἦσαν, ἐκ μὲν τῆς Κερκύρας, — ὁ Ἀνδρέας Μουστοξύδης, ἐπισημότης καὶ ἐμβρίθεια φιλολογικὴ, — ὁ Σωκράτης Κουρῆς, ἁγνότης καὶ σύνεσις πολιτικὴ, — ὁ Σπυρίδων Βούλγαρης, χαρακτὴρ πρᾷος καὶ σεβαστὸς, — ὁ Ἰωάννης Πετριτσόπουλος, πατριωτισμὸς νεστόρειος, — ὁ Στέφανος Παδοβᾶς, ἐμπειρία δικανικὴ, — ὁ Σπυρίδων Ἀρβανιτάκης, ἱκανότης Ἰατρικὴ, — καὶ ὁ Σταμάτιος Λάσκαρης, ἐλευθερία ἀπέριττος. Ἐκ δὲ τῆς Κεφαλληνίας, — ὁ Κωνσταντῖνος Ἄννινος Χωραφᾶς, ἀγαθότης φυσικὴ, — ὁ Νικόλαος Βαλιέρης, σοβαρότης καὶ σύννοια, — καὶ ὁ Ἀντώνιος Δαλλαπόρτας, ἀντιπολίτευσις πολιά. Ἐκ δὲ τῆς Ζακύνθου, — ὁ Κανδιάνος Ῥώμας, φιλοδοξία ἀπόκρυφος, — ὁ Σπυρίδων Καρβελᾶς, ἐπισημότης Ἰατρικὴ καὶ ἀφέλεια, — ὁ Ἀντώνιος Γαήτας, ἱκανότης ἐπιδεικτικὴ, — ὁ Δημήτριος Πελεκάσης, βαθύτης Ἱπποκράτειος καὶ ὀλιγοέπεια, — καὶ ὁ Δημήτριος Μιχαλίτσης, εὐαισθησία μελαγχολική. Ἐκ δὲ τῆς Λευκάδος, ὁ Σπυρίδων καὶ Ναπολέων Ζαμπέλιοι, παιδεία καὶ ῥητορικὴ ἱκανότης, — ὁ Ἰωάννης Μαρῖνος, περίσκεψις καὶ ὀρθόνοια, — καὶ ὁ Θε-

οδόσιος Σούνδιας, ἠπιότης ἑλκυστική. Ἐκ δὲ τῶν μικρῶν τέλος νήσων, — ὁ Νικόλαος Μαχρῆς Πάξιος, καὶ ὁ Ἰωάννης Λαζαρέτης Κυθηραῖος, ἀμφότεροι μετριοπαθεῖς λάτραι τῆς μεταῤῥυθμίσεως.

Ῥιζοσπάσται ἦσαν, ἐκ μὲν τῆς Κεφαλληνίας, — ὁ Γεράσιμος Α. Λιβαδᾶς, ῥέκτης ἀεικίνητος καὶ ἀδάμαστος, — ὁ Ἠλίας Ζερβὸς Ἰακωβάτος, εὐστάθεια καὶ ἀφοσίωσις πρὸς τὴν θυσίαν, — ὁ Ἰωσὴφ Μομφεῤῥάτος, τύπος δημοκρατικῆς ἐλευθερίας, — ὁ Γεώργιος Τ. Ἰακωβάτος, πέλεκυς ἀμφίστομος καὶ βαρὺς, — ὁ Σταματέλος Πυλλαρινὸς, εἰρωνεία σαρκαστικὴ, — καὶ ὁ Ἰωάννης Τ. Δ. Καπελέτος, θαῤῥαλεότης καὶ ἀφροντισία. Ἐκ δὲ τῆς Ζακύνθου, ὁ Φραγκῖσκος καὶ Ναθαναὴλ Δομενεγῖναι, ὁ μὲν ζωηρὸς καὶ χαριεντιζόμενος ὡς καὶ εἰς τὰ μᾶλλον σοβαρὰ, ὁ δὲ ἐνθουσιαστὴς ἀκράτητος τῆς ἐθνικῆς ἐλευθερίας, ὑπὲρ τῆς ὁποίας καὶ τὸν βίον ἀπώλεσε, — καὶ ὁ Ἄγγελος Σιγοῦρος Δεσύλλας, ἁπλοϊκὸς τοὺς τρόπους καὶ ἀρχαϊκὸς τὸ φρόνημα. Ἐκ δὲ τῆς Κερκύρας, — ὁ Χριστόδουλος Ποφάντης, χαρακτὴρ θερμὸς καὶ ἁγνὸς ὡς ἡ ἐθνικὴ ἰδέα. Καὶ ἐκ τῶν τριῶν μικρῶν νήσων, — ὁ ἐξ Ἰθάκης Τηλέμαχος Παΐζης, εὐαίσθητος καὶ γενναῖος, ὡς ὁ ἀρχαῖος ὁμώνυμός του.

Κυβερνητικοὶ δὲ τέλος ἦσαν, ἐκ μὲν τῆς Κερκύρας, — ὁ Ἀλέξανδρος Δαμασκηνὸς, γλῶσσα χαριτολόγος, ψυχὴ φίλαρχος, — ὁ Ἀναστάσιος Γυιαλινᾶς, σιγηλὸς καὶ μετριοφρονέστατος, — καὶ ὁ Δημήτριος Κουρκουμέλης, ἐραστὴς μᾶλλον τῆς ἐξουσίας ἢ τῆς ἐλευθερίας. Ἐκ δὲ τῆς Κεφαλληνίας, — ὁ Δημήτριος Καροῦσος, πνεῦμα κεκαλυμμένον, πλὴν διαφανές· διορισθεὶς ὅμως Ἔπαρχος, ἀντεκατέστη ὑπὸ τοῦ ῥιζοσπάστου Ἀνδρέου Κ. Καρούσου, πρᾴου τὸν χαρα-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

κτῆρα καὶ θερμοτάτου τὸ φρόνημα, πλὴν μετ' οὐ πολὺ μεταστάντος. Ἐκ δὲ τῆς Ζακύνθου, — ὁ Νικόλαος Βολτέρας, τρόποι κόσμιοι, δοξασίαι σαθραὶ, — ὁ Γεώργιος Μεσσαλᾶς, πνεῦμα εὐκίνητον, — καὶ ὁ Δημήτριος Πλέσσας, παίκτης ἐπιτήδειος καὶ ἐξησκημένος. Ἐκ δὲ τῆς Λευκάδος ὁ Ἰωάννης καὶ Σπυρίδων Βαλαωρῖται, ἐρασίαρχοι ὡς ἦσαν καὶ ἐρασιχρήματοι· διορισθέντος ὅμως τοῦ πρώτου Γερουσιαστοῦ, ἀνεπλήρωσε τὸ κενὸν αὐτοῦ ὁ μεταῤῥυθμιστὴς Δημήτριος Κόνδαρης, ἀνὴρ εὐπρεποῦς συμπεριφορᾶς καὶ εὐαισθήτου καρδίας. Καὶ ἐκ τῶν μικρῶν τέλος νήσων ὁ Γ. Πήλικας, ὁ Β. Μαχαιριώτης, καὶ ὁ Ν. Κάγκας, διορισθεὶς Γερουσιαστὴς, ἁπλοὶ δορυφόροι καὶ οὐδὲν πλέον. Οὗτοι καὶ τοιοῦτοι ἦσαν τότε οἱ διάφοροι ἄνδρες, καὶ οἱ ποικίλοι χαρακτῆρες, ἐξ ὧν ἀπηρτίζοντο αἱ τρεῖς ἐν τῇ 9ῃ Βουλῇ πολιτικαὶ μερίδες.

Ὁ Σωκράτης λοιπὸν συνετάχθη μὲ τὴν πλειονοψηφοῦσαν μερίδα, εἰς ἣν καὶ ἀνῆκεν ὡς μεταῤῥυθμιστὴς, καὶ ὡς τοιοῦτος θεωρεῖται καὶ παρ' ἡμῶν ἐνταῦθα, διότι καίτοι Ἕλλην τὸ φρόνημα καὶ τὴν ψυχὴν, ἐπρέσβευεν ὅμως πολιτικὰς δοξασίας καὶ πεποιθήσεις μεταῤῥυθμιστικὰς, τὰς ὁποίας ἀνεκήρυξε καὶ πρὶν τῆς ἐκλογῆς του διὰ τοῦ προγράμματός του· ἰδοὺ πῶς ἐξεφράζετο εἰς αὐτό. « Εἶμαι καὶ ἐγὼ Ἕλλην, εἶμαι
» καὶ ἐγὼ τέκνον τῆς μεγάλης ἐκείνης οἰκογενείας,
» ἥτις ἔχει νὰ ὑπερασπίσῃ καὶ ἀνακτήσῃ δικαιώματα
» ἐθνικότητος, καὶ ὡς τοιοῦτος ὀφείλω καὶ ἐγὼ νὰ
» περιθάλπω καὶ λατρεύω ἐν ἐμαυτῷ τὴν ἰδέαν τῆς ὁ-
» ριστικῆς μας ἀποκαταστάσεως. Ἀλλὰ τοῦτο εἰς ἐμὲ,
» ἢ κάλλιον εἰς ἡμᾶς εἶναι μόνον εὐχὴ, εἰς δὲ τὴν
» πρόνοιαν ἐναπόκειται ἡ πραγματοποίησις, ὅπως αὐ-
» τῇ φίλον ᾖ. Αἱ τωριναὶ περιστάσεις τῆς κοινῆς ἡ-

» μῶν πατρίδος εἶναι ὁμολογουμένως σοβαραὶ καὶ
» κρίσιμοι, τὸ δὲ ἔργον τοῦ βουλευτοῦ ἐπίπονον, δυσ-
» χερὲς καὶ ἀκανθῶδες. Προσέξατε λοιπὸν εἰς τὰς ἐ-
» κλογὰς, ὦ συμπολῖται, καὶ ἐπιτρέψατέ μοι μετὰ
» παῤῥησίας νὰ σᾶς εἴπω, ὅτι διὰ ν' ἀπολάβωμεν
» Συνταγματικὰς μεταῤῥυθμίσεις, καὶ
» δι' ἰσχυρῶν ἐγγυήσεων νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ προσω-
» πικὴ ἐλευθερία τῶν πολιτῶν, διὰ νὰ ἀναπτυχθῶσιν
» ἀποχρώντως τὰ στοιχεῖα τῆς ἐθνικότητός μας, καὶ
» νὰ βελτιωθῇ ἡ διανοητικὴ καὶ ἡ ἀθλιεστάτη οἰκο-
» νομική μας κατάστασις, ἀπαιτεῖται εἰς τοὺς μέλ-
» λοντας νὰ καθέξωσι βουλευτικὴν ἕδραν, καθαρὸν
» αἴσθημα πατριωτισμοῦ, ἱκανότης καὶ μεγίστη φρό-
» νησις. »

Συνάδελφος καὶ ἐγὼ ἐν τῇ 9ῃ Βουλῇ, πλὴν ἀνήκων εἰς τὴν ῥιζοσπαστικὴν μερίδα, καὶ συνδεθεὶς μετ' αὐτοῦ μὲ δεσμοὺς ἀκραιφνεστάτης φιλίας, συνδιελέχθημεν πολλάκις ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἡμῶν δοξασιῶν, καὶ πάντοτε μοῦ ὡμολόγησε μὲ τὴν διακρίνουσαν αὐτὸν εἰλικρίνειαν καὶ μετριοφροσύνην, ὅτι οἱ ῥιζοσπαστικὴ πορεία, ἦτο βεβαίως ὀρθοτέρα καὶ προδευτικωτέρα, πλὴν ἐν τῷ τότε χρόνῳ ἀνέφικτος, καὶ ἴσως ἐπιβλαβὴς καὶ ἐπιζήμιος, ἐνῷ ἡ μεταῤῥυθμιστικὴ, καίτοι κατωτέρα, ἦτον ὅμως μᾶλλον ἐφικτὴ, καὶ εἰς ἄμεσα πρακτικὰ ἐξαγόμενα μᾶλλον πιθανὴ, ὅθεν ἂν καὶ ηὔχετο καὶ αὐτὸς ἐγκαρδίως ὑπὲρ τῆς Ἑνώσεως, ἠσπάζετο ὅμως τὴν μεταῤῥύθμισιν, διότι ἐνόμιζεν ἱερὸν αὐτοῦ καθῆκον νὰ ἐπιδιώξῃ ὅ,τι ἐν τῇ ἰδίᾳ συνειδήσει του, ἐπίστευεν εὐκολωτέρας ἐπιτυχίας καὶ ἀμέσου ὠφελείας διὰ τὸν τόπον. Ἔκτοτε ἔτι μᾶλλον ἐσεβάσθην καὶ ἠγάπησα τὸν ἄνδρα, διότι καὶ ἐκ τοῦ σύνεγγυς σαφῶς ἐγνώρισα καὶ πολὺ ἐξετίμησα τὴν ἀ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

γνότητα τῶν ἐλευθέρων αὐτοῦ αἰσθημάτων, καὶ τοὺς θερμοὺς πόθους, ἐξ ὧν ἐνεφορεῖτο ὑπὲρ τῆς ταχυτέρας, ἔστω καὶ πιθανῆς, καὶ ἐλαχίστης προαγωγῆς καὶ ἀνακουφίσεως τῆς πατρίδος του. Τούτου ἕνεκα ἐνῷ ἔμενε πιστὸς εἰς τὴν μεταῤῥυθμιστικὴν πορείαν του, δὲν ἐδίσταζε νὰ ὑπερψηφίζῃ πάντοτε, καὶ πᾶν ὅ,τι ἐκ τῶν ἄλλων μερίδων προτεινόμενον, ἔκρινεν ἐν τῇ πεποιθήσει του ἐφικτὸν καὶ χρήσιμον εἴς τε τὴν Ἑπτάνησον καὶ τὸ λοιπὸν ἔθνος.

Ἡ θέσις τῆς 9ης Βουλῆς, ἦτο κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας λίαν κρίσιμος καὶ σοβαρὰ, διά τε τὰς ἐξωτερικὰς τῆς Εὐρώπης περιστάσεις, τὴν ἐσωτερικὴν τῆς Ἑπτανήσου καὶ τὴν πολιτικὴν τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος κατάστασιν, τὴν φύσιν τῶν ἀρχῶν τῶν ἐν τῷ περιβόλῳ αὐτῆς μερίδων, καὶ πρὸ πάντων διὰ τὴν σιδηρὰν τότε καὶ κακῶς ὑπολογισθεῖσαν πολιτικὴν τῆς Προστασίας, ἀντιπροσωπευομένην ὑπὸ τοῦ δεσποτικοῦ καὶ αἱμοχαροῦς τὸν χαρακτῆρα, ἐπιθετικοῦ δὲ καὶ ὑβριστοῦ τὴν γλῶσσαν Ἁρμοστοῦ Οὐάρδου. Ἡ ἕδρα τοῦ Βουλευτοῦ ἦτο πλήρης ἀκανθῶν καὶ περιεστοιχεῖτο ὑπὸ παντοίων δυσχερειῶν καὶ κινδύνων. Καίτοι δὲ ὁ Σωκράτης νοήμων καὶ ὀξυδερκὴς ὡς ἦτο, δὲν ἠγνόει πάντα ταῦτα, ἐπολιτεύετο ὅμως ἐντὸς τῆς πορείας του, καὶ ἐξεφράζετο ἐπὶ ὅλων τῶν συζητουμένων ἀντικειμένων, εἴτε νομοθετικῆς, εἴτε πολιτικῆς φύσεως ἦσαν, μετὰ περισκέψεως μὲν, εὐσχημοσύνης καὶ συνέσεως, ἀλλὰ καὶ μετὰ θάῤῥους, παῤῥησίας καὶ ἀνεξαρτησίας.

Εἰς τὸ περὶ ὅρκου τῶν Βουλευτῶν ζήτημα, ὅπου καίτοι περὶ ἁπλοῦ τύπου ἐπρόκειτο, ἐθίγετο ὅμως ἡ θρησκευτικὴ συνείδησις τῶν ἀτόμων, καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου πολλαὶ συζητήσεις, καὶ ἀντιῤῥήσεις ἐκ μέρους

τοῦ Ἁρμοστοῦ ἐγίνοντο, παρεδέξατο τέλος ἡ μερίς του, ὡς μᾶλλον σύμφωνον πρὸς τὴν πορείαν της, τὴν τροποποίησιν, ἣν αὐτὸς ἐπρότεινε, καὶ εἰς ἣν συγκατετέθη καὶ ὁ Ἁρμοστής. Διεδηλοῦτο δὲ δι' αὐτῆς ὅτι « κατὰ τοσοῦτον ἐσέβετο καὶ ἐτηρεῖτο τὸ σύνταγμα, » καθόσον ἤθελε συνάδει μὲ τὸν σκοπὸν τῆς συνθή- » κης τῶν Παρισίων, καὶ ἤθελεν εἶσθαι ἀπόῤῥοια αὐ- » τῆς. »

Εἰς δὲ τὸ περὶ ἀτομικῆς ἀσφαλείας νομοσχέδιον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Οὐάρδος ὑπέβαλλε τροπολογίας, δι' ὧν ἐκ βάθρων ἀνέτρεπεν αὐτὸ, καὶ ἐπειρᾶτο τὴν μὲν ἐλευθεροτυπίαν ἐμμέσως νὰ περιωρίσῃ, τὴν δὲ Ὑψηλὴν Ἀστυνομίαν καὶ τὰς αἱματηρὰς τῆς Κεφαλληνίας σκηνὰς νὰ νομιμοποιήσῃ, καὶ ἐν ἑνὶ λόγῳ νὰ δεινώσῃ ἔτι μᾶλλον τὴν κατάστασιν τῆς Ἑπτανήσου, ὁ Σωκράτης μεταξὺ πολλῶν προτάσεων γινομένων ὑπὸ τῶν Βουλευτῶν κατὰ τοῦ νομοσχεδίου καὶ τῶν τροπολογιῶν τοῦ Ἁρμοστοῦ, ἐπρότεινε τὴν ἄνευ συζητήσεως ἀπόῤῥιψιν μόνων τούτων, καὶ ἡ Βουλὴ παμψηφεὶ παρεδέξατο τὴν πρότασίν του. Ἰδοὺ οἱ ἐν ἐκείνῃ τῇ περιπτώσει ἀποπνέοντες ἔμφλογον μὲν, πλὴν καὶ ἔμφρονα πατριωτισμὸν λόγοι του, αὐτολεξεὶ ἀντιγεγραμμένοι ἐκ τῶν ἐπισήμων πρακτικῶν τῆς 9ης Βουλῆς.

« Μολονότι ἐπροσπάθησα πάντοτε νὰ συμβουλεύσω » τὰ ἧττον ἐπιβλαβῆ, ἐπὶ τοῦ σοβαροῦ ὅμως τούτου » ἀντικειμένου, ἂν καὶ καταρχὰς εὑρισκόμην εἰς ἀπο- » ρίαν τινὰ, τώρα δὲν βλέπω ἄλλο μέσον, παρεκτὸς τῆς » ἀποῤῥίψεως οὐχὶ τοῦ νομοσχεδίου, ἀλλὰ τῶν τρο- » πολογιῶν, ἀφοῦ καὶ αὗται προτείνονται ὡς τόσοι » ὅροι ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ. Τοιαύτας προτάσεις, καὶ » μάλιστα τὴν τείνουσαν νὰ φέρῃ καιρίαν πληγὴν εἰς

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

» τὸν περὶ ἐλευθεροτυπίας νόμον, ψηφισθέντα μετ' εὐ-
» φημιῶν ὑπὸ τῶν προκατόχων μας, εἶναι ἀδύνατον
» ἡμεῖς νὰ τὰς παραδεχθῶμεν. Ἐνθυμίζω ὅμως ὅτι
» τὰ πράγματα, μένουν εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκονται
» κατάστασιν, ἄνευ δηλαδὴ ἐγγυήσεων τῆς ἐλευθερίας
» καὶ τῆς ζωῆς τῶν πολιτῶν. Διὸ εἶναι ἀνάγκη διὰ τῆς
» φρονήσεως καὶ τῆς Ἑλληνικῆς καρτερίας νὰ ὑπο-
» μείνωμεν τὰ ὑπάρχοντα δεινά, ἑωσοῦ ἔλθῃ ἡ στιγμὴ
» ν' ἀπαλλαχθῶμεν. Ὁμιλῶ δι' ὅλην τὴν Ἑπτάνησον,
» ἀλλ' ἰδιαιτέρως προκαλῶ τὰς Ἀρχὰς νὰ λάβωσι
» κατάλληλα μέτρα διὰ τὴν Κεφαλληνίαν, ὅπως παύ-
» σῃ τοῦ λοιποῦ νὰ ἐρεθίζητε ἔτι μᾶλλον ὁ πολυπα-
» θὴς ἐκεῖνος λαός. Ἐπανερχόμενος δὲ εἰς τὸ προ-
» κείμενον λέγω, ὅτι ἐπειδὴ ὡς φαίνεται, οὐδεμία
» ἐλπὶς ὑπάρχει ν' ἀποσύρῃ ὁ Ἁρμοστὴς τὰς προ-
» ταθείσας τροπολογίας, ἡ Βουλὴ ὀφείλει νὰ τὰς ἀ-
» ποῤῥίψῃ καὶ νὰ διαμαρτηρυθῇ, ὄχι διὰ διαγγέλμα-
» τος, ἀλλὰ ἐντὸς τοῦ περιβόλου τούτου, ὅτι οὐδα-
» μῶς ἀνεγνώρισε τὴν αὐθαίρετον ἐξουσίαν, καὶ τὰς
» καταχρήσεις τῆς Ὑψηλῆς Ἀστυνομίας. »

Ἀλλ' ἡ 9η Βουλὴ ἐκτὸς τῶν νομοθετικῶν ἐν γένει καὶ οἰκονομικῶν ἰδίως ζητημάτων, εἰς τὰ ὁποῖα ἀσχολουμένη, ἠναγκάζετο συνεχῶς ν' ἀντιπαλαίῃ μετὰ λίαν δυσμενοῦς νομοτελεστικῆς Ἐξουσίας, ἥτις ἕνεκα τῶν παρεμβαλλομένων προσκομμάτων, παρέλυε τὰς ἐργασίας της, εἶχε προσέτι ν' ἀποφανθῇ, ὡς ἐκ τῆς κυριωτέρας τῶν μελῶν της ἐντολῆς, καὶ ἐπὶ δύο ἑτέρων πολιτικῶν, φύσεως μὲν ἀντιθέτου, πλὴν εἰς ἄκρων σπουδαίων καὶ ζωτικῶν· αὐτὰ δὲ ἦσαν τὸ μεταῤῥυθμιστικὸν καὶ ἐθνικὸν ζήτημα, ἅτινα ἐδιαιροῦσαν καὶ τὴν κοινωνίαν, διότι ἡ μὲν ἀνωτέρα ἐν γένει τάξις συνεμερίζετο τὸ πρῶ-

τον, ἡ δὲ ὁμὰς τοῦ λαοῦ τὸ δεύτερον· ἑπομένως αἱ ἀντίθετοι αὗται ἰδέαι, ἀνακεφαλαιωθεῖσαι, ἢ μᾶλλον ἐναποτεθεῖσαι εἰς τὰς ἐντὸς τῆς Βουλῆς μερίδας, ὤφειλεν ἑκάστη νὰ διατυπώσῃ, νὰ προτείνῃ καὶ νὰ ἐνεργήσῃ, ὅσον τὸ ἐπ' αὐτῇ, δι' ἐννόμων μέσων τὴν πραγματοποίησιν, τῆς ὁποίας ἀντεπροσώπευε κυρίας ἰδέας.

Ἀμφότεραι δὲ ἐξετέλεσαν τὴν ἐντολήν των, πλὴν μὲ διάφορον ἔκβασιν, διότι ἡ μὲν μεταῤῥυθμιστικὴ μερὶς, μ' ὅλας τὰς ἀντιῤῥήσεις τῆς ῥιζοσπαστικῆς, ἐπρότεινεν ἁπλῶς καὶ κατεχώρησεν εἰς τὰ πρακτικὰ τὴν πρότασίν της, ἀλλ' οὔτε ὁ Ἁρμοστὴς ἐταράχθη ἐξ αὐτῆς, οὔτε τὸ κοινὸν συνεκινήθη, οὔτε ἔγινε περαιτέρω βῆμα παρὰ τοῦ προτείναντος αὐτὴν Προέδρου ἢ ἑτέρου, ἐξέπνευσεν οὕτως εἰπεῖν εἰς τὰ χείλη του καὶ ἐμαράνθη ὡς ἐφήμερον ἄνθος. Ἐὰν ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, καθ' ἣν ἡ μεταῤῥυθμιστικὴ μερὶς, ἦτον εἰσέτι συμπαγὴς, καὶ δὲν εἶχεν ἀπολέσει ἐντελῶς τὴν δημοτικότητά της, ὑπῆρχεν ἕτερος ἀπὸ τὸν Οὐάρδον Ἁρμοστὴς, μᾶλλον πολιτικὸς, ὀξυδερκὴς καὶ συμπαθητικὸς, καὶ δράττων τὴν εὐκαιρίαν, διεφώτιζεν ὀρθῶς καὶ ἀπαθῶς, καὶ προέτρεπεν ἐνταυτῷ τὴν κυβέρνησίν του εἰς προοδευτικόν τι βῆμα, ἢ ὅμοιον ἐκείνου εἰς τὸ ὁποῖον βραδύτερον ἀνωφελῶς προέβη, ἴσως ἡ μεταῤῥύθμισις ἤθελε, τοὐλάχιστον πρὸς καιρὸν, ἐπιτύχει. Ἀλλ' ὁ Οὐάρδος ἀπεναντίας, ἕνεκα τῆς ἀποτόμου, ἀσυνέτου καὶ ἀπανθρώπου αὐτοῦ πολιτικῆς, ὑπηρέτει, καὶ πολεμῶν αὐτὴν, τὴν ῥιζοσπαστικὴν μερίδα. Ἐπρότεινε δὲ καὶ αὕτη ἐπίσης, οὐδενὸς Βουλευτοῦ ἀντιτείνοντος, τὴν ἰδικήν της πρότασιν, διατυπώσασα αὐτὴν εἰς ψήφισμα συνταχθὲν ὑπ' ἐμοῦ, πλὴν ἡ ἀνάγνωσις αὐτοῦ, διεκόπη ἐκ τῆς αἰ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

φνηδίου καὶ δεσποτικῆς ἑξαμήνου ἀναβολῆς, ἣν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν διεβίβασεν ὁ Ἁρμοστής, καὶ ὁ Πρόεδρος παρατύπως ἀνέγνωσεν· ἑπομένως ἡ πρότασις οὔτε προέβη περαιτέρω, οὔτε εἰς τὰ πρακτικὰ ἐν τάξει κατεχωρήθη, ἀλλὰ προκύπτει ἐναργῶς καὶ ἐμπεριστατωμένως ἐκ τῶν διαμειφθέντων τότε ἐγγράφων, μεταξὺ τῶν Βουλευτῶν ῥιζοσπαστῶν καὶ τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς, καὶ δημοσιευθέντων εἰς ἰδιαίτερα φυλλάδια καὶ διὰ τῆς ἐφημερίδος τοῦ Φιλελευθέρου.

Εἰς ἀμφότερα δὲ τὰ ζητήματα ταῦτα ὁ Σωκράτης, ἐπολιτεύθη μὲ τὴν περίνοιαν καὶ γενναιότητα συνεπεστάτου, ἔμφρονος καὶ θαῤῥαλέου πολιτικοῦ ἀνδρός. Ὑπεστήριξε μὲν τὴν πρότασιν τῆς μεταῤῥυθμίσεως μετὰ παῤῥησίας καὶ πεποιθήσεως, ὡς ἐκ τῶν ἑπομένων περικοπῶν τῆς ἀγορεύσεώς του σαφῶς καταδεικνύεται.

« Ἐπειδὴ καὶ ἄλλοτε ἐξεφράσθην, ὀφείλω καὶ τώρα » νὰ ἐξηγήσω τὴν γνώμην μου ἐπὶ τοῦ ἀναφυομένου » ζητήματος. Νομίζω, Κύριοι, ὅτι ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ » Ἑπτανησιακοῦ λαοῦ, δὲν ἐκπληροῦμεν καθ' ὁλοκλη- » ρίαν τὸ καθῆκόν μας, περιοριζόμενοι εἰς συζητήσεις » ἀφορώσας διακήρυξιν αἰσθημάτων, εὐχῶν καὶ ἐπι- » θυμιῶν. Εἴμεθα ἐντὸς τοῦ περιβόλου τούτου διὰ νὰ » κατορθώσωμεν καὶ πράγματα, καὶ χρεωστοῦμεν νὰ » θεραπεύσωμεν τὰς ἀνάγκας μας, βελτιόνοντες καὶ » αὐτὴν τὴν ἀθλίαν κατάστασιν τοῦ λεγομένου κυ- » ριάρχου λαοῦ. Τὴν ἐθνικὴν ἰδέαν, αὐτὴν τὴν εὐχὴν » παντὸς Ἑπτανησίου, τὴν διεκηρύξαμεν μεθ' ὅλης » τῆς παῤῥησίας (α), καὶ ἡ Εὐρώπη ἤδη καὶ πολλῷ

(α) Ἐνταῦθα ἐννοεῖ ὁ ῥήτωρ τὴν ἐθνικὴν εὐχὴν, ἐκφρασθεῖσαν εἰς τὸν λόγον τῆς ἀπαντήσεως.

» μᾶλλον ἡ Ἀγγλία, δὲν ἀγνοεῖ ὁποῖον τὸ αἴσθημα » τῶν Ἑπτανησίων . . . . »

« Εἶναι βέβαιον καὶ ὁμολογούμενον ὅτι ἡ Βουλὴ » τῶν Ἰονίων, δὲν ἔχει σχεδὸν κἀνὲν πραγματικὸν » δικαίωμα, οὐδὲ δύναται νὰ ἐξασκήσῃ αὐτὰ τὰ ὀλίγα, » ἅτινα ἔχει, ἐξ αἰτίας τοῦ τωρινοῦ συνταγματικοῦ » συστήματός μας, αἱ ἀποφάσεις της μένουν ἀνεκτέ- » λεστοι, τὰ προτεινόμενα νομοσχέδια ἀπαντοῦν μύ- » ρια προσκόμματα, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν γίνον- » ται ὑπὸ τῶν ἄλλων Ἀρχῶν παραδεκτά. Ἡ κυριαρ- » χία της δὲν εἶναι, εἰμὴ μόνον λέξις κενὴ οἱασδή- » ποτε σημασίας. Εἶναι πρέπον λοιπὸν νὰ ὑποφέρω- » μεν τοιαύτην κατάστασιν τῷόντι ἀθλιεστάτην, μό- » νον μὲ τὴν ἐλπίδα τῆς Ἑνώσεως, ἐνῷ οὔτε ἡ » πραγματοποίησις δύναται νὰ ἦναι ἀποτέλεσμα τῆς » θελήσεώς μας, οὔτε τὴν ὥραν δυνάμεθα νὰ προ- » σδιωρίσωμεν ; Ἐκ τοῦ ἐναντίου θεωρῶ καὶ ὠφέλιμον » καὶ ἀναγκαῖον, χωρὶς οὐδαμῶς νὰ προσβάλωμεν » τὴν μεγάλην ἰδέαν τῆς ἐθνικότητος, νὰ μὴ παρα- » βλέψωμεν τὰς συνταγματικὰς μεταῤ- » ῥυθμίσεις, διὸ καὶ ὑποστηρίζω ἐν γένει τὴν » περὶ τούτου πρότασιν. »

Πλὴν καὶ τὴν πρότασιν τοῦ ψηφίσματος οὐ μόνον δὲν ἀντέκρουσεν, ἀλλὰ μάλιστα, ἐνῷ ἡ διὰ τῆς ἀποτόμου ἀναβολῆς διακοπὴ τῆς ἀναγνώσεως αὐτοῦ, ἐπήνεγκε μέγαν θόρυβον καὶ ἐρεθισμὸν εἰς τὸ ἀκροατήριον, τὸ ὁποῖον ἤθελε νὰ ὁρμήσῃ ἐντὸς τοῦ Βουλευτικοῦ περιβόλου, καὶ πολλοὶ τότε ἐκ τῶν συναδέλφων του καὶ τῶν κυρβενητικῶν φοβηθέντες, ἐδραπέτευσαν, αὐτὸς ἔμεινε σταθερῷ τῷ ποδὶ μετὰ τῶν ῥιζοσπαστῶν καὶ καθησύχαζε τὰ πλήθη, τὸ ὁποῖον πεισθὲν ἐκ τῶν διαβεβαιώσεων αὐτοῦ τε καὶ τῶν ῥιζοσπαστῶν, ὅτι ἡ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

πρότασις τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος ἔγινε, ἱκανοποιήθη καὶ ἐξερχόμενον τοῦ ἀκροατηρίου, ἐζητωκραύγαζεν ἀδιακόπως μετ' ἐνθουσιώδους χαρᾶς ὑπὲρ τοῦ ἔθνους.

Μετὰ τὴν ἀναβολὴν ἐπὶ τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος ἡ 9η Βουλὴ δὲν συνεκροτήθη πλέον· τὴν πρώτην αὐτῆς ἀναβολὴν διεδέξατο δευτέρα, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας τυραννικοὶ καταδιωγμοὶ, σφαγιάσεις ἐκλογικῶν καταλόγων, προγραφαὶ Βουλευτῶν καὶ δημοσιογράφων ῥιζοσπαστῶν, καὶ ἕτερα βίαια καὶ δόλια μέτρα ἐξετελέσθησαν ὑπὸ τοῦ Οὐάρδου καὶ τῶν ὀργάνων του. Αὐτὰ ἦσαν τόσαι προπαρασκευαὶ διὰ τὴν διάλυσιν τῆς 9ης καὶ τὴν συγκρότησιν τῆς 10ης Βουλῆς. Ὡς καὶ τωόντι περὶ τὴν λῆξιν τῆς δευτέρας ἀναβολῆς, ἀνακηρύξας ὁ Ἁρμοστὴς τὴν διάλυσιν καὶ προσκαλῶν συνάμα τὰ ἐκλογικὰ συνέδρια διὰ τὸν σχηματισμὸν τῆς 10ης, συνώδευε ταὐτοχρόνως καὶ τὴν ἀνακήρυξίν του μὲ τὸ δέλεαρ νέων δῆθεν μ ε τ α ῤ ῥ υ θ μ ί σ ε ω ν, αἵτινες κατ' εὐφημισμὸν ὠνομάζοντο οὕτω, πλὴν οὐδὲν ἄλλο ἦσαν, εἰμὴ περιορισμοὶ τῶν πρώτων μεταῤῥυθμίσεων, καὶ ἰδίως τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου καὶ τοῦ λόγου.

Ὁ νέος ἐκλογικὸς διὰ τὴν 10ην Βουλὴν ἀγὼν, ἦτον ἀγὼν ζωῆς καὶ θανάτου μεταξὺ ξενισμοῦ καὶ ἐθνισμοῦ, τούτου ἕνεκα ἐξετελέσθη σχεδὸν πανταχοῦ μετὰ πολλῆς ζωηρότητος, πλὴν ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ τρόμου καὶ τῆς λόγχης. Πρὶν ὅμως τῆς διαλύσεως τῆς 9ης Βουλῆς, καὶ τῆς ἐνάρξεως τοῦ βουλευτικοῦ ἀγῶνος διὰ τὴν 10ην, ὁ Ἁρμοστὴς Οὐάρδος πρὸς εὐκολωτέραν ἐπίτευξιν τῶν σχεδίων του, ἐμηχανεύθη καὶ ἕτερον μέσον· ἀπηύθυνε μετὰ τῆς Γερουσίας πρὸς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἀποικιῶν διάγγελμα, δι' οὗ ἐσύσταινεν εἰς αὐτὸν νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ δικαιώματος,

τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ Ἰόνιον σύνταγμα ἔχαιρε τὸ Ἀγγλικὸν στέμμα, τοῦ νὰ ἀκυρώνῃ ἐντὸς τοῦ ἔτους ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς του, οἱονδήποτε κοινοβουλευτικὸν νόμον τῆς Ἑπτανήσου, καὶ νὰ ἀκυρώσῃ ἐμπροθέσμως τὸν ἐκλογικὸν νόμον, ὅπως διενεργήσῃ τὰς νέας ἐκλογὰς διὰ Γερουσιαστικῆς Πράξεως, τῇ βάσει τῆς ὁποίας σχηματίζων καὶ τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους, νὰ δημιουργήσῃ καὶ Βουλὴν ὅλως ἰδικήν του. Πλὴν ὁ Ὑπουργὸς τῶν ἀποικιῶν δι' ἀπαντήσεως, τιμώσης μεγάλως καὶ αὐτὸν καὶ τὸ ἔθνος του, εἶπεν ὅτι, « δὲν ἦτο πο-
» σῶς διατεθειμένος νὰ συστήσῃ εἰς τὴν Α. Μ. τὴν
» ἀκύρωσιν τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου, διότι ἡ Ἀγγλία
» δὲν ἐσυνείθιζε ν' ἀποσύρῃ ποτὲ τὰς ἐγγυήσεις, τὰς
» ὁποίας ἐχορήγει εἰς τοὺς λαούς. »

Ἀπελπισθεὶς ὁ Οὐάρδος ἐκ τῆς ἀπαντήσεως ταύτης, κατέφυγε τότε εἰς τὴν ἀπροκάλυπτον βίαν καὶ τὴν παρανομίαν, πλὴν τὰ μᾶλλον ἐπιθετικὰ καὶ ἔκνομα αὐτοῦ μέτρα, συνεκέντρωσε πρὸ πάντων εἰς τὴν Κεφαλληνίαν, καὶ κατόπιν εἰς τὴν Ζάκυνθον, ὅπως ἀποκλείσῃ ἐξ αὐτῶν τὸ ῥιζοσπαστικὸν στοιχεῖον, διότι εἰς ἀμφοτέρας ἦτο τότε ἐπικρατέστερον. Ὅθεν ἐκ μὲν τῆς Κεφαλληνίας, εἶχε προηγουμένως μεταξὺ τῶν ἄλλων, φυλακίσει ἐπὶ τῶν ξηροσκοπέλων ὡς αἰχμαλώτους καὶ τρεῖς Βουλευτὰς ῥιζοσπάστας, δηλ: ἐμὲ, τὸν Ι. Μομφεῤῥάτον, οἵτινες εἴμεθα καὶ δημοσιογράφοι, καὶ τὸν Στ. Πυλλαρινὸν, πρὸς δὲ καὶ τὸν ἰδιοτεύοντα ῥιζοσπάστην Γ. Ι. Μεταξᾶν. Ἐκ δὲ τῆς Ζακύνθου μεταξὺ ἑτέρων παρανομιῶν, ᾐχμαλώτισεν ἐπίσης ἕνα Βουλευτὴν, τὸν Φ. Δομενεγίνην, ἕνα δημοσιογράφον, τὸν Δ. Καλλίνικον ἄνδρα πολύϊδριν καὶ γενναῖον, ἕνα Ἐπαρχιακὸν Σύμβουλον, τὸν Ι. Λισγαρὰν, πολίον θαῤῥαλέον, καὶ ἕνα δημοτικὸν, τὸν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Στ. Βούρτσην, νέον πλήρη ἐθνικῆς πίστεως, ὅλους ῥιζοσπάστας.

Διὰ τῶν προπαρασκευαστικῶν αὐτῶν προγραφῶν, καὶ τῶν ἑτέρων βιαίων, καὶ ἰδίως τοῦ ἀτίμου τῆς Δεκακαλπίας, μέτρων, τεθέντων εἰς ἐνέργειαν μᾶλλον ἐν Κεφαλληνίᾳ κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἐκλογῶν, ἐπέτυχεν ἡ κυβέρνησις ν' ἀναδείξῃ ἐν ταύτῃ Βουλευτὰς καὶ τοὺς δέκα αὐτῆς ὑποψηφίους· πλὴν εἰς τὴν Ζάκυνθον, ὅπου δὲν εὗρεν ὅμοια παθητικὰ ὄργανα καὶ εἰς τὰ Κύθηρα, ἀπέτυχε καθ' ὁλοκληρίαν· τὸ ῥιζοσπαστικὸν στοιχεῖον εἰς ταύτας ὑπερίσχυσεν· εἰς δὲ τὰς ἄλλας νήσους ἡ κυβέρνησις ἐπέτυχεν ἐν μέρει. Ἡ Κέρκυρα καὶ ἐν τῇ κρισίμῳ ταύτῃ περιπτώσει δὲν ἐλησμόνησεν, ἀλλὰ περιέβαλεν ἐκ νέου μὲ τὴν ἐμπιστοσύνην της τὸν προσφιλῆ καὶ φιλοπάτριδα αὐτῆς πολίτην Σωκράτην, τοῦ ὁποίου ἡ ἐν τῇ 9ῃ Βουλῇ πορείᾳ, εἶχεν ἔτι μᾶλλον αὐξήσει τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν δημοτικότητα.

Μ' ὅσας ὅμως καὶ ἂν ἔπραξε βιαιοπραγίας καὶ μ' ὅσας κατέβαλλεν ἐκνόμους προσπαθείας, ἢ μετεχειρίσθη σκανδαλώδεις ἐπεμβάσεις ὁ Οὐάρδος καὶ τὰ ὄργανά του, ὅπως σχηματίσωσι Βουλὴν πειθήνιον εἰς τὰς θελήσεις του, ἢ τοὐλάχιστον πλειονότητα συμπαγῆ καὶ ἀδιάσπαστον, ἥτις νὰ ὑπηρετῇ τὰ τυραννικὰ καὶ ἐθνοκτόνα σχέδιά του δὲν ἐπέτυχε, διότι ἡ 10η Βουλὴ ὡς ἀπόῤῥοια ἐν γένει τῆς βίας, τῆς ῥαδιουργίας καὶ τῆς παρανομίας, παρίστανεν οὐσιωδῶς κατὰ τὰς πρώτας μάλιστα καὶ τελευταίας αὐτῆς συνεδριάσεις, ἀληθῆ κυκεῶνα. Εἰς αὐτὴν ἀποσυνετέθη καὶ τὸ μεταῤῥυθμιστικὸν στοιχεῖον, διότι ἓν μέρος αὐτοῦ παραιτηθὲν, ἀπεσύρθη καὶ ἐκ τῆς Βουλῆς καὶ ἐκ πάσης πολιτικῆς ἐνεργείας, ἓν ἕτερον μέρος συνετάχθη μετὰ

τῆς κυβερνήσεως, καὶ εὐάριθμα αὐτοῦ μέλη, μείναντα σταθερὰ εἰς τὴν ἀνέκαθεν ἐγχαραχθεῖσαν πορείαν των, ὑπεστήριζον πάντοτε καὶ ἐψήφιζον πᾶν ὅ,τι ἐν τῇ συνειδήσει των, ἐθεώρουν καὶ ἔκρινον πατριωτικὸν, ἐλεύθερον καὶ ὠφέλιμον, ἕνεκα τούτου καὶ πολλάκις συνεψήφιζον μετὰ τῆς ῥιζοσπαστικῆς μερίδος.

Ἐκ τῶν εὐαρίθμων τούτων σταθερῶν μεταῤῥυθμιστῶν, ἦτο καὶ ὁ Σωκράτης Κουρῆς, τὸν ὁποῖον μ' ὅσα καὶ ἂν μετεχειρίσθη ἡ κυβέρνησις θωπευτικὰ τότε μέσα, δὲν ἐπέτυχε νὰ δελεάσῃ καὶ νὰ σύρῃ μὲ τὸ μέρος της. Εἴς τι πολιτικὸν συμπόσιον δοθὲν τότε παρὰ τοῦ Οὐάρδου, ὅπου παρευρίσκοντο καὶ πολλοὶ Βουλευταὶ, προσεκλήθη καὶ αὐτὸς, εἰς ὃν προσεφέρθη καὶ θέσις διακεκριμένη. Ἐνῷ δὲ ἅπαντες συνεχαίροντο τὸν Οὐάρδον, ὅστις τοὺς διεβεβαίονεν ὅτι ἐμελέτα ν' ἀπαγγείλῃ τὸν ἐν τῇ Βουλῇ ἐναρκτήριον λόγον του Ἑλληνιστὶ, ὁ Κουρῆς ἀπηύθηνεν εἰς αὐτὸν λίαν εὐφυῶς τοὺς ἐφεξῆς αἰνιγματώδεις λόγους· « τόσον » δὲ μᾶλλον εὐάρεστος καὶ ἀποτελεσματικὸς, θέλει » ἀποβῇ ὁ λόγος Ὑμῶν, Μυλὸρδ, καθόσον ὅλοι ὀ» φείλομεν νὰ προσδοκῶμεν, ὅτι καὶ αἱ ἰδέαι θέλουν » ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν γλῶσσαν, ἣν πρώτην φορὰν » θέλετε μεταχειρισθῇ. »

Ὁ φιλόπατρις καὶ ἀνεξάρτητος οὗτος ἀνὴρ, ἔχων πολλάκις καὶ σύντροφον τὸν ἐκ Λευκάδος φίλον του Ἰωάννην Μαρῖνον, ῥήτορα ἀγχινούστατον καὶ φιλελεύθερον, ἐλάμβανε πάντοτε δραστηριώτατον μέρος εἰς ἅπαντα τὰ σπουδαιότερα ζητήματα, οἱασδήποτε ἦσαν φύσεως, καὶ ἐκπληρῶν πιστῶς καὶ ἐντίμως τὰ καθήκοντά του, ἐπολιτεύετο μὲν μετὰ τῆς ἰδιαζούσης εἰς τὸν χαρακτῆρά του μετριοπαθοῦς καὶ ἔμφρονος συμπεριφορᾶς, πλὴν ἐξέφραζε καὶ τὰς ἰδέας καὶ τὰ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

φρονήματά του μεθ' ὅλης τῆς παῤῥησίας, ἣν ὀφείλει νὰ μεταχειρίζηται πᾶς πολιτικὸς ἀνὴρ, ὅστις ἔχει τὸ θάῤῥος τῶν πεποιθήσεών του· κἄποτε δὲ παρενέθετε καὶ λεπτάς τινας καὶ εὐφυεστάτας εἰρωνείας, αἵτινες ἦσαν τὸ ἀττικὸν ἅλας τῶν ἀγορεύσεών του.

Ἐξελεγχομένων τῶν ἐκλογῶν τῆς 10ης Βουλῆς, αἵτινες εἶχον ἅπασαι προσβληθῇ, τινὲς τῶν Βουλευτῶν τῆς κυβερνήσεως, ἐπρότεινον πρὸς ἐξομάλυνσιν δῆθεν καὶ ταχυτέραν τῶν πραγμάτων διεκπεραίωσιν, τὴν παράβλεψιν τοῦ νόμου ὡς πρὸς τὰς προσβολὰς, καὶ τὴν ἐπικύρωσιν τῶν ἐκλογῶν ὡς μέτρον πολιτικῆς ἀνάγκης, πλὴν ὁ Σωκράτης ὡς φιλόνομος καὶ εὐσυνείδητος ἀνὴρ, ἀντικρούων, καίτοι ἀτελεσφόρως, τὴν ἄτοπον καὶ ἔκνομον πρότασιν, ἐπήνεγκεν.

« . . . . . Ἡ πρότασις αὕτη ἀνάγεται οὐσιωδῶς
» εἰς τοῦτο τὸ ζήτημα, — δυνάμεθα διὰ πολιτικοὺς
» λόγους νὰ πράξωμεν παρὰ νόμον — ; Ὁ προτείνας
» καὶ ὁ ὑπὲρ τῆς προτάσεως προαγορεύσας, διϊσχυ-
» ρίζονται ὅτι δυνάμεθα. Ἐγὼ ὅμως συμμερίζομαι
» τὴν ἐναντίαν γνώμην τοῦ προαγορεύσαντος Βουλευ-
» τοῦ Λευκάδος, καὶ ἀναφερόμενος καθόλου εἰς τοὺς
» ὑπ' αὐτοῦ ἐπενεχθέντας λόγους, προσθέτω μόνον
» ὅτι, ἐὰν εἶχον τώρα νὰ ἐκφράσω γνώμην περὶ τῶν
» ἐκλογῶν, ἤθελα εἰπῇ περὶ μὲν τῶν τῆς Κερκύρας,
» ὅτι ἡ κατ' αὐτῶν προσβολὴ δὲν τείνει νὰ ἐξασφαλίσῃ
» τὰ δίκαια τῶν ἐκλογέων, τὰ ὁποῖα ὡς Βουλευτὴς
» ἔχω καθῆκον νὰ ὑπερασπισθῶ. — Περὶ δὲ τῆς Ζα-
» κύνθου, ἤθελα εἰπῇ μὴ πρὸς Θεοῦ διὰ τῆς παραδο-
» χῆς τοιούτων ἐνστάσεων, προκαλεσθεισῶν ὑπὸ τῶν
» παραβιάσεων τοῦ Ἐπάρχου, ἀνοίξητε τὴν ὁδὸν εἰς
» τὴν κατάχρησιν τῆς Ἐξουσίας, — Ὡς πρὸς δὲ τὰς
» σοβαρωτέρας τῆς Κεφαλληνίας, ἤθελα ἀδιστάκτως

» ἐκφράσει γνώμην κατ' αὐτῶν . . . . . . Πλὴν τώρα
» πρόκειται νὰ συζητήσωμεν καὶ ψηφίσωμεν τὴν πρό-
» τασιν τοῦ ἀντιπροσώπου Κερκύρας, ὅστις ἐπρότεινε
» ν' ἀποβληθῶσιν ἅπασαι ὁμοῦ αἱ προσβολαὶ, καὶ νὰ
» κυρωθῶσιν ὅλαι αἱ ἐκλογαὶ μὲ τὴν διαδήλωσιν, ὅτι
» τὰ διατρέξαντα, οὐδέποτε θέλουν θεωρηθῇ ὡς προ-
» ηγούμενον . . . . »

« Τὴν πρότασιν ὅμως ταύτην, ἐθεώρησε καὶ αὐτὸς
» ὁ προτείνας, ὡς δυναμένην νὰ καθιερώσῃ ἐπιβλα-
» βὲς προηγούμενον, καὶ ᾐσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ
» διαδηλώσῃ ὅτι τὰ διατρέξαντα οὐδέποτε θέλουν ἐκ-
» λειφθῇ ὡς τοιοῦτον· ἀλλὰ γνωρίζετε πόσον δύ-
» νανται νὰ ἰσχύωσιν αἱ διαδηλώσεις αὗται. Οἱ πο-
» λιτικοὶ λόγοι, ἡ πολιτικὴ ἀνάγκη, τῶν ὁποίων ἔ-
» γινε τόση χρῆσις πρὸς ὑποστήριξιν τῆς προτά-
» σεως, δὲν θέλουσι πώποτε ἐκλείψει, ὅπως καὶ πά-
» λιν δικαιολογηθῶσι τοιαῦτα μέτρα, τὰ ὁποῖα ἀνοί-
» γουσι τὴν ὁδὸν εἰς τὰς παραβιάσεις, καὶ ἐκθέτου-
» σιν εἰς κίνδυνον τὰς ἐλευθερίας ἡμῶν. Εἶμαι βέ-
» βαιος, Κύριοι, ὅτι ἕωσοῦ ἔχομεν τὴν τύχην νὰ μένῃ
» μεταξὺ ἡμῶν ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Προστασίας ὁ
» νῦν Ἁρμοστὴς, οὐδεὶς φόβος καταχρήσεως ἢ
» προσβολῆς κατὰ τῶν ἐλευθεριῶν ἡμῶν, δύναται νὰ
» ὑπάρξῃ, διότι γνωρίζομεν πόσον ὁ ἀνὴρ οὗτος, εἶ-
» ναι εὐδιάθετος νὰ προάξῃ τὴν βελτίωσιν τῆς κα-
» ταστάσεως τῆς Ἑπτανήσου, καὶ τὴν ἐπέκτασιν τῶν
» συνταγματικῶν ἐλευθεριῶν ἡμῶν. Ἀλλὰ τίς μᾶς
» βεβαιοῖ περὶ τοῦ μέλλοντος; Τὰ γεγονότα ταῦτα
» θέλουσι χρησιμεύσει ὡς δικαιολόγησις οἱασδήποτε
» καταχρήσεως, καὶ ἡ εὐθύνη θέλει ἐπιπέσει ἐφ' ἡ-
» μῶν . . . . . Ὅθεν ὑπάρχοντος νόμου ῥητοῦ τὸν ὁ-
» ποῖον χρεωστῶ νὰ σεβασθῶ καὶ τηρήσω, δὲν δύνα-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

» μαι νὰ ψηφίσω πρότασιν ὅλως διόλου εἰς αὐτὸν » ἐναντίαν . . . . »

Προκειμένης δὲ συζητήσεως περὶ τῆς ἀνακλήσεως δύο τῆς Ζακύνθου Βουλευτῶν (Φ. Δομενεγίνου καὶ Ι. Λισγαρᾶ, ἐκλεχθέντος Βουλευτοῦ εἰς τὴν 10ην Βουλὴν), τοὺς ὁποίους αἰχμαλωτίσας πρότερον ὁ Οὐάρδος, ὡς ἀνεφέραμεν, ἠρνεῖτο νὰ ἐλευθερώσῃ καὶ μετὰ τὴν νέαν ἐκλογήν των, ὁ Σωκράτης ἐπανειλημμένως ἀγορεύσας, κατὰ τῆς αὐθαιρέτου κρατήσεως, εἶπε.

« . . . . . Δὲν εἶναι καιρὸς σήμερον νὰ ἐξετάσωμεν τὸ σοβαρὸν ζήτημα τῆς Ὑψηλῆς Ἀστυνομίας. » Βουλευτὴς καὶ κατὰ τὴν 9ην Βουλὴν, ἐδήλωσα τὴν » περὶ τούτου γνώμην μου, ὥστε δὲν δύναμαι ν' ἀνα- » γνωρίσω ὅτι τοιαύτη ἐξουσία, δύναται νὰ προσβάλ- » λῃ καὶ τὸν Βουλευτικὸν χαρακτῆρα. Ἐὰν τὸ στέμ- » μα νομίζῃ αὐτὴν ὡς ἴδιον δικαίωμα, εἶναι ἀναντίρ- » ρητον καὶ τὸ δικαίωμα τῆς Βουλῆς νὰ γνωρίσῃ » τὴν νομιμότητα τῶν λόγων, ἕνεκα τῶν ὁποίων ὁ » ἀντιπρόσωπος στερεῖται τῆς ἐλευθερίας του. Ἐὰν » δὲν ἤθελον συγκρούσεις, ὤφειλον νὰ διατάξωσι τὴν » ἀπελευθέρωσιν τῶν ἀντιπροσώπων ἀμέσως μετὰ τὴν » ἐκλογήν των. Ἡ παράλειψις τοιούτου μέτρου, μὲ » θέτει εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ μὴν εἶμαι τόσον συνδιαλ- » λακτικός . . . . . »

« Φρίκην προξενεῖ, Κύριοι, τὸ τρομερὸν συμπέρα- » σμα εἰς τὸ ὁποῖον ἀναγκαίως φθάνομεν, διὰ τῆς » σημασίας καὶ ἐκτάσεως, ἣν θέλουν νὰ δώσωσιν εἰς » τὴν Ὑψηλὴν Ἀστυνομίαν. Ἡ ἀντιπροσωπία διὰ » τοῦ πλαγίου τούτου μέσου παντελῶς μηδενίζεται, » τὸ ἀνεξάρτητον τῆς ψήφου τῶν Βουλευτῶν, εἶναι » ὑπὸ τὴν τρομερὰν ἐπιῤῥοὴν τοῦ αὐθαιρέτου. Καὶ » τῶν ἐλευθεριοκτόνων τούτων συνεπειῶν λαμβάνο-

» μεν παραδείγματα, ἐνῷ ταὐτοχρόνως μᾶς λέγουσιν » ὅτι δὲν ἐπιθυμοῦν συγκρούσεις, ἐνῷ λαμβάνουσι » παρ' ἡμῶν δείγματα μετριοπαθείας, καὶ ἐνῷ μ' ὅ- » λους τοὺς περιορισμοὺς καὶ τὰς φυλακίσεις, ἀνα- » γνωρίζουν τὴν γενικὴν καὶ ἀξιέπαινον εὐταξίαν τοῦ » λαοῦ. Ἐν τούτοις τί πρέπει νὰ πράξωμεν, ἀφοῦ ἐ- » ξεφράσαμεν τὴν ἰδέαν μας καὶ μᾶς ἀποποιεῖται ἡ » ἀπελευθέρωσις τῶν ἀντιπροσώπων ; Ἠδυνάμην νὰ » εἴπω τίνα μέτρα ὀφείλει νὰ λάβῃ ἡ Βουλὴ, πλὴν » δὲν θέλω νὰ δώσω πρόφασιν εἰς ἀναβολὰς καὶ εἰς » κυβέρνησιν διὰ Γερουσιαστικῶν πράξεων καὶ Ὑψη- » λῶν Ἀστυνομιῶν, ὅθεν γνωμοδοτῶ ὅτι οἱ ἐξόρι- » στοι νὰ μένωσιν εἰς τὴν ἐξορίαν των, καὶ νὰ ὑψωθῇ » φωνή. . . . » (Ἐνταῦθα συγκινηθεὶς λίαν ὁ ῥήτωρ καὶ μὴ δυνηθεὶς νὰ ἐξακολουθήσῃ, διέκοψε τὸν λόγον του).

Ὅταν δὲ πάλιν πρὸς συμπλήρωσιν Βουλευτικοῦ τινος κενοῦ ἐν Κεφαλληνίᾳ, ἐτελέσθη νέα διὰ τῆς δεκακαλπίας ἐκλογὴ, ἥτις προσβληθεῖσα, ἐπρόκειτο νὰ συζητηθῇ, ὁ Κουρῆς ἀφοῦ δι' ἐμβριθῶν καὶ πειστικωτάτων ἐπιχειρημάτων, ἀπέδειξε τὴν σκανδαλώδη τοῦ νόμου περιφρόνησιν, καὶ τὴν ἔτι σκανδαλωδεστέραν ἐπέμβασιν τῶν Ἀρχῶν, προσέθηκεν.

« . . . . . Ἀλλοτρία ἐπιῤῥοὴ καὶ ἐπέμβασις, καὶ » ἠθικὴ βία ἐκ πολλῶν γεγονότων δηλούμεναι, ἠνάγ- » κασαν τοὺς ἐκλογεῖς νὰ ψηφίσωσι παρανόμως· » παρανομία προελθοῦσα καὶ ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ » τοῦ γεγονότος, καὶ ἐκ τῆς αἰτίας ἥτις παρήγαγεν » αὐτὸ, διότι οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν ἀγνοεῖ, ὅτι ἡ κυβέρνη- » σις ἐνόμισε καὶ εἰσέτι νομίζει, ὅτι τοῦ ῥιζοσπαστι- » κοῦ κόμματος ἡ ἐν τῇ Βουλῇ παρουσία εἶναι ἐπι- » κίνδυνος καὶ ἐπιβλαβὴς, καὶ ὅτι ἐπροσπάθησε νὰ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

» τὸ ἀποκλείσῃ ἐκ τῶν ἐκλογῶν· ἡ ἀλήθεια αὕτη εἶ-
» ναι ἤδη ἱστορική. Ὁ κατὰ τὴν τελευταίαν ἐν Κε-
» φαλληνίᾳ ἐκλογὴν ἀντίπαλος τοῦ Κ. Λοβέρδου,
» δὲν ἦτον εἷς ἁπλοῦς ῥιζοσπάστης, ἀλλ' ὁ ἀρχηγὸς
» σχεδὸν εἰπεῖν τοῦ κόμματος ἐν ἐκείνῃ τῇ νήσῳ, ὁ
» δεινὸς ῥήτωρ Ἠλίας Ζερβός. Τόσῳ μεγαλητέρα
» λοιπὸν ἐνομίζετο ἡ ἀνάγκη ν' ἀποκλεισθῇ τῆς ἐκ-
» λογῆς τὸ ἐπίφοβον τοῦτο ἄτομον. Περιπλέον
» γνωστὸν εἶναι, ὅτι ὁ ἀτυχὴς οὗτος ὑποψήφιος ἕνε-
» κα τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ ἀρχῶν, εὑρίσκεται πρὸ
» πολλῶν μηνῶν σηπόμενος ἐπὶ ξηροσκοπέλου. Ἔτι
» μᾶλλον ἀναγκαία λοιπὸν καθίστατο ἡ ἀποτυχία
» του, ἵνα μὴ ἡ τῆς ἐξορίας του ἐξακολούθησις καὶ
» μετὰ τὴν ἐκλογήν του, δώσῃ ἀφορμὴν νέων συγ-
» κρούσεων εἰς τὴν Βουλήν. »

« Τὸ ἐκ τῶν γεγονότων τούτων φυσικὸν συμπέρα-
» σμα τῆς κυβερνητικῆς ἐπεμβάσεως, ἐπιβεβαιοῦται
» καὶ ἐκ διαφόρων συγχρόνων γεγονότων εἰς τὰς ἄλ-
» λας νήσους. Γνωστὰ εἶναι τὰ ὑπὸ τοῦ Ἐπάρχου
» Ζακύνθου τεθέντα ἐν χρήσει ἔκνομα μέσα κατὰ τὰς
» τελευταίας ἐκλογάς· γνωστὰ τὰ εἰς Λευκάδα ἐπίσης
» διατρέξαντα, καὶ κατὰ τὰς πρώτας καὶ κατὰ τὰς
» δευτέρας ἐκλογὰς, καὶ ἂν πάντα ταῦτα ἀποδεικνύ-
» ουσι τὴν κυβερνητικὴν ἐπέμβασιν, δὲν δυνάμεθα
» βεβαίως νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι εἰς τὴν Κεφαλληνίαν,
» τὴν νομιζομένην φωλεὰν τῶν τρομερῶν ἐκείνων
» ῥιζοσπαστῶν, ἡ κυβέρνησις ἔμεινεν ἀδρανὴς καὶ ἀ-
» διάφορος, ὅτι δὲν ἐπέβαλεν εἰς τοὺς δημοσίους αὐ-
» τῆς ὑπαλλήλους τὸν τρόπον τῆς ἀποκλειστικῆς
» ψηφοφορίας καὶ ὅτι δι' αὐτῶν δὲν ἐπηρέασε τοὺς
» συγγενεῖς καὶ φίλους των . . . . . Ἐνῷ λοιπὸν ὑ-
» πάρχει ἡ παραβίασις τοῦ μυστικοῦ τῆς ψήφου, καὶ

» ἐνῷ ἐκ τῶν γεγονότων ἀποδεικνύεται ἡ πρὸς τοῦτο
» κυβερνητικὴ ἐπέμβασις, δὲν δύναμαι εὐσυνειδήτως
» νὰ παραδεχθῶ τὴν προσβαλλομένην ἐκλογὴν, ὡς
» γνήσιον καὶ καθαρὸν ἐξαγόμενον τῆς ἐλευθέρας θε-
» λήσεως τῶν ἐκλογέων. »

Ἐπὶ οἰκονομικοῦ τινος ζητήματος ἀφορῶντος δάνειόν τι, αἰτούμενον ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, ἐπέκρινε ταύτην αὐστηρότατα, διότι δὲν ἐτήρησε τὰ οἰκονομικὰ μέτρα, ἅτινα εἶχεν ὑποδείξει εἰς αὐτὴν ἡ 9η Βουλή, ἀλλ' ἀπεναντίας παραδοθεῖσα εἰς ἀμέτρους δαπάνας, εὑρίσκετο ἤδη εἰς τὴν δυσάρεστον ἀνάγκην, ὅπως μὴ παραλυθῇ ἡ δημοσία ὑπηρεσία, νὰ ἐπιβαρύνῃ τὸ ταμεῖον μὲ νέα δάνεια. Ἀλλαχοῦ δὲ πάλιν, κατὰ τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου, ὑποστηρίζων τὸ ἐκ τῆς κυβερνήσεως ἀνεξάρτητον τῆς διὰ τὴν κατάστρωσιν τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων συσταινομένης Ἐπιτροπῆς, ἐκφράζεται μετὰ λεπτοτάτης καὶ ὀλίγον σαρκαστικῆς εἰρωνείας, λέγων.

« . . . . . Ὡς πρὸς τὸν φόβον μήπως καὶ δὲν συμ-
» μορφωθῇ μὲ τὰς ἰδέας μας ἡ Γερουσία, πρέπει νὰ
» σᾶς ὑπενθυμίσω, ὅτι τώρα διακηρύττεται δ η μ ο-
» σ ί ω ς π ρ ο ο δ ε υ τ ι κ ή· ὅθεν ἐνῷ κηρύττεται ὡς
» τοιαύτη, δὲν δύναται νὰ ἀντικρούσῃ τὰς ἀρχὰς
» τῆς προόδου. Δὲν λέγω τίποτε περὶ τῆς ἄλλης Ἀρ-
» χῆς, ἥτις θὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν ἔγκρισιν τοῦ νό-
» μου. Τ ὸ ἄ τ ο μ ο ν ἐ κ ε ῖ ν ο ἔλαβε πολλάκις ἀ-
» φορμὴν νὰ διακηρύξῃ εἰς Ἀγγλίαν ἀρχὰς φιλελευ-
» θέρους, ὅθεν συνεπῶς πρὸς αὐτὰς τὰς ἀρχάς του,
» δὲν θέλει δυνηθῇ ποτὲ νὰ ἀντικρούσῃ τὰς ἰδικάς
» μας. »

Εἰς δὲ τὸ Ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα, ἀναφυὲν μεταξὺ τοῦ Ἐπισκόπου Κερκύρας, καὶ τοῦ καταχρηστι-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

κῶς καλουμένου Ἀρχιεπισκόπου τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας, ὁ Σωκράτης ὡς ὀρθόδοξος χριστιανὸς, ὑπεστήριξεν ἐκθύμως τὰ δίκαια τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας·

Ὅ,τι ὅμως ἐν τῇ Βουλῇ ταύτῃ ὑπερύψωσε τὸν ἄνδρα ὑπεράνω οὕτως εἰπεῖν ἑαυτοῦ, καὶ μᾶλλον τὸν παρέπεμψεν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους καὶ τὴν αἰωνιότητα, ἦτο τὸ ζήτημα τῶν λεγομένων νέων μεταρρυθμίσεων, τὰς ὁποίας προσήγαγεν ὁ Ἁρμοστὴς περὶ τὸ τέλος τῆς συνόδου, ὡς εἶχεν ἀναγγείλει ἐν τῷ εναρκτηρίῳ αὐτοῦ λόγῳ. Ἀνεκεφαλαιοῦντο δὲ αὗται εἰς τὴν δίμηνον ἐτησίαν, ἀντὶ τῆς τριμήνου διετοῦς τῶν Βουλῶν συνόδου· εἰς τὴν προσθήκην ἑνὸς πέμπτου μέλους ἐν τῷ Ὑπερτάτῳ Συμβουλίῳ· καὶ εἴς τινας ἁπλὰς καὶ παχείας ὑποσχέσεις ὀργανικῶν δῆθεν νόμων, ἀφορώντων τὴν Γερουσίαν καὶ τὰ Ἐπαρχιακὰ Συμβούλια.

Ἀντὶ δὲ τῶν ἐν μέρει ἀσημάντων, καὶ ἐν μέρει ἀβεβαίων τούτων παραχωρήσεων, ἀπῄτει ὁ Ἁρμοστὴς ὡς ἀντίτιμον, νὰ δικαιοῦται νὰ διορίζῃ καὶ Ἄγγλον ὑπήκοον ὡς Γραμματέα τῆς Βουλῆς, νὰ ὑποβάλλῃ εἰς ἐγγυοδοσίαν τοὺς ἐκδότας τῶν ἐφημερίδων, νὰ καταργηθῇ τὸ ὁρκωτικὸν σύστημα, καὶ νὰ περιορισθῇ καὶ αὐτὸς ὁ προφορικὸς λόγος. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἀπῄτει νὰ καταστρέψῃ διὰ τῶν νέων τούτων τὰς πρώτας μεταρρυθμίσεις, καὶ νὰ καταστήσῃ τὴν θέσιν τῶν Ἑπτανησίων πολὺ δεινοτέραν, ἀπὸ ἐκείνην εἰς ἣν διετέλουν ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ Μαιτλανδικοῦ συντάγματος τοῦ **1817**.

Τὰ νέα ταῦτα δεσμὰ, ἅτινα τοσοῦτον ἀσυστόλως καὶ ἐμπαικτικῶς, ἐπειρᾶτο ὑπὸ τὸ πρόσχημα νέων ἐλευθεριῶν, νὰ ἐπιθέσῃ ἐπὶ τοῦ τραχήλου τῶν Ἑπτανησίων ὁ Ἁρμοστὴς, καὶ οἱ τότε ὑποστηρίζοντες αὐτὸν,

παρ' ὀλίγον ἐδέσμευον καὶ τὸ ἐνεστὼς καὶ τὸ μέλλον τῆς πατρίδος, διότι μία μόνη ψῆφος συντρίψασα αὐτὰ, ἀπεσόβησε τὸν μέγαν κίνδυνον καὶ διέσωσε τὰ πάντα· ἐπαλήθευσεν οὕτως, ὅ,τι καὶ ὁ Ἀπόλλων εἶπεν εἰς τὰς Εὐμενίδας.

« Βαλοῦσα τ' οἶκον ψῆφος ὤρθωσεν μία. »

Ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ ζητήματος τούτου, δὲν ἐκλονίσθησαν μόνον αἱ μεταρρυθμιστικαὶ πεποιθήσεις τοῦ Σωκράτους, δὲν διηγέρθησαν ἐν τῇ διανοίᾳ του ἁπλοὶ ἐνδοιασμοὶ, ἠρεθίσθη ἀπεναντίας σφόδρα ἡ εὐαίσθητος αὐτοῦ καρδία, ἐνεπλήσθη δικαίως ὑπὸ εὐγενοῦς ἀγανακτήσεως ὁ ἁγνὸς καὶ ἔνθερμος αὐτοῦ πατριωτισμὸς, καὶ ἐπιπεσὼν λάβρος κατὰ τῶν ψευδομεταρρυθμίσεων, κατεκεραυνοβόλησεν αὐτὰς μετ' ἀκαταμαχήτου λογικῆς, ἰσχυρῶν ἐπιχειρημάτων καὶ πειστικωτάτης εὐγλωττίας. Ἀφοῦ ἀπέδειξε διὰ ῥητῶν συνταγματικῶν διατάξεων τὸ παράνομον τῆς ἐν τῇ Βουλῇ προσαγωγῆς των, καὶ δι' ἀναλυτικῆς μεθόδου τὴν μηδαμινότητα, τὸ ψεῦδος καὶ τὴν δολιότητα αὐτῶν, ἐξηκολούθησεν οὕτως.

« . . . . . Ἐξασκῶν ἀναμφισβήτητον δικαίωμα εἰς
» πάντα Βουλευτὴν ἀνῆκον, θέλω καὶ ὑπὸ ἑτέραν
» ἔποψιν ἐξετάσει μεθ' ὅλης τῆς παρρησίας τὸ περὶ
» οὗ ὁ λόγος ἀντικείμενον. Τοῦτο δὲ πράττων δὲν ἀ-
» πευθύνομαι μόνον εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλὰ καὶ τὸ λο-
» γικὸν ἐπικαλοῦμαι, βέβαιος ὢν, ὅτι θέλομεν ὅλοι
» ὁμολογήσει, ὅτι διὰ τοῦ προτεινομένου σχεδίου,
» καταστρέφεται ὁ τύπος, δεσμεύεται ὁ λόγος, νο-
» μιμοποιεῖται καὶ ἀναγνωρίζεται ἡ οὕτω λεγομένη
» Ὑψηλὴ Ἀστυνομία, καὶ ὅλα ταῦτα ἀπαιτοῦνται ἀ-
» ντὶ ἀσημάντων καὶ μηδαμινῶν μεταρρυθμί-
» σεων, οἷαι εἶναι αἱ προτεινόμεναι . . . . . »

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

« Νῦν δὲ ὅτε μετὰ θετικότητος πληροφορούμεθα
» ἐπὶ τέλους, ὁποῖαι εἶναι αἱ μεταῤῥυθμίσεις αὗται,
» ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὴν ἱερὰν τῆς πατρίδος εἰκόνα, ἄς
» ἀφιερώσωμεν ἐμβριθῆ καὶ εὐσυνείδητον μελέτην, ἄς
» ἐπιφέρωμεν ψῆφον πατριωτικὴν, καὶ πρὸς τὴν ἐν-
» τολὴν ἀνεξαρτήτων Βουλευτῶν σύμφωνον. Ναὶ, Κύ-
» ριοι, εἰς τὴν περίστασιν ταύτην, ἄς δώσωμεν οὐχὶ
» διὰ λόγων, ἀλλὰ δι' ἔργων δείγματα φιλοπατρίας,
» ἀνεξαρτησίας καὶ ἀκεραιότητος, καὶ εἰς αὐτὸ τὸ
» καταπληγωμένον στῆθος τῆς φιλτάτης ἡμῶν πα-
» τρίδος, μὴ προσθέσωμεν νέας πληγάς. »

« Δὲν καταστρέφεται, Κύριοι, ὁ τύπος διὰ τῆς τρο-
» πολογίας, δι' ἧς οὐ μόνον ἀπαιτεῖται χρηματικὴ
» παρὰ τῶν ἐφημεριδογράφων 100 λιτρ. στερλ. προ-
» καταβολὴ ἢ ἐγγυοδοσία 150, ἀλλὰ καὶ ἡ κατάρ-
» γησις τῶν Ὁρκοδικείων, τὰ ὁποῖα εἶναι τὸ ἀσάλευ-
» τον προπύργιον τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου ; »

« Ὦ ναί! διότι ὡς ἄνευ δημοσιογραφίας, δὲν δύ-
» ναται νὰ ὑπάρξῃ ἀληθὲς ἀντιπροσωπικὸν σύστημα,
» οὕτως ἄνευ Ὁρκοδικείων, δὲν δύναται νὰ διατηρηθῇ
» καὶ ὑπάρξῃ ἐλευθερία τύπου. . . . . . Τί φοβούμεθα ;
» Μήπως διὰ τοῦ τύπου κινδυνεύσῃ ἡ ἀσφάλεια τῶν
» πολιτῶν καὶ τοῦ κράτους ; Ἀνυπόστατος εἶναι ὁ
» φόβος οὗτος. Εἰς ἄλλα καὶ μεγάλα Εὐρωπαϊκὰ
» κράτη διὰ τοῦ τύπου δύναται νὰ διαταραχθῇ ἡ κοι-
» νὴ ἡσυχία, καὶ αἱ μεγάλαι μεταβολαὶ διὰ τοῦ τύ-
» που προετοιμάζονται, ἀλλ' εἰς τὴν μικράν μας Ἑ-
» πτάνησον ὑπὸ τὴν Προστασίαν κολοσσαίας δυνά-
» μεως, ὁ τύπος ὄχι. Στάσεις εἰς τὴν Ἑπτάνησον δὲν
» διήγειρεν, οὔτε θέλει διεγείρει ὁ τύπος. Τὰ αἴτια
» τῶν ἐν Ἑπτανήσῳ στάσεων εἶναι γνωστά· ἄλλοι οἱ
» ὑποκινήσαντες αὐτὰς καὶ προσπαθήσαντες νὰ θυσι-

» άσωσι τὰ ἀληθῆ τῆς Ἑπτανήσου συμφέροντα. Οὔ-
» τε δύναται νὰ εἴπῃ τις ὅτι ἡ εὐσυνείδητος ἐτυμηγο-
» ρία ἑνὸς Ὁρκοδικείου, παρέχει εὔλογον αἰτίαν πρὸς
» κατάργησιν τοῦ θεσμοῦ τούτου. Καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέ-
» σει καθ' ἣν ἤθελεν εἶσθαι ἀποδεδειγμένον, ὅτι ἄδικος
» ἐστάθη ἡ ἀθωωτικὴ τοῦ Ὁρκοδικείου ἀπόφασις,
» καὶ τότε ἀκόμη μία μόνη δοκιμὴ, ἓν μόνον γεγονὸς,
» δὲν παρέχει ἀποχρῶντα λόγον διὰ ν' ἀπολέσωμεν
» ἐλευθερίαν καὶ ἐγγυήσεις μετὰ τοσούτων μόχθων
» καὶ θυσιῶν ἀποκτηθείσας, καὶ ν' ἀπαγγελθῇ ἡ κα-
» ταδίκη καὶ ὁ ἄμεσος θάνατος τῆς ἐλευθεροτυπίας! »

« Ἀλλ' ἄραγε ὁ τύπος μόνος καταστρέφεται ;
» Προσέξατε εἰς τὴν τρομερὰν διάταξιν τοῦ προτεινο-
» μένου νέου ἄρθρου τοῦ ποινικοῦ Κώδηκος. — Πᾶς
» ἄλλος δημόσιος λόγος, ἢ ἔγγραφον δημόσιον, ἢ
» πρᾶξις δημοσία, τὰ ὁποῖα διεγείρωσι . . . . . τὴν
» ἀπέχθειαν, τὸ μῖσος κ. τ. λ. — Παραδεχομένου τού-
» του τοῦ ἄρθρου, τίς δύναται πλέον, παρευρισκόμε-
» νος εἰς Λέσχην τινὰ, ἢ καφενεῖον, ἢ δημόσιον τό-
» πον, νὰ ἐκφράσῃ ἐλευθέρως τὸ φρόνημά του, ἢ
» νὰ στιγματίσῃ διὰ τοῦ λόγου, νὰ στηλιτεύσῃ καὶ
» ἀποδοκιμάσῃ τὰς πράξεις ἐκείνας, αἵτινες ἕνεκα τοῦ
» χαρακτῆρος αὐτῶν, εἶναι ἄξιαι στηλιτεύσεως καὶ ἀ-
» ποδοκιμασίας ; Οἱ λόγοι του δυνάμει τοῦ ἐλαστικω-
» τάτου ἐκείνου ἄρθρου, θὰ ἀναφέρωνται ὡς λόγοι, ἂν
» ὄχι ἄλλο, τείνοντες νὰ διεγείρωσι τὸ μῖσος, ἢ τὴν
» περιφρόνησιν κατὰ τῶν συνταγματικῶν Ἀρχῶν. Ἡ
» κοινὴ καὶ πεφωτισμένη γνώμη δὲν δύναται πλέον,
» οὔτε νὰ ἐξηγηθῇ, οὔτε νὰ μορφωθῇ ὡς πρὸς τὴν
» διαγωγὴν καὶ πορείαν τῶν κυβερνώντων· γενικὴ
» βουβαμάρα ἀπαιτεῖται, ἢ ἀλλέως φυλάκισις καὶ λ.
» στερλῖναι.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

« Διὰ τοῦ προτεινομένου ἄρθρου δὲν πρόκειται νὰ
» καταδιωχθῶσιν οἱ ἐγκληματίαι, ἀλλὰ νὰ δεσμευθῇ
» ἡ ἐλευθέρα τοῦ φρονήματος ἔκφρασις, καὶ νὰ ἀπα-
» γορευθῇ ὑπὸ ποινὴν φυλακίσεως ἢ προστίμων οἱα-
» δήποτε ἐπίκρισις, οἱοσδήποτε λόγος κατὰ τῶν αὐ-
» θαιρεσιῶν καὶ τῶν καταχρήσεων τῶν Ἀρχῶν, διό-
» τι ὁ λόγος τοῦ ἀγύρτου καὶ τοῦ μοχθηροῦ οὐδε-
» μίαν ἔχει ἰσχύν· μόνη ἡ φωνὴ τῆς ἀληθείας καὶ
» τῆς τιμιότητος εἶναι ἰσχυρά, καὶ αὐτὴ πρόκειται
» νὰ ἀπαγορευθῇ, ἐνῷ αὐτὴ μόνη μορφόνει τὴν κοι-
» νὴν γνώμην, καὶ χωρὶς ποσῶς νὰ διαταράξῃ τὴν
» κοινὴν ἡσυχίαν, ἢ νὰ προσδράμῃ εἰς ἀγοραίας ἐκ-
» φράσεις ἢ συκοφαντίας, θριαμβεύει ἐπὶ τέλους, καὶ
» παρ' αὐτῶν τῶν κυβερνώντων πολλάκις εἰσακούε-
» ται. Τὴν φωνὴν ταύτην ὀφείλομεν νὰ προστατεύ-
» σωμεν πρὸς ὄφελος τῆς κοινωνίας, καὶ πρὸς τὸ
» συμφέρον αὐτὸ τῆς κυβερνήσεως. »

« Ἡ δὲ ἀπειλουμένη διὰ τοῦ ἄρθρου τούτου ποινή,
» θέλει εἶσθαι βαρυτέρα διὰ τοὺς ὑπαλλήλους· καὶ
» διατὶ τοῦτο ; Ἴσως δὲν εἶναι καὶ οὗτοι πολῖται ; Ὡς
» πολῖται δέ, δὲν ἔχουν καὶ αὐτοὶ τὸ δικαίωμα νὰ
» ἐπικρίνωσι καὶ νὰ ἀποδοκιμάσωσιν αὐθαίρετον καὶ
» ἄδικον τῆς κυβερνήσεως πρᾶξιν ; Ἴσως διότι εἶναι
» ὑπάλληλοι τῆς κυβερνήσεως, ἢ μᾶλλον τοῦ δημο-
» σίου, παρ' οὗ καὶ μισθοδοτοῦνται, πρέπει νὰ ὑπο-
» δουλώσωσι τὸ φρόνημά των, νὰ πνίξωσι τὴν φω-
» νήν των, καὶ τὴν δικαίαν ἀγανάκτησίν των ; »

« Ἂν καταστρεφομένου τοῦ τύπου, προσθέσωμεν
» καὶ τοιοῦτον ἄρθρον εἰς τὸν ποινικὸν κώδηκα, τίς
» δύναται νὰ ἀρνηθῇ, ὅτι ἀπὸ τὴν παροῦσαν, προτι-
» μοτέρα ἦτον ἡ κατάστασις τῶν Ἰονίων ὑπὸ τὸ κρά-
» τος τοῦ συντάγματος τοῦ 1817 ; Πότε ὑπῆρξε

» τοιοῦτον ἄρθρον εἰς τοὺς νόμους τῆς Ἑπτανήσου ;
» καὶ ὅτε ἀκόμη ἔλειπεν ἡ ἐλευθεροτυπία, τὸ ἰσχυ-
» ρὸν τοῦτο ὅπλον παντὸς λαοῦ, ὑπὸ τὴν Προστα-
» σίαν ἐλευθέρου καὶ κραταιοῦ ἔθνους, τὸ ἀνεξάρτη-
» τον φρόνημα, δὲν κατεδιώκετο ὑπὸ τοῦ νόμου, καὶ
» οἱ πολῖται διὰ λόγους δὲν ἐσύρθησαν εἰς τὰ δικα-
» στήρια. »

« Δικηγόροι τῆς Βουλῆς, πῶς δυνάμεθα νὰ ἐξα-
» σκήσωμεν τὰ καθήκοντά μας μετὰ τὴν παραδοχὴν
» τοιούτου ἄρθρου ; Πῶς δυνάμεθα νὰ ὑπερασπίσω-
» μεν πολίτην, κατηγορούμενον παρ' οἱασδήποτε
» Ἀρχῆς, χωρὶς νὰ στιγματίσωμεν τὰς παρεκτροπὰς
» καὶ καταχρήσεις τῆς ἰδίας ; Θέλομεν ἴσως ὑποκύ-
» ψει καὶ ἡμεῖς εἰς καταδιωγμούς, φυλακίσεις καὶ
» πρόστιμα ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ὑπερασπιζόμενοι
» τὸν ἐπικρίναντα πρᾶξίν τινα τῆς κυβερνήσεως, ἀ-
» ποδείξομεν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τὸ αὐθαίρετον
» καὶ παράνομον τῆς πράξεως ταύτης ; Τοιοῦτον ἄρ-
» θρον δὲν ὑπῆρχεν ὑπὸ τὴν λογοκρισίαν, ἡ προφο-
» ρικὴ ἐξήγησις τοῦ φρονήματος, ἦτο τότε ἐλευ-
» θέρα. »

« Μεταβαίνω ἤδη καὶ εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς οὕτω
» λεγομένης Ὑψηλῆς Ἀστυνομίας, τὴν ὁποίαν εὐχα-
» ρίστως ἤκουσα μὲ κατάλληλα χρώματα, νὰ ζωγρα-
» φίσῃ ὁ ἐκλαμπρότατος Πρόεδρός μας. »

» Τί μᾶς προτείνεται ; Ἡ κατάργησις ἴσως τοῦ
» συνταγματικοῦ ἐκείνου ἄρθρου, τὸ ὁποῖον ἔδωκεν
» ἀφορμὴν εἰς τὴν ἐξάσκησιν ἐξουσιῶν μὴ ἀπονεμο-
» μένων παρὰ τοῦ συντάγματος εἰς τὸν Ἁρμοστήν ;
» Ὄχι, ἀλλὰ προσθήκη διατάξεως, δι' ἧς ἀναγνωρί-
» ζοντες καὶ [illegible] τὸ παρελθόν, ἀποφαι-
» νόμεθα [illegible] ὑπὲρ τῆς ἑρμηνείας ἐκείνης, ἣν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΗΣΑΥΡΟΣ

» ἔδωκαν οἱ νομομαθεῖς τοῦ Στέμματος, μολονότι ἐ-
» πανειλημμένως ἡ Ἰόνιος Βουλὴ, ἐκήρυξε τὸ ἀπαρά-
» δεκτον καὶ ἄδικον τῆς ἑρμηνείας ταύτης. Τί ἀπαι-
» τεῖται διὰ τῆς προσθήκης αὐτῆς; Νὰ χορηγηθῇ ἴ-
» σως τὸ δικαίωμα τοῦ ἀποκρούειν τὴν βίαν διὰ τῆς
» βίας; Ἀλλ' οὐδεὶς τοῦτο ἀρνεῖται . . . . Πλὴν ἐν και-
» ρῷ εἰρήνης τίς ἡ ἀνάγκη ἐκτάκτων μέτρων καὶ ἐ-
» ξουσιῶν, καὶ τίνι τρόπῳ δύνανται νὰ συμβιβασθῶσιν
» αἱ ἀνώμαλοι καὶ ἀλλόκοτοι αὗται ἐξουσίαι μὲ τὴν
» τήρησιν τῶν νόμων, τῶν ἐγγυωμένων τὴν ἀσφάλειαν
» καὶ προσωπικὴν ἐλευθερίαν ἑκάστου πολίτου; »

« Ἰδοὺ τὸ πρόσθετον ἄρθρον. — Ἡ ἀνωτέρω ἐξου-
» σία δὲν εἶναι εἰμὴ κατασταλτικὴ, καὶ δὲν θέλει τεθῇ
» εἰς ἐνέργειαν, εἰμὴ κηρυττομένου τοῦ στρατιωτικοῦ
» νόμου. — »

« Κατὰ τὸ ἄρθρον λοιπὸν τοῦτο ἀναγνωρίζεται ἡ
» ὑπαινιττομένη ἀνωτέρα Ἐξουσία τῆς Ὑψηλῆς Ἀ-
» στυνομίας, τὴν ὁποίαν ἀπὸ τοῦδε ἀποκαλοῦμεν κ α-
» τ α σ τ α λ τ ι κ ὴ ν, καὶ θέτομεν εἰς ἐνέργειαν, ὁ-
» σάκις κηρυχθῇ ὁ στρατιωτικὸς νόμος. Τίς δὲ θέλει
» κηρύττει αὐτὸν, εἰς τίνας περιστάσεις, τίς ἡ διάρ-
» κεια καὶ ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ; Ὅλα μένουν ἀόριστα
» καὶ ἄγνωστα. Τὸ μόνον βέβαιον εἶναι, ὅτι εἰς τὰς
» χεῖρας τοῦ Ἁρμοστοῦ ἀνατίθεται τὸ φοβερὸν ὅπλον
» τῆς Ὑψηλῆς Ἀστυνομίας καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν,
» καὶ ἀποδίδεται εἰς αὐτὸ καὶ συνταγματικὸς χαρα-
» κτήρ. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ἔχω πολλὰς
» σχέσεις μὲ τὴν λεγομένην Ὑψηλὴν Ἀστυνομίαν,
» τὴν ὁποίαν εὐχαριστοῦμαι μόνον ν' ἀποκαλέσω Ὑ-
» ψ η λ ὴ ν Π α ρ α ν ο μ ί α ν, συγχωρήσατέ μοι νὰ
» μὴ ἐκταθῶ περαιτέρω ἐπὶ τοιούτου ἀντικειμένου,
» καὶ νὰ εἴπω ὅτι διὰ νὰ ματαιώσωμεν τοὺς λόγους

» τῶν καταχθονίων ἐκείνων, οἵτινες ὡς ἀνάξιον
» συνταγματικῆς ἐλευθερίας ἐθεώρησαν τὸν Ἰόνιον
» λαὸν, ὀφείλομεν νὰ ἐπιφέρωμεν ψῆφον πατριωτικὴν
» ἐπὶ τῶν προτεινομένων τροπολογιῶν, ὡς διὰ τοῦ ἐ-
» πισημοτέρου τρόπου ὑπεσχέθημεν, ἀποφαινόμενοι
» κατ' αὐτῶν . . . . . »

Ἡ πλήρης πατριωτικῶν αἰσθημάτων καὶ φιλελευθέρων ἰδεῶν αὕτη ὁμιλία, καὶ ἡ καταψήφισις τῶν λεγομένων μεταῤῥυθμίσεων, διήγειραν κατὰ τοῦ ἀνδρὸς τὰς δυσμενεστέρας διαθέσεις τοῦ Ἁρμοστοῦ, καὶ νιφάδας ὕβρεων καὶ συκοφαντιῶν ἐκ μέρους τοῦ φθόνου καὶ τῶν καταχθονίων· ἀστυνομικὰ ὄργανα κατεσκόπευον τὰ βήματά του, καὶ περιεφέροντο νυχθήμερον πέριξ τῆς οἰκίας του, πλαστοὶ φόβοι ἐπενοοῦντο, ὡς ψευδεῖς καὶ ἀλλότριοι χαρακτηρισμοὶ τοῦ ἀπεδίδοντο.

Ὁ μὲν Ἁρμοστὴς ἔγραφε πρὸς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἀποικιῶν. « Αἱ ἡνωμέναι δυνάμεις τῆς παλαιᾶς Ἑ-
» νετικῆς ἀριστοκρατίας ὑπὸ τὸν Ἱππότην Μουστοξύ-
» δην, καὶ τῶν νέων ῥιζοσπαστῶν, ἀρχηγουμένων ὑπὸ
» τῶν ταραξιῶν Κεφαλλήνων καὶ τοῦ Δρος Κουρῆ, κα-
» ταπολεμοῦν τὰς μεταῤῥυθμίσεις . . . . . Ὁ Κ. Σω-
» κράτης Κουρῆς κηρυχθεὶς ἀρχιριζοσπάστης, καὶ
» ἀντιταττόμενος μὲ τὴν σταυροφορίαν του, κατὰ τῶν
» ἐλευθερωτέρων προτάσεων, ἀφ' ὅσας ποτὲ Προστα-
» τεῦον κράτος ἐπρότεινεν εἰς προστατευόμενον, μα-
» ταιόνει πᾶν σχέδιον. »

Οἱ λόγοι ὅμως οὗτοι, ἂν καὶ καταμαρτυρῶσι τὴν ἱκανότητα καὶ τὸ κῦρος τοῦ βιογραφουμένου ἀνδρὸς, ὡς καὶ τὴν ἐχθρότητα τῆς Ἀρχῆς, εἶναι ἄλλως ἀνυπόστατοι καὶ ψευδεῖς ὡς πρὸς τὸν ὁποῖον τοῦ ἀποδίδουν χαρακτηρισμὸν, διότι ὁ Κουρῆς ἀφ' ἧς ἡμέρας, προσκληθεὶς ὑπὸ τῶν συμπατριωτῶν του, εἰσῆλθεν εἰς

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

τὸ πολιτικὸν στάδιον, ἀνεκηρύχθη ἐπισήμως καθαρὸς μεταῤῥυθμιστὴς, καὶ τὸν πολιτικὸν τοῦτον χαρακτῆρα ἐτήρησεν ὡς σταθερὸς ἀνὴρ ἀσάλευτον, μεχρισοῦ ἡ ὁπωσδήποτε τελεσθεῖσα Ἕνωσις, καλύψασα πᾶσαν ἀπόχρωσιν, ἔγινε καὶ αὐτοῦ καὶ παντὸς ἑτέρου ἐθνόφρονος ἡ μόνη λατρεία, καὶ τὸ μόνον πιστεύω, ἂν καὶ οἱ καρποὶ αὐτῆς οὐδόλως ἀνταπεκρίθησαν εἰς τὰς κοινὰς προσδοκίας. Ἐὰν ὅμως ἡ μεταῤῥυθμιστικὴ ἰδέα ἐν Ἑπτανήσῳ ὡς προοδευτικὴ, συνδυαζομένη καὶ μετὰ τῆς ἐθνικῆς εὐχῆς, ἀντεπροσωπεύθη μετ' εἰλικρινείας, σταθερότητος, αὐταπαρνήσεως καὶ ἀληθοῦς φιλοπατρίας, ἀντεπροσωπεύθη βεβαίως παρ' ὀλίγων, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὁποίων πρέπει δικαίως καὶ ἀναμφισβητήτως νὰ τεθῇ ὁ Σωκράτης Κουρῆς· οὗτος ὑπὸ τοιαύτην ἔποψιν ἦτον ὁ κυριώτερος ἀντιπρόσωπος τῆς ἐποχῆς του.

Ὁ δὲ φθόνος καὶ οἱ ἀμείλικτοι αὐτοῦ ἀντίπαλοι καταχθόνιοι, διέβαλλον μυριοτρόπως αὐτὸν, μόλις εἶδον ἐκ τῆς ἀποῤῥίψεως τῶν λεγομένων μεταῤῥυθμίσεων, ματαιωθείσας τὰς προσδοκίας των, πλὴν ἀπέναντι τῆς προοδευτικῆς, ἀφιλοκερδοῦς καὶ συνεπεστάτης πολιτικῆς αὐτοῦ πορείας, κατεσυντρίβετο πᾶσα διαβολή. Ἂν δέ ποτε ἡ ἀγαθοπιστία του καὶ ὁ πρὸς τὴν ἀπόκτησιν εὐρυτέρων θεσμῶν, καὶ πραγματικῶν ἐλευθεριῶν ζῆλός του, τὸν ἔκαμνε νὰ δίδῃ ἀκρόασιν εἰς μεταῤῥυθμιστικὰς προτάσεις τινῶν, μεθ' ὧν διετέλει εἰς φιλικὰς σχέσεις, ἀπεσύρετο παραχρῆμα ἐξ αὐτῶν, μόλις ἀνεκάλυπτεν ὅτι ἀπεσύροντο καὶ ἀπεσκίρτων ἐκεῖνοι ἐκ τῶν πρώτων αὐτῶν ἰδεῶν.

Ἰδοὺ μετὰ πόσης φιλοπατρίας καὶ ἀφελείας ἐνταὐτῷ, ἐκφράζεται εἴς τι δημοσιευθὲν ἔγγραφόν του περί τινος ἄλλως σημαντικοῦ προσώπου. « Gli prestai, come dissi, illimitata fiducia, e fui amico delle dottrine, che » professava prima della sua elezione, giacchè quelle lo o» noravano, e lo rendevano utile alla patria. Dopo la sua » elezione abbandonando egli quelle dottrine, abbandonò me » pure, e, non appena mi avvidi che lasciava la strada » vecchia per la nuova, compiansi, come tuttora compiango » il suo traviamento, avendo voluto sagrificare la sua poli» tica riputazione, e compromettere i reali interessi della » sua patria. Possa egli coi fatti smentirmi! io lo deside» ro. »

Μ' ὅλα ὅμως τὰ ἄγρια βλέμματα τῆς Ἀρχῆς, τὰς ἐπιθέσεις τοῦ φθόνου, καὶ τὰς σπερμολογίας τῶν καταχθονίων, ἡ φήμη καὶ ἡ ὑπόληψις τοῦ ὀνόματός του, ἔτι μᾶλλον ἐμεγαλύνοντο, καὶ ἐκραταιοῦντο ἐνώπιον τῶν συμπατριωτῶν του· ἡ δημοτικότης του εἶχε μάλιστα κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας φθάσει εἰς τὸν κολοφῶνά της· οἱ λόγοι του ἦσαν σχεδὸν πανίσχυροι, ἡ φωνή του φωνὴ τῆς ἀληθείας, καὶ τὸ ὄνομά του ἔμβλημα λατρείας μέχρις ἐνθουσιασμοῦ. Ἡ πατρίς του, ὡς νέον δεῖγμα τῆς πρὸς αὐτὸν σταθερᾶς ἀγάπης καὶ ὑπολήψεώς της, τὸν περιέβαλε καὶ ἐκ τρίτου, χωρὶς ποτὲ νὰ θηρεύσῃ τὰς ψήφους της, μὲ τὴν ἀπεριόριστον ἐμπιστοσύνην της, ἀναδείξασα αὐτὸν ἀντιπρόσωπον διὰ τὴν **11**ην Βουλευτικὴν περίοδον, εἰς ἣν νέους καὶ ἐπικινδυνωδεστέρους πολέμους, καὶ πικρίας ἔμελλε νὰ δοκιμάσῃ.

Ὁ ἀγὼν τῆς περιόδου ταύτης ἐπετελέσθη ὑπὸ τὴν Ἁρμοστείαν τοῦ Ἰωάννου Υἱούγκου, διαδόχου τοῦ Οὐάρδου. Ἡ προσωπικὴ αὕτη μεταβολὴ, ἐπήνεγκε μέχρι τινὸς καὶ φαινομενικήν τινα μεταβολὴν πολιτικῆς, διότι ἐξέλειψαν μὲν αἱ ἀπότομοι τῶν Ἀρχῶν βιαιοπραγίαι καὶ αἱ σκανδαλώδεις ἐπεμβάσεις, πλὴν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ὑπεκατεστάθησαν ἐκ τῶν ἀφανῶν ῥαδιουργιῶν, καὶ ἐκ τῆς ὡς ἀπὸ κόκκου συνάπεως ἀναφυείσης τότε ἀγυρτίας, ἥτις ἀκολούθως ἀνελισσομένη βαθμηδὸν ὡς φαρμακερὸς σπειροειδὴς ὄφις, διέχυσε παντοῦ τὸν ἰόν της. Πρῶτος ταύτης ἀπόστολος, πρέπει βεβαίως νὰ θεωρηθῇ ὁ Ἁρμοστὴς Υἱοῦγκος. Διεκπεραιώθησαν μὲν αἱ ἐκλογαὶ τῆς 10ης Βουλῆς ἐν πλήρει τάξει, ἀλλ' ἄνευ συναγωνισμοῦ ἐν Κεφαλληνίᾳ, διότι εἰς ταύτην ἴσχυον εἰσέτι οἱ ἐπὶ Οὐάρδου σφαγιασθέντες ἐκλογικοὶ κατάλογοι, ἐξ ὧν εἶχεν αὐθαιρέτως καὶ παρανόμως διαγραφῇ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ ῥιζοσπαστικοῦ στοιχείου. Ὅθεν προσβληθεῖσαι καὶ ἐξελεγχόμεναι ἐν τῇ Βουλῇ, διήγειραν θορυβώδεις καὶ ἐπικινδύνους συζητήσεις, εἰς τὰς ὁποίας σπουδαιότατον ἔλαβε μέρος ὁ Κουρῆς, ὅστις φύσει ὢν θερμὸς ὑπερασπιστὴς τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἐλευθερίας, ἀνεδέχετο πάντοτε μετὰ μεγίστου ἐνδιαφέροντος, καὶ ἰδιαζούσης συμπαθείας τὴν ὑπεράσπισιν τῶν παραβιαζομένων δικαίων τοῦ ζωηροτάτου τότε, καίτοι λίαν πιεζομένου, καὶ φιλοεθνοῦς λαοῦ τῆς Κεφαλληνίας.

Ὑπεστήριζε δὲ τὴν ὀρθοτάτην ἀρχὴν ὅτι οἱ Βουλευταὶ τῆς νήσου ταύτης, τῶν ὁποίων ἡ ἐκλογὴ ἦτο προσβεβλημένη, δὲν ἐδικαιοῦντο νὰ ψηφίσωσιν εἰς τὴν ἐξέλεγξιν τῶν ἐκλογῶν των· ἡ παραδοχὴ τοιαύτης ἀρχῆς, ἐπέφερε τὴν συνέπειαν τῆς ἀκυρώσεως τῶν ἐκλογῶν, καθότι ἡ πλειονότης τῆς Βουλῆς, ἔκλινεν ὑπὲρ τῆς ἀκυρώσεως. Οἱ Βουλευταὶ ὅμως Κεφαλλῆνες, ὑποστηριζόμενοι ὑπὸ τῆς κυβερνητικῆς μειονότητος καὶ τοῦ Ἁρμοστοῦ, καὶ ἀντιτείνοντες πεισματωδῶς, παρέτεινον τὴν συζήτησιν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Ἐν τούτοις ὁ καιρὸς παρήρχετο καὶ ἡ Βουλὴ δὲν κατηρτίζετο· πρὶν δὲ τοῦ καταρτισμοῦ αὐτῆς, οὔτε κυ-

βέρνησις κατὰ τὸ σύνταγμα ἠδύνατο νὰ σχηματισθῇ. Ὁ Ἁρμοστὴς Υἱοῦγκος συσταίνων ἐπανειλημμένως τὸ πέρας τῆς ἀτελευτήτου καὶ πεισματώδους ἐκείνης συζητήσεως, ἔφθασε καὶ μέχρι τῆς ἐμμέσου ὑποδείξεως τῶν μέτρων, ἅτινα ἠναγκάζετο νὰ λάβῃ, ἐὰν εἰσέτι πολὺ παρετείνετο.

Πλὴν τὰ ἀντιφερόμενα μέρη συνεβιβάσθησαν ἐπὶ τέλους, ν' ἀναθέσωσι τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος εἰς τοὺς συμβούλους τοῦ Ἀγγλικοῦ Στέμματος, οἵτινες, ἀφ' ὅσον ἐφάνη, ἐκηρύχθησαν ὑπὲρ τῶν Βουλευτῶν Κεφαλλήνων. Τὴν γνώμην τῆς ἀναθέσεως ἢ διαιτησίας ταύτης, συνεμερίσθη καὶ ὁ Κουρῆς, καὶ ἕνεκα αὐτῆς πικρῶς κατεκρίθη, ὅτι εἰς ἀντικείμενον ἀποκλειστικῶς ἀνῆκον εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Ἑπτανησίου Βουλῆς, ὤφειλε νὰ μὴν ἀναμίξῃ ἀλλοτρίους δικαστάς· πλὴν ἡ μομφὴ αὐτὴ εἶναι ὅλως ἄδικος καὶ ἀνυπόστατος, διότι καὶ μόνος ἂν ἦτο, καὶ σπουδαία σύγκρουσις ἂν δὲν ἐπέκειτο μεταξὺ ἀμφοτέρων τῶν μερίδων, ἢ μετὰ τοῦ ξενικοῦ στοιχείου, καὶ ἕτεραι δειναὶ συνέπειαι ἂν δὲν ἐπαπειλοῦντο, ὁ Κουρῆς ὡς μεταρρυθμιστὴς ἐνεργοῦσε πάντοτε ἐντὸς τῆς πορείας του, εἰς ζήτημα μὴ δυνάμενον ἄλλως νὰ λυθῇ εἰς τὴν κατάστασιν ἐκείνην τῶν πραγμάτων.

Καταρτισθείσης τῆς 11ης Βουλῆς μετὰ τὴν ἀπάντησιν τοῦ Συμβουλίου τοῦ Στέμματος, τὸ μᾶλλον διὰ τὸν πομφολιώδη κρότον του καὶ τὸν ἀσυνήθη ἐνθουσιασμόν του ἀξιοσημείωτον πολιτικὸν γεγονός, διαδραματισθὲν κατὰ τὴν πρώτην αὐτῆς σύνοδον, ὑπῆρξεν ἡ κατὰ τὴν 20 τοῦ Ἰουνίου 1857, συγκροτηθεῖσα πλαστὴ μάχη μεταξὺ Ἑνώσεως καὶ Ἀποικισμοῦ. Βουλευτής τις ῥίψας αἴφνης ὡς σπινθῆρα ἐντὸς τῆς Βουλῆς τὴν ἀγγελίαν, ὅτι ἐκυκλοφόρει ἀναφορὰ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ὑπογραφομένη περὶ Ἀποικισμοῦ τῆς Κερκύρας, ἐξεφύσησε τοσοῦτον θόρυβον, ὥστε ἐταράχθη καὶ Ἀνατολὴ καὶ Δύσις, διότι ἡ Βουλὴ ὡς εὔφλεκτος ὕλη, ἐμπλησθεῖσα ὑπὸ ἐθνικοῦ οἴστρου, ἠγέρθη σύσσωμος καὶ ἀνεκήρυξε μετὰ κραυγῶν καὶ πατάγων, ὅτι ἀπέκρουεν ὅλαις δυνάμεσι τὸν Ἀποικισμὸν καὶ ἀπεφαίνετο μᾶλλον ὑπὲρ τῆς Ἑνώσεως. Ἀνακρίσεως ὅμως τελεσθείσης ὑπὸ τῆς Βουλῆς, προέκυψε μηδέν· ἀπεδείχθη ὅτι ἡ ἀναφερθεῖσα ἀγγελία ἦτο καθαρὰ πλάνη, καὶ ὁ ὑποπτευθεὶς Ἀποικισμὸς ἓν φάσμα, τὸ ὁποῖον καταφοβηθὲν ἐκ τοῦ κρότου τῆς Βουλῆς, ἔφυγε τότε μακρὰν τῆς Ἑπτανήσου.

Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἦτο φαίνεται τὸ προανάκρουσμα καὶ ὁ προοιωνισμός, ἢ ἴσως καὶ ὁ πρόδρομος ἑτέρου, τὸ ὁποῖον χαλκευθὲν ἐντὸς τοῦ Ἁρμοστείου τῆς Κερκύρας, ἀπεστάλη διὰ διαγγέλματος εἰς τὴν Γραμματείαν τῶν ἀποικιῶν, καὶ ἐντεῦθεν δῆθεν ὑποκλαπὲν καὶ δημοσιευθέν, προεσήμανε τὴν ἔκτακτον ἀποστολὴν τοῦ ἐξόχου διπλωμάτου καὶ ἐγκρατεστάτου Ἑλληνιστοῦ Γλάδστωνος. Ἡ ἔκτακτος τούτου ἀποστολὴ οἱασδήποτε ἦτο φύσεως, καὶ οἱονδήποτε προὐτίθετο ἀληθῆ σκοπόν, δὲν ἦτο καὶ ἀλλοτρία ἀπὸ μυστικισμόν τινα ὡς πρὸς τὸ μέλλον καὶ τὴν νέαν φάσιν τῶν πραγμάτων. Ἀλλ' ἤδη δὲν πρόκειται περὶ τούτου, εἰμὴ περὶ τοῦ μέρους, τὸ ὁποῖον ἔλαβεν ὁ Σωκράτης καὶ ἐν τῇ ἐκτάκτῳ καὶ κρισίμῳ ταύτῃ περιπτώσει.

Ἀφιχθεὶς εἰς τὴν Ἑπτάνησον ὡς ἔκτακτος ἀπεσταλμένος ὁ διάσημος τῆς Ἀγγλίας ἀνήρ, πρὶν ἔτι συγκαλέσῃ τὴν 11ην Βουλὴν εἰς ἔκτακτον σύνοδον, ὅπως ἀνακοινώσῃ εἰς αὐτὴν τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀποστολῆς του, ἠθέλησε προηγουμένως νὰ περιέλθῃ τὰς

νήσους, ἵνα σπουδάσῃ, φαίνεται, καὶ γνωρίσῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς, τὸ ἐπικρατοῦν ἐν τῇ κοινωνίᾳ πνεῦμα, καὶ ἀνιχνεύσῃ τὰ αἰσθήματα τῶν κατοίκων. Ὑπεδέχετο δὲ πανταχοῦ μετ' ἐνθουσιώδους χαρᾶς καὶ χρυσοπτέρων ὑπὲρ τῆς Ἑνώσεως ἐλπίδων. Ἤθελεν εἰπῇ τις ὅτι κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, ἠλεκτρισθεῖσα λίαν ἡ Ἑπτάνησος, ἔστηνε χορόν·

» Ἄγε δὴ καὶ χορὸν ἄψωμεν, ἐπεὶ
» Μοῦσαν στυγερὰν
» Ἀποφαίνεσθαι δεδόκηκε,
» Λέξαι τε λάχῃ τὰ κατ' ἀνθρώπους
» Ὡς ἐπινωμᾷ στάσις ἅμα,
» Εὐθυδίκαι θ' ἡδόμεθ' εἶναι.

ὡς νὰ παρεσκευάζετο εἰς γενικὴν πανήγυριν, ἐξ ἧς ἔμελλε νὰ διέλθῃ ἐν τῷ μέσῳ ἀγαλλομένου, ἢ μᾶλλον ἠπατημένου καὶ κορυβαντιῶντος πλήθους, ὁ πρὸ πολλοῦ προσδοκώμενος νυμφίος.

Προσεκάλει δὲ οὗτος καὶ ἠκροάζετο παντοῦ οὐ μόνον τοὺς Βουλευτάς, ἀλλὰ καὶ ἑτέρους ἐκ τῆς τάξεως τῶν νοημόνων, παρὰ τῶν ὁποίων ἐπληροφορεῖτο περὶ τῆς καταστάσεως, τοῦ πνεύματος καὶ τῶν διαθέσεων τοῦ τόπου, ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς μεταρρυθμιστικῆς ἀποστολῆς του. Ἀλλ' ἡ ὑπεγερθεῖσα πλημμύρα τῆς Ἑνώσεως, εἶχε πανταχόθεν ἐκχειλίσει, καὶ μόνος σχεδὸν ὁ θόρυβος αὐτῆς ἀντηχοῦσεν εἰς τὰ ὦτά του. Ὀλίγαι φωναὶ μεταρρυθμιστικαί, καίτοι σοβαραὶ καὶ σπουδαῖαι, τὸν ἐνεθάρρυναν· μία ἐκ τούτων ἦτο καὶ ἡ τοῦ Σωκράτους.

Ὁ ἀνὴρ οὗτος συνεπὴς πάντοτε εἰς ἑαυτόν, ἔχων τὸ θάρρος τῶν πεποιθήσεών του, οὐδέποτε θηρεύων ἐπιδοκιμασίας, ἢ πτοούμενος ἐξ ἀποδοκιμαστιῶν, ἐκφράζων μετὰ παρρησίας τὸ φρόνημά του, καὶ οὐδὲν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ἄλλο ἐπιδιώκων, εἰμὴ ὅ,τι ἐθεώρει καὶ ἐπίστευεν ὡς ἐφικτὸν, προοδευτικὸν καὶ πρὸς τὴν πατρίδα ὠφέλιμον, ἄνευ τινὸς βλάβης τοῦ ἐθνικοῦ μέλλοντος, ὡμίλησε μὲ τοιοῦτον πνεῦμα καὶ ἐνώπιον τῶν συναδέλφων του Βουλευτῶν τῆς Κερκύρας κατὰ τὴν συνέντευξιν, ἣν ἔλαβε μετὰ τοῦ Γλάδστωνος· ἰδοὺ περικοπαί τινες τοῦ λόγου του.

« . . . . . Καὶ ἐγὼ, Ἐξοχώτατε, Ἕλλην ὢν, συμ-
» μετέχω καὶ συμμερίζομαι τὰ αἰσθήματα τοῦ λαοῦ,
» ὃν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἀντιπροσωπεύω, καὶ πρὸς τὴν
» Ἕνωσιν ἔχω ἐστραμμένον τὸ βλέμμα, ὥστε δὲν ἤ-
» θελον ποσῶς ἐπιστήσει τὴν προσοχήν μου εἰς τὸ
» περὶ μεταῤῥυθμίσεως καὶ ἐσωτερικῶν βελτιώσεων
» ζήτημα, ἐὰν ἠδυνάμην νὰ ἐκλέξω μεταξὺ τῆς Ἑ-
» νώσεως καὶ τῶν μεταῤῥυθμίσεων. Ἀλλ' ἕκαστος
» ἐννοεῖ ὅτι, καίτοι διακαὴς ὁ πόθος καὶ μία ἡ ἀν-
» τηχοῦσα εἰς ἅπασαν τὴν Ἑπτάνησον φωνὴ, ἡ λύ-
» σις τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος καὶ ἡ πραγματοποίησις
» τοῦ τελικοῦ σκοποῦ, δὲν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς μόνης
» θελήσεως τῶν Ἰονίων, διότι ἂν οὕτως εἶχε τὸ πρᾶγ-
» μα ἤθελεν εἶσθαι λελυμένον τὸ ζήτημα, καὶ μηδε-
» μιᾶς ἔχρηζε σκέψεως ἡ περὶ μεταῤῥυθμίσεως πρό-
» τασις . . . . »

« Πλὴν κατὰ τίνα τρόπον ὀφείλω νὰ διευθύνω τὴν
» πορείαν μου, ἀφοῦ, ἐνῷ δὲν δύναμαι ἐπὶ τοῦ πα-
» ρόντος νὰ φθάσω εἰς τὸ ποθούμενον, μοὶ παρουσιά-
» ζεται ἡ εὐκαιρία τῆς βελτιώσεως τοῦ ἀπαισίου συ-
» στήματος δι' οὗ κυβερνώμεθα ; — Ἕλλην ναὶ, ἀλλὰ
» ταὐτοχρόνως ἀντιπρόσωπος λαοῦ ἀδυνάτου, καὶ ὑπὸ
» τὴν εὐθύνην ἱερᾶς Βουλευτικῆς ἀποστολῆς, πιστεύω
» ὅτι δὲν δύναμαι ἐκ τῶν προτέρων καὶ ἐν ἀρχῇ ν'
» ἀποκρούσω τὴν ἰδέαν πραγματικῶν καὶ οὐσιωδῶν

» βελτιώσεων καὶ μεταῤῥυθμίσεων, διότι κατὰ τὴν
» ἐμὴν γνώμην, ἐὰν οὕτω πράξω δὲν ὑπηρετῶ τὸ ἔ-
» θνος ἢ τὰ συμφέροντα τοῦ Ἑπτανησιακοῦ λαοῦ,
» ἀλλὰ τὸ ἐπονείδιστον τωρινὸν σύστημα καὶ τὸ
» statu quo . . . . . »

« Ἀγνοῶ, ἐντιμότατε Κύριε, ὁποία θέλει εἶσθαι ἡ
» τελικὴ ἔκβασις τοῦ εἰς τὴν ἀποστολὴν Ὑμῶν ὑπα-
» γομένου ζητήματος, ἀλλ' ἐάν ποτε αἱ πολλαὶ δυ-
» σκολίαι, καὶ τὰ παρεμβαλλόμενα προσκόμματα νι-
» κηθῶσι, καὶ εἰσαχθῇ τὸ εὐρύτερον καὶ ἐλευθερώτε-
» ρον σύνταγμα καὶ ἡ καλητέρα κυβέρνησις, δὲν δύ-
» ναμαι νὰ ἀποκρύψω ὅτι οὐδέποτε θέλει παύσει ὁ πό-
» θος, καὶ ἡ διακαὴς ἐπιθυμία τῶν Ἰονίων περὶ τῆς
» Ἑνώσεώς των μετὰ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, καὶ
» ὅτι ἅπαντες τὸ κοινὸν αἴσθημα ἐκφράζοντες, καὶ
» συνεργαζόμενοι διὰ καταλλήλων καὶ προσφόρων
» μέσων, θέλομεν ἐπικαλεσθῇ τὸν Ὕ ψ ι σ τ ο ν, ἵνα
» ἐπιταχύνῃ τὴν στιγμὴν, καὶ πραγματοποιήσῃ τὰς
» εὐχὰς τῶν Ἑλλήνων. »

Συγκαλεσθείσης τῆς 11ης Βουλῆς εἰς ἔκτακτον σύνοδον, ὁ χορὸς καὶ ἡ πανήγυρις μετεφέροντο ἀπὸ τὰ ἐκτὸς εἰς τὰ ἐντὸς αὐτῆς. Μόλις δὲ ἤρξατο τὰς συνεδριάσεις της, καὶ πρὶν ἔτι ἀνακοινώσῃ εἰς αὐτὴν ὁ ἔκτακτος ἀπεσταλμένος τὸν σκοπὸν τῆς ἀποστολῆς του, ἐπελήφθη ἀμέσως τοῦ ζητήματος τῆς Ἑνώσεως, τὸ ὁποῖον καὶ ἐκτὸς αὐτῆς ἐφέρετο ἐπὶ τῶν χειλέων ἁπάντων, ἦτον ὁ συρμὸς τῆς ἡμέρας, τὸν ὁποῖον ἐμιμοῦντο καὶ μᾶλλον ἐ ν θ ο υ σ ι ω δ ῶ ς π ε ρ ι ε β ά λ λ ο ν τ ο καὶ αὐτοὶ οἱ ἄλλοτε τοσοῦτον αὐτὸν ἀπεχθανόμενοι καταχθόνιοι ! Ἤθελεν εἰπῇ τις, ἢ ὅτι ἀνεβαπτίσθησαν, ἢ ὅτι μετημφιέσθησαν. Προταθὲν τὸ ζήτημα [illegible] ἐφόδου παρ' ἀνδρὸς ο ὐ χ ὶ ῥ ι ζ ο σ π ά-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

στου, καὶ παρ' ὅλων ἐπίσης τῶν Βουλευτῶν ψηφισθὲν, διεβιβάσθη καὶ παραχρῆμα διὰ τοῦ ἐκτάκτου ἀπεσταλμένου πρὸς τὴν Α. Μ. τὴν Προστάτιδα Ἄνασσαν, ἥτις ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, ἀπέστειλεν εἰς τὴν Βουλὴν διὰ τοῦ αὐτοῦ μέσου τὴν ἀρνητικὴν αὐτῆς ἀπάντησιν.

Ἐμφανισθεὶς τότε καὶ ὁ Γλάδστων ἐν τῇ Βουλῇ, ἀνεκοίνωσεν εἰς αὐτὴν τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀποστολῆς του, τὸ ὁποῖον ἀφοροῦσε τὴν ἐπὶ εὐρυτέρων καὶ ἐλευθερωτέρων βάσεων μεταρρύθμισιν τοῦ συντάγματος τοῦ 1817, ὑπὲρ καὶ κατὰ τῆς ὁποίας διάφοροι τότε ἔγιναν συζητήσεις. Ἂν δὲ ἡ μεταρρυθμιστικὴ μερὶς ἔμενε σταθερὰ καὶ συμπαγὴς εἰς τὴν πορείαν της, ἤθελεν ἴσως ὑπερισχύσει, ἀλλὰ κατακερματισθεῖσα, ὡς καὶ πρότερον ἐπὶ παρομοίων καὶ ἑτέρων σπουδαίων ζητημάτων κατεκερματίζετο, ἡττήθη, καὶ ἡττήθη ἐλεεινῶς, διότι αἱ προταθεῖσαι παρὰ τοῦ ἐκτάκτου ἀπεσταλμένου μεταρρυθμίσεις, ἀπερρίφθησαν ἐν ἀρχῇ κατὰ πλειονοψηφίαν· εὐάριθμοι μόνον ἐψήφισαν ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς αὐτῶν, διότι ὡς πρὸς τὰ καθέκαστα, ἐπεφυλάττοντο νὰ ἐπενέγκωσι σημαντικὰς τροπολογίας, συναδούσας μᾶλλον πρὸς τὴν συνθήκην τῶν Παρισίων.

Μεταξὺ δὲ τῶν μειονοψηφησάντων ἦτο καὶ ὁ Κουρῆς. Συνεπὴς πάντοτε καὶ ἀκλόνητος εἰς τὴν μεταρρυθμιστικὴν ἀρχήν του, δὲν ἀπεσκίρτησε καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ. Ἐψήφισε μὲν κατὰ προτίμησιν ὡς Ἕλλην, καὶ ὡς πάντοτε ηὔχετο, τὴν πρότασιν τῆς Ἑνώσεως· πλὴν μόλις εἶδεν, ἐκ τῆς ἀρνητικῆς ἀπαντήσεως τῆς Ἀνάσσης, ὅτι δὲν ἐπετρέπετο ἡ ἄμεσος πραγματοποίησις αὐτῆς, ἐσκέφθη τότε ἐν τῇ πατριωτικῇ αὐτοῦ συνειδήσει, καὶ χωρὶς νὰ ἀποβλέψῃ εἰς

κινδύνους, ὅτι δὲν ἦτο πλέον εὔλογον καὶ συνεπὲς νὰ ἀποκρούσῃ καὶ ὅ,τι ἦτον ἐντὸς τῆς πορείας του, καὶ ἐθεώρει ἐν τῷ παρόντι ἐλευθερώτερον καὶ προοδευτικώτερον, καθόσον μάλιστα παρετήρει ὅτι καὶ ὁ καταχθονισμὸς, ὁ ἄσπονδος οὗτος ἐχθρὸς πάσης προοδευτικῆς μεταβολῆς, ἐνεργοῦσε λίαν ἐπιτηδείως καὶ δραστηρίως, ὅπως καὶ τὰς καλὰς διαθέσεις τοῦ ἐκτάκτου Ἀπεσταλμένου δηλητηριάσῃ, καὶ τὰ πράγματα μείνωσιν ἀμετάβλητα καὶ εἰς ἣν εὑρίσκοντο κατάστασιν. Ἐν τῇ περιπτώσει μάλιστα ταύτῃ μετεχειρίσθη ὁ καταχθονισμὸς αὐτὸς καὶ ἀγενῆ καὶ ἀγοραῖα μέσα, ἵνα καταπτοήσῃ τὸν ἀπτόητον ἄνδρα, καὶ δυσφημήσῃ τὴν ἄτρωτον ἀρετήν του, πλὴν οὐδὲν ἄλλο ἐπέτυχεν, εἰμὴ νὰ ἐκφοβίσῃ ὀλίγον, ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ ὑπόληψιν, τὴν εὐαίσθητον οἰκογένειάν του, τῆς ὁποίας ὅμως τοὺς φόβους, διεσκέδασεν εὐκόλως ἡ σύνεσις καὶ ἡ ἰσχὺς τῶν λόγων του.

Ἡ ἐν τῇ Βουλῇ ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τῶν μεταρρυθμίσεων ὁμιλία του, τῆς ὁποίας θέλομεν ἤδη ἀναφέρει καί τινας περιόδους εἶναι ἐμβριθὴς, ἀναλυτικωτάτη, λίαν εὔγλωττος, καὶ εἴς τινα μέρη προφητική. Ἄρχεται δὲ προοιμιαζόμενος οὕτως.

« Οὐδέποτε, Κύριοι, ἐκώφευσα εἰς τὴν φωνὴν τῆς
» πατρίδος, καὶ τούτου ἕνεκα πρὸ ἐννέα περίπου ἐτῶν
» διατηρῶ τὴν Βουλευτικὴν ἕδραν, ἀπέναντι πολλῶν
» προσκομμάτων καὶ ῥαδιουργιῶν· ὅθεν καίτοι κατὰ
» τὴν ἡμέραν ταύτην ὁ θάνατος μοὶ ἀφήρπασε προσφι-
» λεστάτην συγγενῆ, παρουσιάζομαι ἐνώπιόν σας, ὦ
» Βουλευταὶ, ἵνα ἐκπληρώσω πρὸς ἡμᾶς, τὴν πατρίδα
» καὶ τὸ ἔθνος, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ἰδίως ἐνδιαφέρομαι,
» ἱερὰ καὶ ὑψηλὰ καθήκοντα. »

« Ὦ πόσον ἠπατήθης, Κ. Λομβάρδε, ὅταν διὰ τῆς

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

» ἀγορεύσεώς σου, ἐμὲ ὑπαινιττόμενος, ἐνόμισας νὰ
» μὲ καταβιβάσῃς εἰς τὰ καταχθόνια! Τί λέγω νὰ
» μὲ καταβιβάσῃς! νὰ μὲ ἀνεύρῃς εἰς τὰ καταχθό-
» νια διενοήθης, ἐνῷ ἐγὼ εὑρισκόμην εἰς τὴν ὀρεινο-
» τέραν τῆς Ἑπτανήσου θέσιν! Ναί, Κύριοι Βουλευ-
» ταί, μετέβην εἰς ὀρεινήν, δύσβατον καὶ μονήρη θέ-
» σιν, ὅπως προϋπαντήσω τὸν ἐχθρόν, ἐμποδίσω ἢ
» δυσκολεύσω τὴν δίοδόν του, καὶ προφυλάξω Ὑμᾶς,
» οἵτινες εὑρισκόμενοι εἰς τὸν λειμῶνα, καὶ συλλέ-
» γοντες ἀνθολούλουδα, παρημελήσατε τὸ ποίμνιον,
» τὴν φύλαξιν τοῦ ὁποίου ἀνεδέχθητε, καὶ καθ' οὗ
» ἐπειράθη νὰ ἐπιτεθῇ ὁ ἐχθρός. Ἐτέθην ἐκεῖ εἰς σκό-
» πευσιν αὐτοῦ, ἵνα, ἐκπληρῶν τὸ καθῆκόν μου, τὸν
» πληγώσω, καὶ ἐστὲ βέβαιοι ὅτι τὸν ἐπλήγωσα. Εὑ-
» ρέθην ναὶ εἰς κίνδυνον, διότι παρεγνωρίσθη ἡ θέσις
» μου, καὶ διότι ἐγκατελείφθην μὲ ὀλίγους ὀπαδούς.
» ..... Καὶ ποῖος εἶναι ὁ ἐχθρὸς οὗτος; Ποῖος ὁ
» ἄσπονδος τῆς ἐλευθερίας ἡμῶν καὶ τῆς προόδου
» ἐχθρός; — Εἶναι, Κύριοι, ὁ καταχθονισμός,
» ὅστις ἐξ ἐκείνης τῆς στενωποῦ, ἔμελλε νὰ διέλθῃ
» μ' ὅλον τὸ ἐπιτελεῖόν του..... »

« Προσέξατε, ὁ καταχθονισμὸς ὑπὸ τὸν μανδύαν
» τοῦ ἐθνισμοῦ καὶ τοῦ ῥιζοσπαστισμοῦ, ἑτοιμάζει
» τὴν καταστροφήν σας. Παρακαλῶ δὲ νὰ μὴ μὲ δι-
» ακόπτητε, καὶ νὰ ἐνθυμηθῆτε ὅτι πρὸ ὀλίγων στιγ-
» μῶν, πρὸ τοῦ ἔλθω εἰς τὴν Βουλήν, ἠσπάσθην τὸ
» πτῶμα προσφιλοῦς συγγενοῦς, ἥτις ἐξέπνευσεν εἰς
» τὸ παλάτιον ἐκεῖνο, ἔνθα εὑρισκόμην, ὡς εἶπε τίς
» τῶν Βουλευτῶν, κατὰ τὴν τρομερὰν καὶ ζοφώδη ἐ-
» κείνην νύκτα, καθ' ἣν ἀπαραδέκτους ἐκηρύξατε τὰς
» μεταρρυθμίσεις..... Ἐνῷ ὤφειλεν ἡ Βουλὴ ἐν
» ἀρχῇ τὴν ἰδέαν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς προόδου καὶ

» τῶν βελτιώσεων νὰ μὴ ἀποκρούσῃ, πολλῷ δὲ μᾶλ-
» λον ἀφοῦ εὐχαρίστως ἤκουσα Βουλευτὴν ἀγορεύ-
» σαντα ἐκ τῆς μερίδος Ὑμῶν, νὰ ἐπαναλάβῃ ὅτι
» οἱοσδήποτε Βουλευτής, εἰς οἱονδήποτε κόμμα ἀνή-
» κει, δὲν δύναται τὴν ἀρχὴν τῆς βελτιώσεως, τὴν ἀρ-
» χὴν τῆς μεταρρυθμίσεως τουτέστι καὶ τῆς προόδου
» νὰ μὴ παραδεχθῇ..... Παρεδέχθην δ' ἐγὼ ἀπέ-
» ναντι πάσης ἐπιβουλῆς καὶ ῥαδιουργίας, καὶ παρα-
» δέχομαι τὴν ἀρχὴν τῆς μεταρρυθμίσεως, διότι οὐδὲν
» ἄλλο κατ' ἐμὲ σημαίνει μεταρρύθμισις, εἰμὴ πρό-
» οδον καὶ κοινωνικὴν βελτίωσιν...... »

« Ὅταν εἰσήχθησαν αἱ πρῶται μεταρρυθμίσεις,
» κατετρόμαξαν ἅπαντες οἱ ὀπαδοὶ καὶ ὑποστηρικταὶ
» τοῦ παρελθόντος συστήματος. Τί δὲ ἐπεννόησαν τό-
» τε οἱ ἄθλιοι, τί διεβουλεύθησαν εἰς τὰ καταγώγια
» τοῦ καταχθονισμοῦ; Στάσεις ἐν Κεφαλληνίᾳ, ὅπως
» πείσωσι τὴν Ἀγγλίαν, ὅτι εἴμεθα ἀνάξιοι ἐλευθε-
» ριῶν καὶ ἀληθοῦς συνταγματικῆς κυβερνήσεως.....
» Καὶ δὲν ἤρκουσε τοῦτο, ἀλλὰ τὰ ἀθλιέστερα τοῦ
» καταχθονισμοῦ ἐκτρώματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων διά-
» φορα καὶ ἑτερογενῆ στοιχεῖα συμπεριελαμβάνοντο,
» διὰ τῆς Ἑπτανήσου ἐπειράθησαν τὴν Ἑλλάδα νὰ
» ἐνοχοποιήσωσι...... »

« Τὰς τοιαύτας ὅμως πλεκτάνας καὶ ῥαδιουργίας
» ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς μεταρρυθμίσεως πάντοτε δια-
» τελῶν, σταθερῶς κατεπολέμησα, ἀψηφῶν οἱανδή-
» ποτε ἐπιβουλὴν καὶ συκοφαντίαν, καὶ οἱονδήποτε
» κίνδυνον..... Ἐνῷ δ' εἶχον ὑπ' ὄψιν τὸ ἄθλιον
» σύνταγμα τοῦ 1817, καὶ τὰς χορηγηθείσας πρὸ
» δεκαετίας μεταρρυθμίσεις, δι' ὧν ἔτι μᾶλλον ἀνε-
» πτύχθη ἡ ἐθνικὴ ἰδέα, καὶ ἔφθασεν εἰς ὑψηλὴν περι-
» ωπήν, ἐπίστευσα καὶ ἐν πεποιθήσει πιστεύω, ὅτι ἡ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

» βελτίωσις καὶ ἡ μεταῤῥύθμισις, δὲν δύνανται νὰ
» φέρωσι πρόσκομμα εἰς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἐ-
» θνικοῦ σκοποῦ, ὅτι μάλιστα τὸν ἐθνικὸν σκοπὸν ὑ-
» πηρετοῦσιν, ἀναπτυσσομένου διὰ τῶν μεταῤῥυθμί-
» σεων παντὸς ἐθνικοῦ στοιχείου. Μόνον τὸν κατα-
» χθονισμὸν δὲν δύναται νὰ ὑπηρετήσῃ ἡ ἐπὶ τὸ βέλ-
» τιον μεταβολὴ τῶν θεσμῶν μας...... Εἰλικρινῶς
» δὲ πρεσβεύων τὴν ἀρχὴν τῆς προόδου καὶ τῆς με-
» ταῤῥυθμίσεως, δὲν ἠδυνάμην νὰ ἀποῤῥίψω τὴν ἰδέαν
» καὶ τὴν ἀρχὴν νέου συντάγματος, ὡς δὲν δύναμαι
» νὰ παραδεχθῶ, ὅτι αἱ προταθεῖσαι μεταῤῥυθμίσεις
» εἶναι, καθὰ ἐκηρύξατε διὰ τῶν ἀγορεύσεών σας,
» χειρότεραι τοῦ συντάγματος τοῦ 1817...... Ἀλ-
» λὰ λάβετε καὶ ὑμεῖς προσεκτικώτερα ὑπ' ὄψιν τὸ
» αἰσχρὸν τοῦτο σύνταγμα, λάβετε ὑπ' ὄψιν τὴν πα-
» τρίδα, καὶ ἐνθυμηθῆτε ὅτι τὸ καλὸν σύνταγμα, καὶ
» οἱ φιλελεύθεροι θεσμοὶ ἀναπτύσσουσι τὰ ϛοιχεῖα τῆς
» ἐθνικότητος, τὰ ὁποῖα εἴδετε ἀναπτυχθέντα ἔτι μᾶλ-
» λον διὰ τῆς μεταῤῥυθμίσεως καὶ διὰ τῶν βελτιώσε-
» ων, τὰς ὁποίας καὶ σήμερον ἐπιβουλεύεται ὁ κατα-
» χθονισμός. »

« Ἀλλ' ὁπωσδήποτε εἶναι ὥρα νὰ παύσω......
» Βλέπω, καὶ βλέπω, ὅτι ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν ἔχω
» ἄλλην ἀποστολὴν ἐντὸς τῆς Βουλῆς ταύτης.....
» Ἐγώ, Κύριοι, τὴν θέσιν μου χρεωστῶ εἰς τὴν Ἑ-
» πτάνησον, καὶ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς Ἑπτανήσου,
» ὀφείλω κατὰ τὴν κρίσιμον ταύτην στιγμὴν εἰς αὐ-
» τὴν ν' ἀποδώσω, καὶ τὴν ἀποδίδω. Ὑπέστην καρ-
» τερικῶς παντοειδεῖς ἐπιβουλὰς καὶ συκοφαντίας,
» ἀταράχως ὑπέμεινα τὰς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Βου-
» λῆς προσβολάς. Ἀποχωρίζομαι λοιπὸν ἀφ' ὑμῶν,
» Κύριοι, ἀλλ' ἄνευ ἀγανακτήσεως καὶ παραπόνων

» κατὰ τοῦ παρασυρθέντος λαοῦ, καὶ ἐπανέρχομαι
» εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον, ἵνα ὑπηρετήσω τὴν Ἑπτά-
» νησον, ἵνα ὑπὲρ αὐτῆς ἐνεργῶ. »

« Ἐξεπλήρωσα, Κύριοι, τὸ καθῆκόν μου πρὸς τὴν
» Βουλήν, καὶ ἀπέρχομαι ἵνα ἐκπληρώσω καὶ ἕτερον
» λυπηρὸν καθῆκον. Παρακαλῶ δὲ Ὑμᾶς νὰ δεχθῆτε
» τὴν παραίτησίν μου. »

Ἡ παραίτησις καὶ ἀποχώρησις τοῦ Κουρῆ ἐκ τῆς Βουλῆς, συνωδευμένη ὑπὸ εὐπαθῶν καὶ εὐγενῶν λόγων μεγαθύμου ψυχῆς, βαθυτάτην ἐπροξένησεν ἐντύπωσιν, καὶ ἐκτεταμένας καὶ ζωηρὰς διήγειρε συζητήσεις, ἂν ἔπρεπεν ἢ ὄχι νὰ γίνῃ δεκτή, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὑπερίσχυσεν ἡ ἰδέα, ἥτις καὶ εἰς προγενεστέρας ὁμοίας περιστάσεις ἠσπάσθη ὑπὸ τῆς Βουλῆς, ὅτι οὐδεὶς ἄκων δύναται νὰ ἑδρεύῃ ἐντὸς αὐτῆς· ὅθεν ἡ παραίτησις ἐγένετο δεκτή. Πλὴν οἱ λόγοι, οἵτινες ἐν τῇ συζητήσει ταύτῃ ἐξεφράσθησαν καὶ παρ' αὐτῶν τῶν ἀντιφρονούντων, τιμοῦν ἐπίσης καὶ αὐτοὺς καὶ τὸν παραιτηθέντα. Ὁ Βουλευτὴς Λευκάδος Ι. Μαρῖνος, μετὰ τοῦ ὁποίου συνεμορφώθησαν καὶ οἱ Βουλευταὶ Δομενεγίνης, Κόνδαρης, Ῥώμας, Λάσκαρης καὶ Μπαχώμης, καίτοι διαφόρου δοξασίας ἐπὶ τοῦ προκειμένου τῶν μεταῤῥυθμίσεων, ἐπήνεγκεν.

« ...... Ἐκπληρῶ ἤδη ἰδιαίτερον καθῆκον, τὸ
» ὁποῖον ἐν συνειδήσει αἰσθάνομαι, ὅπως κατὰ τὴν
» στιγμὴν ταύτην ἀπονέμω φόρον, ὀφειλόμενον εἰς
» τὴν ἱκανότητα καὶ τὸν πατριωτισμὸν τοῦ παραιτη-
» θέντος Βουλευτοῦ. Ὁ πρὸ μικροῦ ἀποχωρισθεὶς
» ἀφ' ἡμῶν συνάδελφος, ἐχρημάτισεν ἀνήρ, ὅστις
» ἐπὶ δεκαετίαν ὑπηρετήσας ὡς δημόσιος ὑπάλληλος,
» διεκρίθη ἐπὶ ἱκανότητι, ἀκεραιότητι καὶ ἀνεξαρτη-
» σίᾳ, ἐνίοτε καὶ εἰς κρισίμους περιστάσεις, καὶ ὅ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

» στις ἐγκατέλιπε στάδιον, παρέχον αὐτῷ καὶ ὠφέ-
» λειαν καὶ προσδοκίαν προόδου, ἵνα ὑπακούσῃ εἰς
» τὴν φωνὴν τῆς πατρίδος, καλέσασαν αὐτὸν εἰς τὴν
» Βουλευτικὴν ἕδραν, ἣν καὶ ὑπηρέτησεν ἐπὶ τρεῖς
» ὅλας περιόδους, καὶ ἐξεπλήρωσε τὰ καθήκοντα τῆς
» ἀντιπροσωπίας ἀείποτε μεθ' ἱκανότητος καὶ πατρι-
» ωτισμοῦ. Τὰ κοσμοῦντα ταῦτα χαρακτηριστικὰ τὸν
» ἀντιπρόσωπον, θέτουν αὐτὸν καὶ εἰς διακεκριμένην
» περιωπήν. »

« Συνεργασθεὶς ἐπὶ πολλὰ ἔτη, καὶ συμβαδίσας
» μετὰ τοῦ Κουρῆ ἐν τῷ Βουλευτικῷ σταδίῳ, ἠδυνή-
» θην ὑπὲρ πάντα ἄλλον νὰ ἐκτιμήσω τὰ προτερή-
» ματα τοῦ ἀνδρός· καίτοι ἐν τῷ προκειμένῳ περὶ με-
» ταῤῥυθμίσεων ζητήματι διεφώνησα, οὐχ' ἧττον ὀ-
» φείλω νὰ δηλώσω τὴν πεποίθησιν, ἣν ἔχω περὶ τῆς
» εἰλικρινείας τῆς γνώμης τοῦ ἀνδρός. Ἂν δὲ αὐτὸς
» ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ παραιτηθῇ, ὀφείλω, ἐνῷ σέβο-
» μαι τὴν ἀπόφασίν του, νὰ ἐκφράσω ἐνταὐτῷ τὴν
» βαθεῖαν λύπην μου, διότι ἡ ἀντιπροσωπία στερεῖται
» τοιούτου ἀξίου συνεργάτου, ἀφίνοντος ἐπαισθητὸν
» κενὸν, καὶ νὰ παρέξω ἐν τῇ στιγμῇ ταύτῃ μαρτυ-
» ρίαν τῶν περὶ αὐτοῦ αἰσθημάτων μου, οὐχὶ ἕνεκα
» φιλίας, ἀλλ' ἕνεκα ἐκτιμήσεως πρὸς τὴν ἀξίαν καὶ
» τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀνδρός. »

Ἀποσυρθεὶς εἰς τὸν ἰδιωτικὸν καὶ οἰκουρικὸν βίον, ἠσχολεῖτο συνάμα καὶ εἰς τὴν ἐξάσκησιν τοῦ δικηγορικοῦ αὐτοῦ σταδίου. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐκσφενδονισθεὶς καὶ ἐγὼ ὡς ὑπὸ ναυαγίου ἐπὶ τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου καὶ διαμένων ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐξελέχθην καὶ πάλιν ἐν ἀγνοίᾳ μου καὶ παρὰ προσδοκίαν, Βουλευτὴς Κεφαλληνίας μετὰ τριῶν ἑτέρων εἰς συμπλήρωσιν Βουλευτικῶν τινων κενῶν· πλὴν ἀπο-

στείλας ἐκεῖθεν τὴν παραίτησίν μου, καὶ ἀποποιηθείσης μετὰ πολλοῦ θορύβου καὶ λίαν κολακευτικῶν προτάσεων τῆς συνεδριαζούσης τότε 11ης Βουλῆς νὰ δεχθῇ αὐτὴν, ἠναγκάσθην ἐκ τούτου, καὶ ἐξ ἄλλων σπουδαιοτάτων λόγων καὶ σοβαρῶν ἀποκαλύψεων, νὰ ἐγκαταλείψω τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἐπανερχόμενος δὲ διὰ μέσου Κερκύρας εἰς Κεφαλληνίαν, συνηντήθην μετὰ τοῦ φίλου Κουρῆ, τὸν ὁποῖον δὲν εἶχον ἰδῇ πλέον ἀπὸ τῆς 9ης Βουλῆς. Ὑπεδέχθην λίαν φιλοφρόνως, καὶ πολλὰ εἶπον καὶ ἀντήλλαξα τότε μετ' αὐτοῦ· ἂν δὲ ἡ ἐκ συμφώνου πολιτικὴ καὶ πατριωτικὴ συνδιάλεξίς μας, ἐτύγχανεν εὐτυχοῦς ἐκβάσεως, ἴσως τὰ πράγματα ἤθελον ἔχει σήμερον πολὺ διάφορον καὶ βελτιωτέραν ὄψιν, οὐδὲ ἤθελον ὑπερισχύσει οἱ ἐργάται τῆς καταστροφῆς καὶ τῆς ἀγυρτίας, οἵτινες ἀπαρνησάμενοι πᾶν ἱερὸν καὶ ὅσιον, καὶ καταισχύναντες θεῖα καὶ ἀνθρώπινα, τόσα ἐπροκάλεσαν δάκρυα, τόσους στεναγμοὺς, τόσας ἀπωλείας, τόσους ἐλέγχους· διότι propter peccata veniunt adversa· ταπεινώσαντες δι' ἐπὶ τέλους καὶ τὴν πατρίδα, ἐκινδύνευσαν καὶ αὐτὴν τὴν ὕπαρξιν ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους, τὸ ὁποῖον καὶ εἰσέτι ἵσταται ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς.

» Ὕβρις γὰρ ἐξανθοῦσ' ἐκάρπωσεν στάχυν
» Ἄτης, ὅθεν πάγκλαυτον ἐξαμᾷ θέρος. »

Πλὴν τώρα τὰ γινόμενα οὐκ ἀπογίνονται, καὶ ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φυλάξῃ ἀπὸ μεγαλήτερα, ἐὰν δὲν ἀνανήψωμεν, καὶ γνήσιον καὶ ἀφιλοκερδῆ πατριωτισμὸν δὲν ἐνστερνισθῶμεν.

Ἐν τούτοις ληξάσης τῆς 11ης ἠνοίγετο ἐκλογικὸς ἀγὼν διὰ τὴν 12ην Βουλευτικὴν περίοδον, εἰς ἣν καὶ πάλιν ὁ Κουρῆς ἐπροτείνετο παρὰ τῶν συμπολιτῶν του ὡς ὑποψήφιος. Ἂν αὐτὸς εἶχε παραιτηθῇ κατὰ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

τὴν 11ην Βουλήν, καὶ αὕτη τὸν ἀπήλλαττεν, ἡ πατρίς του ὅμως δὲν παραδέχετο τὴν παραίτησίν του, ἀλλ' ἀνηγόρευεν αὐτὸν ἐκ νέου ἀντιπρόσωπον αὐτῆς καὶ ἐν τῇ 12ῃ. εἰς ἣν συγκατελεγόμην καὶ ἐγώ, ἐκλεχθεὶς πάλιν παρὰ τῆς Κεφαλληνίας μετὰ τῶν ἑτέρων αὐτῆς Βουλευτῶν.

Πρῶτον τοῦ Σωκράτους βῆμα μετὰ τὸν καταρτισμὸν τῆς 12ης Βουλῆς ὑπῆρξε, νὰ μὲ προτείνῃ, καίτοι παραιτηθέντα καὶ ἀπόντα, ὡς Πρόεδρον αὐτῆς, εἰς δεῖγμα, ἔλεγεν, ὑπολήψεως καὶ μικρᾶς ἱκανοποιήσεως ἐμοῦ τε καὶ τῆς Κεφαλληνίας δι' ὅσα ὑπέστημεν· τὴν πρότασίν του ταύτην παρεδέξατο ἡ Βουλὴ παμψηφεί. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου δὲν ἐπεκτείνομαι, διότι ἔγινε περὶ αὐτοῦ μνεία εἰς ἕτερον ἔγγραφον, καὶ γίνεται καὶ εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς Βουλῆς.

Κατὰ τὴν πρώτην καὶ μόνην σύνοδον τῆς περιόδου ταύτης, ἐτήρησε καθ' ὅλα ὁ ἀνὴρ πιστῶς καὶ ἀπαρεγκλίτως τὰς ἀνέκαθεν προοδευτικὰς ἀρχάς του. Συνεμορφώθη μὲ τὴν πορείαν, ἣν ἐγὼ (καὶ εἴθε νὰ ἤθελον τότε πάντες τὴν παραδεχθῇ!) εἶχον διὰ τοῦ πρώτου λόγου μου διαγράψει, προτείνας τὴν ἀναστολὴν τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος, καὶ τὴν παραδοχὴν καὶ ἐνεργοποίησιν ἐσωτερικῶν βελτιώσεων, διότι ἐθεώρει καὶ ἐκεῖνος αὐτὴν προοδευτικὴν καὶ συνᾴδουσαν μέχρι τινὸς πρὸς τὴν ἰδικήν του. Πλὴν καὶ ἐνταῦθα εὑρεθεὶς ἀπέναντι πλειονότητος, ἥτις ἀπέκρουε πᾶσαν ἐσωτερικὴν βελτίωσιν ὡς ἐπιβλαβῆ εἰς τὸ ἐθνικὸν ζήτημα, ὑπεστήριζεν ἄνισον μέν, πλὴν γενναῖον, ἔντιμον καὶ πατριωτικὸν ἀγῶνα, διότι ἀντεπάλαιεν ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως, ἔστω καὶ μικρᾶς καὶ προσκαίρου, τῆς χώρας, καὶ ὑπὲρ τῶν εὐγενεστέρων ἐν ταὐτῷ ἰδεῶν, τουτέστιν τῆς ἐλευθερίας τοῦ φρονήματος καὶ τῆς συνειδήσεως.

Τούτου ἕνεκα χωρὶς νὰ προσέχῃ τὸν νοῦν εἰς τὰς ἐπιθέσεις, τὰς ὕβρεις καὶ τὰς παντοειδεῖς ῥαδιουργίας τῶν καταχθονίων καὶ τῆς ἀγυρτίας, ἠκολούθη ἀτάραχος τὴν πορείαν του, συνεβούλευε διορθώσεις εἰς τὴν νομοθεσίαν, ἐσύσταινεν ἔλλογα καὶ ἐλαφρυντικὰ μέτρα ἐπὶ τῶν φορολογικῶν ἀντικειμένων, καὶ ἀνεσκεύαζε πάντοτε τοὺς ἀντιφρονοῦντας εἰς ὅλα τὰ ζητήματα μετ' εὐσχημοσύνης, θαῤῥαλεότητος, λογικῆς ἐμβριθείας καὶ ἀξιοπρεπείας, ἰδιαζούσης εἰς ἄνδρα ἐμφορούμενον ὑπὸ εἰλικρινῶν αἰσθημάτων, ὑψηλῶν ἀρχῶν καὶ πατριωτικοῦ ζήλου. Ἰδοὺ πῶς ἐξεφράζετο εἴς τινα ἀγόρευσίν του κατὰ τῶν βελτιονομάχων.

« . . . . . . Γνωρίζω τὰς ἀντενεργείας τῆς ὀπισθο-
» δρομήσεως, πειρωμένης διὰ παντὸς μέσου νὰ κατα-
» στρέψῃ τὰς ἐλευθερίας μας, καὶ τὰ τιμαλφέστερα
» τοῦ λαοῦ δικαιώματα καὶ συμφέροντα, ἀλλ' ἔχω
» καὶ τὴν εὐτολμίαν τοῦ καθήκοντος, ἵνα ἐγερθῶ κατ'
» αὐτῆς καὶ παῤῥησίᾳ ἐπαναλάβω, δ ὲ ν γ ί ν ο μ α ι
» σ υ ν ε ρ γ ά τ η ς τ ο ῦ κ α τ α χ θ ο ν ι σ μ ο ῦ . . . . »

« Ἄλλοτε οἱ καταχθόνιοι παῤῥησίᾳ ἐνήργουν, ἀνα-
» πεπταμένην κρατοῦντες τὴν σημαίαν τῆς ὀπισθο-
» δρομήσεως, καὶ φέροντες ἐπὶ τοῦ πίλου αὐτῶν τὸν
» ἀριθμὸν 1817. Σήμερον δὲν ἀπαντᾷ τις πλέον ἕνα
» μόνον καταχθόνιον. Τί ἔγιναν; Ποῦ ἐκρύβησαν;
» Μετέβαλον ἴσως γνώμην καὶ ἀρχάς; Ὄχι, ὄχι.
» Τὰς αὐτὰς τῆς ὀπισθοδρομήσεως ὑποστηρίζουσιν
» ἀρχάς, καίτοι μετημφιεσμένοι καλύπτονται ὑπὸ τὸν
» μανδύαν τοῦ ῥιζοσπαστισμοῦ. Δύναμαι τοὺς τοιού-
» τους νὰ πιστεύσω καὶ ἀναγνωρίσω ὡς ῥιζοσπάστας;
» Ὄχι, ὄχι, δὲν ἀπατῶμαι, δὲν σᾶς πιστεύω, εἶσθε
» ψευδοριζοσπάσται. . . . . . . »

« Τὴν ἐλευθερίαν τοῦ φρονήματος καὶ τῆς συνει-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

» δήσεως δὲν δύναμαι νὰ συμβιβάσω με ... θέμα καὶ
» τὴν πρότασιν τοῦ Κ. Λομβάρδου, ἔχουσαν οὕτω.—
» Θέλω ἀποδείξῃ ὅτι ἡ μεταῤῥύθμισις εἶναι προδοσία,
» τόσον ἂν παρουσιάζηται ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν τῆς ἀ-
« ναθεωρήσεως τῶν θεσμῶν τοῦ κράτους, ὅσον μὲ τὸ
» νέον προσωπεῖον τῆς βελτιώσεως τῆς καταστάσεως
» τοῦ τόπου, δι' οὗ προσπαθῇ νὰ εἰσαχθῇ—. »

« Ἡ μεταῤῥύθμισις καὶ ἡ βελτίωσις λοιπὸν δὲν
» δύνανται ν' ἀποτελῶσι φρόνημα καὶ ἐνδόμυχον τοῦ
» πολίτου πεποίθησιν, χωρὶς νὰ ἦναι καὶ προδοσία!
» Δὲν δεσμεύεται, δὲν καταδιώκεται τοιουτοτρόπως
» ἡ ἐλευθερία τοῦ φρονήματος καὶ τῆς συνειδήσεως,
» ὅταν φέρωνται καὶ συζητῶνται τοιαῦτα θέματα; »

« Δὲν βλέπετε ὁποίαν μομφὴν, τί λέγω μομφὴν;
» Ὁποῖον στίγμα καὶ αἰώνιον αἶσχος,
» προσάπτεται εἰς τὴν 12ην Βουλὴν τῶν Ἰονίων!
» Δὲν σέβεσθε τὴν ἀρχὴν, τὴν δοξασίαν τῆς μεταῤῥυ-
» θμίσεως, τῆς κοινωνικῆς τουτέστιν καὶ πολιτευμα-
» τικῆς προόδου, καίτοι διὰ τῆς προόδου ἐπιταχύνε-
» ται τὸ αἰσιώτερον μέλλον, καὶ ἡ ἐθνικὴ ἡμῶν ἀπο-
» κατάστασις! Δὲν σέβεσθε τοὐλάχιστον τὴν ἀρχὴν
» τῆς βελτιώσεως τῆς καταστάσεως τοῦ τόπου, τὴν
» ἀνάγκην τῆς ὁποίας ἅπαντες συναισθανόμεθα, καὶ τὸ
» καθῆκον μᾶς ἐπιβάλλει νὰ ἐπιδιώξωμεν! Ἐὰν δὲ ἡ
» βελτίωσις τῆς καταστάσεως τοῦ τόπου εἶναι προδοσία,
» τί πράττομεν ἐνταῦθα; Διατὶ τοσαῦτα πρὸς βελτίω-
» σιν νομοσχέδια παρὰ τῶν Βουλευτῶν ἐπροτάθησαν;
» Δὲν βλέπετε ὁποῖα δίδετε εἰς τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν ἐ-
» πιχειρήματα, κηρύττοντες προδοσίαν τὴν πρόοδον
» καὶ τὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τοῦ τόπου μας;
» Καὶ διατὶ λοιπὸν, ἐνῷ τοιοῦτον σχέδιον συνέλαβες,
» Κ. Λομβάρδε, καὶ σκοπὸν εἶχες νὰ ὑποστηρίξῃς τοι-

» οῦτον θέμα, προσεκάλεσας τοὺς Βουλευτὰς νὰ προ-
» τείνωσι τὰ πρὸς βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τοῦ
» τόπου νομοσχέδια; Προδόται λοιπὸν οἱ τὰς βελ-
» τιώσεις προτείνοντες καὶ ὑποστηρίζοντες! Προδό-
» ται οἱ προκαλοῦντες αὐτὰς πολῖται! Δὲν ἀνήγ-
» γειλε καὶ ὁ Ζέρβος (Βουλευτὴς Λευκάδος), ἐν ὀ-
» νόματι διαφόρων Βουλευτῶν, νομοσχέδιον πρὸς κα-
» τάργησιν τῆς κεφαλικῆς ποινῆς; . . . . . »

« Ὑψηλὸν ἀναδεχθεὶς νὰ ἐκπληρώσω καθῆκον, δὲν
» καταβιβάζομαι, καὶ δὲν θέλετε μὲ ἀπαντήσει εἰς τὸ
» πεδίον τῶν ὕβρεων. Δὲν ἦλθον ἐνταῦθα διὰ νὰ προ-
» καλέσω τὰς ἔριδας καὶ τὴν ἀδελφομαχίαν, δι' ὧν
» δολοφονοῦνται, καταστρέφονται, ἢ ὑποδουλόνονται
» καὶ αὐτὰ τὰ ἰσχυρότερα κράτη. Τὰ τοιαῦτα δὲν εἶ-
» ναι, δὲν πρέπει νὰ ἦναι ἔργα Ἑλλήνων, ὑπὲρ τοῦ
» Ἑλληνισμοῦ ἐνδιαφερομένων. Ἀνήκοντες μόνον εἰς
» τὸ ἔθνος μας, τὸ ἔθνος ἂς ὑπηρετήσωμεν, ἄνευ δια-
» πληκτισμῶν καὶ κομματικῶν ἐρίδων, ἄνευ διαιρέ-
» σεων, ἑλκύοντες οὕτω τὰς συμπαθείας τῆς Εὐρώ-
» πης καὶ τῶν Εὐεργετίδων τῆς Ἑλλάδος Δυνάμεων. »

« Εὑρίσκομαι ἐνταῦθα, οὐχὶ ἵνα μεταχειρίζωμαι
» εἰς τὰς ἀγορεύσεις μου βαναύσους, ἀγοραίας καὶ
» ἀπερισκέπτους ἐκφράσεις, ἀλλ' ἵνα προστατεύω καὶ
» ὑποστηρίζω ἀπέναντι παντὸς προσκόμματος, ἅ-
» παντα τὰ δίκαια τῶν συμπολιτῶν μου. Τὴν Βου-
» λευτικήν μου πορείαν ἐχάραξαν ἤδη οἱ πατριωτι-
» κοὶ τοῦ Προέδρου Ἠλία Ζερβοῦ λόγοι, τοῦ ὁποίου
» τὴν δεξιὰν μετ' ἐμοῦ ἅπασα ἡ Ἑπτάνησος ἠσπά-
» σθη· τὴν Βουλευτικήν μου πορείαν διετύπωσα εἰς
» τὴν ὑπὸ τῆς μειονότητος προταθεῖσαν ἀπάντησιν
» εἰς τὸν ἐναρκτήριον τοῦ Ἁρμοστοῦ λόγον· τὴν
» πρόοδον καὶ τὴν βελτίωσιν ἐπιδιώκων, ἱερὸν ἐκπλη-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

» ρῶ καθῆκον· τὴν ἐλευθερίαν τοῦ φρονήματος καὶ
» τῆς συνειδήσεως ὑποστηρίζων, πρὸς τὸ συμφέρον
» τῆς πατρίδος καὶ τοῦ ἔθνους ἐνεργῶ . . . . »

« Εἰς τὴν γενέτειραν ταύτην γῆν τοῦ περικλεοῦς
» καὶ ἐνδόξου ἀνδρὸς, ὃν οὐχὶ ἡ μεταῤῥύθμισις, ἀλλ'
» ἡ ἀνταρσία καὶ ἡ δόλιος πολιτικὴ, μιαρὰς ἐνοπλί-
» σασα χεῖρας πρὸς βλάβην τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους,
» ἐδολοφόνησεν, εὑρίσκονται, καὶ ὑψόνονται φωναὶ,
» ἀποκρούουσαι καὶ πᾶσαν προσβολὴν κατὰ τῆς ἐλευ-
» θερίας τοῦ φρονήματος καὶ τῆς συνειδήσεως . . . »

Ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ ἐθολοῦντο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὰ πράγματα τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, διότι μετὰ τὴν Ναυπλιακὴν στάσιν, κατασταλεῖσαν περὶ τὸ τέλος τῆς συνόδου τῆς 12ης Βουλῆς, παρεσκευάζετο γενικώτερον καὶ ἐπικινδυνωδέστερον κίνημα, τὸ ὁποῖον ἐκραγὲν ἐπὶ τέλους κατὰ τὴν 11ην Ὀκτωβρίου 1862, ἐπήνεγκε τὴν ἀνατροπὴν τοῦ θρόνου τοῦ Ὀθωνος, καὶ τὴν συγκάλεσιν ἐθνικῆς συνελεύσεως πρὸς καταρτισμὸν νέου συντάγματος, καὶ ἀναγόρευσιν νέου Ἡγεμόνος.

Ἐνῷ δὲ ἡ ἐλευθέρα Ἑλλὰς διὰ τῆς μεταπολιτεύσεως ταύτης, εὑρίσκετο εἰσέτι ἀσύντακτος, καὶ εἰς κατάστασιν πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς σχεδὸν ἀποσυνθέσεως, διελύθη καὶ ἡ 12η Βουλὴ, ἣν κατὰ πρόσκλησιν τῆς Προστασίας, διεδέξατο ἡ 13η καὶ τελευταία τῆς Ἑπτανήσου. Ταύτης δὲ ἀποκλειστικὴ ἐντολὴ, ὡρίσθη ἐκ τῶν προτέρων, ἡ μόνη ἔκφρασις καὶ ἀπόφασις αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς Ἑνώσεως, τὸ ὁποῖον ἤδη τῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς Ἀγγλίας, ἐπρόκειτο νὰ πραγματοποιηθῇ, ὡς καὶ τῷόντι ἐπραγματοποιήθη, καθ' ὃν τρόπον ἅπαντες σχεδὸν γνωρίζομεν, καὶ ἀπογευόμεθα συνάμα αὐτοῦ τε καὶ τῆς μεταπο-

λιτεύσεως, ἢ τῆς νέας καὶ βαβυλωνίου αὐτῆς φάσεως τῶν πραγμάτων, τοὺς γλυκεῖς καὶ ἀγλαοὺς καρπούς!!

Ὁ Σωκράτης ἐνδίδων καὶ πάλιν εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῶν συμπολιτῶν του, καθόσον μάλιστα ἐπρόκειτο νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ ὑπὲρ τῆς Ἑνώσεως εὐχὴ, ἣν ἀνέκαθεν εἶχεν ἐκφράσει, καὶ ᾐσθάνετο πάντοτε ζωηρὰν καὶ θερμὴν ἐν τῇ καρδίᾳ του, ἀπεστάλη ὡς ἀντιπρόσωπος καὶ ἐν τῇ 13ῃ Βουλῇ, τῆς ὁποίας ὅμως ὁ βίος ὑπῆρξεν ὀλιγοήμερος, διότι μετὰ τὴν ἐν τῷ μέσῳ τῶν σημαιῶν, τῶν ζητωκραυγῶν καὶ τῆς πολιτικῆς μέθης ὁμόθυμον ἐπιψήφισιν τῆς Ἑνώσεως καὶ τῶν προσηρτημένων εἰς ταύτην προτάσεων, περατώσασα τὴν ἐντολήν της, διελύθη. Ἐπικυρωθείσης τῆς ψηφισθείσης Ἑνώσεως καὶ ὑπὸ τῶν ἐν Λονδίνῳ συνθηκῶν τῶν Δυνάμεων, καὶ λαβούσης τὴν κατοχὴν τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, ἐδικαιοῦτο πλέον καὶ ἡ Ἑπτάνησος, ν' ἀποστείλῃ τοὺς πληρεξουσίους αὐτῆς, ὅπως παρακαθήμενοι ἐν τῇ ἐν Ἀθήναις ἐθνικῇ συνελεύσει, λάβωσι μέρος εἰς τὴν σύνταξιν καὶ συγχώνευσιν τῶν δύο ἑνωθέντων κρατῶν.

Ἡ μεταβολὴ ὅμως αὕτη τῶν πραγμάτων, ἐπενεργήσασα φυσικῷ τῷ λόγῳ καὶ ἐπὶ τῶν ψυχῶν, ἀνέπτυξεν ἐν τῇ Ἐξοχῇ τῆς Κερκύρας πνεῦμά τι λίαν δυσμενὲς καὶ πολέμιον κατὰ τῆς πόλεως καὶ τῶν προαστείων, τὸ ὁποῖον, ἀφ' ὅσον ἐφαίνετο, εἶχε κοινωνικὸν χαρακτῆρα, καὶ ἐπήγαζεν ἐκ τῆς πρὸ πολλοῦ χρόνου ἀνωμάλου καταστάσεως τῆς ἰδιοκτησίας, περὶ τῆς ὁποίας θέλομεν καὶ ἐφεξῆς κάμει νύξιν. Τὸ πνεῦμα αὐτὸ τῆς Ἐξοχῆς ὑπερεθιζόμενον καὶ ὑπὸ κακοβούλων, καὶ ἴσως ὑποθαλπόμενον ὑπὸ τῆς νέας τότε ἐγκαινιζομένης πολιτικῆς, ὑπερίσχυσεν ἐπὶ τοσοῦτον,

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ὥστε ἕνεκα τοῦ ὑπερτέρου αὐτοῦ ἀριθμοῦ, ἐπέτυχε ν' ἀποκλείσῃ ἐκ τῆς πληρεξουσιότητος τοὺς ὑποψηφίους τῆς πόλεως καὶ τῶν προαστείων, καὶ ν' ἀναγορεύσῃ τοὺς τῆς Ἐξοχῆς τῆς Κερκύρας.

Πλὴν ἐπὶ τῇ αἰτήσει πολλῶν πολιτῶν, διαιρεθείσης ἀκολούθως τῆς νήσου εἰς Ἐπαρχίας διὰ Διατάγματος τῆς Συνελεύσεως, ἀπετέλεσεν ἡ πρωτεύουσα μετὰ τῶν προαστείων ἰδιαιτέραν Ἐπαρχίαν, ἥτις, ἀφοῦ ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν τὸ σύνταγμα, ἐξελέξατο κατὰ τὴν πρώτην Βουλευτικὴν περίοδον τρεῖς Βουλευτάς, ἐξ ὧν εἷς ἦτο καὶ ὁ Κουρῆς, ὅστις ἀφίχθη εἰς Ἀθήνας, ὅτε καὶ ἐγὼ ἤμην Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας.

Ἡ εἰς Ἀθήνας ἄφιξίς του δὲν ἐχρημάτισεν ὡς ἐκείνη πολλῶν ἑτέρων συναδέλφων του, οἵτινες συνταχθέντες μὲ τὸ νέον Βουλευτικὸν καὶ ἄθλιον σύστημα, ἀνεβοκατέβαινον συνεχῶς τὰς κλίμακας καὶ ἔκρουον τὰς θύρας τῶν Ὑπουργῶν, ἐμπορευόμενοι μετ' αὐτῶν τὰς συνειδήσεις των, καὶ ἀνταλλάσσοντες τὰς ψήφους των μὲ ἑτέρας ἀπολαυὰς ἢ θέσεις ὑπὲρ τῶν εὐνοουμένων των· οὔτε διενοήθη νὰ θηρεύσῃ ὑπουργικὰς ἕδρας, ἢ ἑτέρας ἐσωτερικὰς ἢ ἐξωτερικὰς ὑψηλὰς θέσεις· αὐτὸς ἀπ' ἐναντίας ὡς ἔζησε πάντοτε καί, πολιτευόμενος ἐντίμως, ἐμφρόνως καὶ ἀξιοπρεπῶς, ὑπηρέτησε καὶ ἐν ταῖς Βουλαῖς τῆς Ἑπτανήσου συνῳδὰ πρὸς τὰς ἀρχάς του τὴν πατρίδα, τοιουτοτρόπως καὶ ἐν Ἀθήναις σταθερῶς ἐβάδισε.

Καταλαβὼν τὴν ἕδραν του ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ καὶ ἀνελθὼν τὸ βῆμα, ἀνεκήρυξεν ἐκ τῆς πρώτης αὐτοῦ ἀγορεύσεως, ὁμοῦ μὲ τὰ ὁποῖα ἀείποτε ἐπρέσβευε πατριωτικὰ καὶ προοδευτικὰ φρονήματα, καὶ ἓν πνεῦμα μετριοπαθές, δίκαιον καὶ συνδιαλλακτικὸν ὡς πρὸς τὴν ἀναφυεῖσαν ἔριδα ἐν τῇ πατρίδι του, μεταξὺ τῶν

κατοίκων τῆς Ἐξοχῆς καὶ τῶν τῆς πόλεως. Ἰδοὺ πῶς ἐκφράζεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

« Πάρεργον θεωρῶ ἐπὶ τοῦ παρόντος ν' ἀσχοληθῶ
» περὶ τοῦ Διατάγματος ἐκείνου, περιορίζομαι μόνον
» νὰ εἴπω, ὅτι ἀποσταλεὶς καὶ ἐλθὼν ἐνταῦθα ὡς ἀν-
» τιπρόσωπος τῆς πόλεως καὶ τῶν προαστείων Κερ-
» κύρας, καίτοι οὐχὶ ὁλόκληρος ὁ τῆς νήσου λαός,
» ἀλλὰ μία μόνη μερὶς αὐτοῦ μὲ ἐξελέξατο μετὰ τῶν
» ἀξιοτίμων συναδέλφων μου Κ.Κ. Μαρκορᾶ καὶ Πα-
» δοβᾶ, οὐχ' ἧττον ὅμως παρευρισκόμεθα ἐνταῦθα,
» οὐχὶ ὅπως ἀνάψωμεν τὴν δᾶδα τῆς διχονοίας, ἀλλ'
» ὡς προάγγελοι εἰρήνης, ἐπαναφέρωμεν καὶ παγιώ-
» σωμεν τὴν εἰλικρινῆ καὶ γενικὴν συμφιλίωσιν με-
» ταξὺ τῶν διαφόρων τάξεων τῶν πολιτῶν, ἀνακουφί-
» ζοντες τὰ δεινὰ καὶ θεραπεύοντες τὰς ἀνάγκας τοῦ
» λαοῦ, καὶ ὑπογραμμὸν πρὸς τοῦτο ἔχοντες τὸ ὀφει-
» λόμενον πρὸς τὸ τῆς ἰδιοκτησίας δικαίωμα σέβας,
» οὕτω δὲ δυνηθῶμεν διὰ καταλλήλων δικαίων καὶ ὑπὸ
» τῶν περιστάσεων ὑπαγορευομένων προνοιῶν, νὰ ἄ-
» ρωμεν τὰ ἀληθῆ αἴτια τῆς διχονοίας. »

Προκειμένου δὲ τοῦ ζητήματος τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ θεσμοῦ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ὁ Κουρῆς μεταξὺ τῶν ὀλίγων, ἐμβριθῶς, ἂν καὶ ματαίως, ἠγόρευσεν ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως καὶ τελειοποιήσεως τοῦ θεσμοῦ. Ἀλλ' εἰς ἑτέραν ἀγόρευσιν, ἣν ἐξεφώνησεν ἐν τῇ περιπτώσει κατὰ τὴν ὁποίαν ὑπό τινων διπλωματικῶν ἐγγράφων τῆς κ υ α ν ῆ ς β ί β λ ο υ, ἐπιβούλως διεβάλλετο ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, ὅτι κακῶς ἤρξατο νὰ κυβερνᾷ τὴν Ἑπτάνησον, ἐξέφρασε χρυσοὺς καὶ ἐθνικωτάτους λόγους ὑπὲρ ἀμφοτέρων τῶν ἑνωθέντων κρατῶν. Ἐκ τῶν λόγων αὐτῶν διακο- ... καταδεικνύεται καὶ ἀ[illegible]μενος ἔτι μᾶλλον ὁ ἀνήρ, καταδεικνύεται καὶ ἀ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ριδήλως ὅτι ἡ ἐπὶ Προστασίας ὑπὲρ τῆς Ἑνώσεως εὐ-
χή του, ἦτο τὸ ἐνδομυχώτερον τῆς ψυχῆς του αἴσθη-
μα, ὁ τελευταῖος τῆς καρδίας του παλμός, καὶ ὁ θερ-
μότερος καὶ πλειότερον ἐσωτερικῶς πιεζόμενος αὐτοῦ
πόθος, ὅστις ἐξεχείλιζε μετὰ τὴν πραγματοποίησιν
τῆς Ἑνώσεως, καὶ ἐπανεπαύετο ὡς εἰς τὸ ὁριστικὸν
αὐτοῦ ἐνδιαίτημα εἰσελθών. Ἰδοὺ περικοπαί τινες τῆς
φιλογενεστάτης ἐκείνης ἀγορεύσεως.

« . . . . . Βουλευτὴς ἐκ τῆς πρώην Ἑπτανησιακῆς
» πολιτείας, δὲν δύναται ν' ἀνέλθῃ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν
» τοῦτο βῆμα, χωρὶς νὰ ἐκπληρώσῃ ἱερὸν πρὸς τὴν
» Ἑλλάδα καθῆκον, χωρὶς τὴν Ἑλλάδα νὰ δικαιώσῃ
» καὶ ἱκανοποιήσῃ, εὐστόχως ἀποκρούων τὰς ἐπιῤῥι-
» πτομένας κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως πικρὰς
» καὶ αὐστηρὰς μομφάς, διὰ τὴν κακὴν μετὰ τὴν Ἕ-
» νωσιν καὶ μέχρι τοῦδε ἐν Ἑπτανήσῳ διοίκησιν. Μὴ
» ταράττεσθε λοιπόν, ὦ συνάδελφοι Βουλευταί, διότι
» δὲν παρουσιάζομαι σήμερον εἰς τὸ βῆμα, ὅπως βλά-
» ψω ἀμέσως ἢ ἐμμέσως τὰ συμφέροντα τῆς κοινῆς
» ἡμῶν πατρίδος, τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' ἵνα προσφέρω
» νέον Ἑπτανησιακὸν πρὸς τὴν Ἑλλάδα φόρον . . . . »

« Ἡσυχάσατε καὶ σεῖς Ὑπουργοὶ τῆς Ἑλλάδος,
» ἐκ τοῦ στόματός μου δὲν θέλει ἐξέλθῃ λέξις, δυνα-
» μένη ἐν μηδεμιᾷ περιπτώσει, νὰ καταστήσῃ δυσχε-
» ρεστέραν τῆς κυβερνήσεως τὴν θέσιν . . . . . »

« Ἡ Ἑπτάνησος πρὶν ἢ περιέλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα,
» προώδευεν ὑπὸ τὴν ὑλικὴν ἔποψιν· ὑπὸ τὴν οἰκονο-
» μικὴν ηὐτύχει καὶ εὐημέρει . . . . . Ἀλλὰ τί πρὸς
» τοῦτο; Ἦσαν ἢ δὲν ἦσαν γνησίας καταγωγῆς
» Ἕλληνες οἱ Ἑπτανήσιοι; Ἀφοῦ δὲ ἅπαντες μικροί
» τε καὶ μεγάλοι, ἰσχυροὶ καὶ ἀδύνατοι, ὡμολογήσα-
» τε ἤδη διὰ τῆς ἀφορώσης τὴν Ἕνωσιν τῆς Ἑπτα-

» νήσου Εὐρωπαϊκῆς συνθήκης, ὅτι ἦσαν, εἶναι καὶ
» ἔσονται, δὲν ἠδύναντο βεβαίως νὰ καθησυχάσωσι,
» καὶ νὰ εὐχαριστῶνται εἰς τὴν πολιτικὴν αὐτῶν κα-
» τάστασιν, μόνον διότι ἔβλεπον ἀνεγειρομένας μεγα-
» λοπρεπεῖς οἰκοδομάς, παλάτια, δημόσια καταστή-
» ματα καὶ ὀχυρὰ φρούρια, ἢ διότι αἱ διασταυροῦσαι
» τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς των, καὶ τὰς μετακομίσεις
» διευκολύνουσαι ὁδοί, ἢ τὰ μακρόθεν εἰς τὰς πόλεις
» τὰ ὕδατα διοχετεύοντα ὑδραγωγεῖα ἐν Ἑπτανήσῳ
» κατεσκευάζοντο· ἦσαν Ἕλληνες καὶ ἔλειπεν εἰς
» αὐτοὺς κάτι τί. Τί δὲ εἰς αὐτοὺς ἔλειπε; — Τὸ ἀ-
» νεκτίμητον καὶ πολύτιμον δῶρον τῆς ἐθνικῆς αὐ-
» τονομίας καὶ ἀνεξαρτησίας, ἄνευ τοῦ ὁποίου ὁ Ἕλ-
» λην δὲν δύναται νὰ ζήσῃ, νὰ ὑπάρξῃ· στερούμενος δὲ
» ἀνησυχεῖ, πάσχει, τὸν θάνατον προτιμᾷ (εὖγε, εὖ-
» γε) . . . . »

« Καϋμένη Ἑλλάς! Πόσον σὲ ταλαιπωροῦσι! Πόσα
» κατὰ σοῦ ὑπὸ μεγάλων καὶ μικρῶν λέγονται! Ἀλ-
» λὰ δὲν βλέπετε, ὦ ἰσχυροί, καὶ τὰ Ἑλληνικὰ τῶν
» Ἑλλήνων κατορθώματα; Δὲν εἶναι ἔθνος καὶ Βασί-
» λειον ἀρτισύστατον, μικρόν, καὶ καθεκάστην περισ-
» ριζόμενον; Ἔχει πλέον τῶν τεσσαράκοντα ἐτῶν ἡ-
» λικίαν; Καὶ τί εἶναι τεσσαράκοντα ἢ πεντήκοντα
» ἔτη ἐν τῷ βίῳ τῶν ἐθνῶν; Καὶ μ' ὅλα ταῦτα ἔν-
» δοξοι τῆς πολιτισμένης Εὐρώπης ἄνδρες, καὶ διάση-
» μοι πολιτικοὶ ἀπὸ τοῦ βήματος τῶν κοινοβουλίων,
» ἀνεγνώρισαν καὶ ἐκήρυξαν τὰς παντοειδεῖς προόδους
» τοῦ ἔθνους ἐν τῷ βραχεῖ αὐτῷ διαστήματι, καὶ τὸ
» πλῆθος τῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων, δι' ὧν τὰ
» φῶτα καὶ ὁ πολιτισμὸς μεταδίδονται εἰς ἅπασαν
» τὴν Ἀνατολὴν . . . . . . »

« Εὐτυχεῖς σεῖς, οἱ τὰς τύχας τῆς Ἑλλάδος, κατ'

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

» αὐτὰς τὰς κρισίμους καὶ σοβαρὰς περιστάσεις δι-
» έποντες! Μὴ δυσανασχετῆτε, ὦ Ὑπουργοί, διότι
» καίτοι δύσκολος καὶ δυσχερής, εἶναι ὅμως καὶ ἐπί-
» ζηλος ἡ θέσις ὑμῶν . . . . . . ἐγκαρτερήσατε καὶ θαρ-
» σεῖτε! Μετὰ συνέσεως, περισκέψεως, ἀξιοπρεπείας,
» καὶ πάντοτε ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὴν τιμήν, τὴν ὑπό-
» ληψιν, τὸ μεγαλεῖον καὶ τὸν προορισμὸν τοῦ ἔθνους
» ἡμῶν, ἐνεργήσατε. Οἱ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς ὁμογενεῖς τὸ
» ἔθνος ὁλόκληρον, σύσσωμον, τὴν κυβέρνησίν του
» παρακολουθεῖ, πλὴν παρακολουθεῖ ἐποπτεῦον καὶ
» ἐπιτηροῦν, ἵνα ἐν οἱαδήποτε περιπτώσει ἐξελέγξῃ,
» — καὶ αὐστηρῶς θέλει ἐξελέγξῃ, — τὰς πράξεις
» τῶν κυβερνώντων (εὖγε, εὖγε). »

« Ἴσως δὲ εἴπωσί τινες, Κ. Κουρῆ, ἐννοήσαμεν,
» ἀρκεῖ, τοῖς φρονίμοις ὀλίγα, πλὴν περὶ τῶν ὑπὸ συ-
» ζήτησιν φόρων, δὲν ἠκούσαμεν τίποτε. — Ναί, ὀ-
» φείλω καὶ περὶ τούτων νὰ εἴπω ὀλίγα . . . . . Ἀ-
» κούσατε· οἱαδήποτε καὶ ἂν ᾖ, ἢ ἔσεται ἡ τύχη τῆς
» Ἑλλάδος, ἡ Ἑπτάνησος πάντοτε μεθ' ὑμῶν, μὲ τὴν
» Ἑλλάδα ἀείποτε (εὖγε, εὖγε). Οἱ Ἑπτανήσιοι ὡς
» εἶναι ἤδη πασίγνωστον, δὲν ἐψήφισαν τὴν Ἕνωσιν,
» λαβόντες ὑπ' ὄψιν φορολογικά, ἢ οἰκονομολογικὰ
» ζητήματα, δραχμὰς ἢ ἑκατομμύρια δραχμῶν, πλού-
» τη καὶ θησαυρούς! Ὄχι. Μὴ ἀδικῶνται οἱ Ἕλληνες,
» διότι, ὡς εἶπον, οἱ Ἑπτανήσιοι ἅπαντες εἰσὶ γνησίας
» καταγωγῆς. Καὶ σήμερον εἰς τὰς κρισίμους περι-
» στάσεις, ἐν αἷς διατελεῖ τὸ ἔθνος ἡμῶν, οἱαιδήποτε
» αἱ οἰκονομικαὶ ἡμῶν δυσχέρειαι ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν
» Ἑπτανήσῳ, οἱαδήποτε ἡ πτωχεία μας, ἡ ἔνδειά
» μας, τὰ παράπονα καὶ τὰ αἰσθήματά μας, βεβαιω-
» θῆτε Κύριοι, ὅτι ἂν ἐπρόκειτο καὶ σήμερον, καὶ πά-
» λιν τὸ ζήτημα ἐκεῖνο νὰ κινηθῇ, ἅπαντες, ὅλοι ὁ-

« μοῦ ὡς ἄλλοτε συνδεδεμένοι, ἠθέλαμεν εἰπῇ Ἕνω-
» σιν μετὰ τῆς Ἑλλάδος, Ἕνωσιν, ἵνα συμμερισθῶ-
» μεν πάντοτε τὴν τύχην καὶ τὰ δεινοπαθήματα αὐ-
» τῆς (εὖγε, εὖγε) . . . . . . »

Ὢ πόσον ὅμως, καὶ τὸ λέγομεν μετὰ βαθυτάτου ἄλγους τῆς ψυχῆς μας, παρεγνωρίσθησαν, καὶ οὐδόλως ὠφέλησαν πρὸς συνετισμὸν οἱ πολύτιμοι αὐτοὶ μαργαρῖται τοῦ θερμοσπλάγχνου ἐκείνου πατριώτου! Ἠλέκτρισαν μὲν πρὸς στιγμὴν τοὺς ἀκροατάς του, πλὴν ἔμειναν ἀδιακόσμητοι ὡς μὴ εὑρόντες δάπεδον διάχρυσον! τὸ ἐπικρατοῦν πνεῦμα καὶ ὁ ὑλισμός, κατέπνιξαν τὴν πατριωτικὴν αὐταπάρνησιν καὶ τὸν ἰδανισμὸν τοῦ Βουλευτοῦ. Ἐνῷ διέτριβεν εἰσέτι εἰς Ἀθήνας ὁ Σωκράτης πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν Βουλευτικῶν αὐτοῦ καθηκόντων, ἔλαβε παρὰ τοῦ γαμβροῦ του τὴν λυπηρὰν ἀγγελίαν τῆς ἀποβιώσεως τοῦ γηραιοῦ πατρός του. Εἰς δὲ τὴν ἀπάντησιν αὐτοῦ ἔγραφε καὶ τοὺς εὐπαθεῖς τούτους λόγους . . . . « Ὁ θάνατος,
» Ἀνδρέα μου, οὔτε ἐπροξένησεν, οὔτε θέλει προξενή-
» σει εἰς ἐμὲ μείζονας τῶν συνήθων ἐντυπώσεων . . .
» Ὁ πατήρ μου εἶχε παρακμάσει, πολλὰ ὑπέστη τοῦ
» βίου δεινοπαθήματα, καὶ ἦτον ὥρα ν' ἀναπαυθῇ.
» Εὐτυχεῖς οἱ γονεῖς, οἵτινες προηγοῦνται τῶν τέκνων
» των! Ἡ δὲ μακροβιότης του, τίς οἶδε, ποῖα ἄλλα
» δυστυχήματα, ἠδύνατο νὰ τοῦ προετοιμάσῃ; Ἐ-
» θεώρησα ὅμως πάντοτε εὐχάριστον καὶ παρηγορη-
» τικὸν συνάμα, τὴν ἐκπλήρωσιν καὶ τῶν πλέον λυ-
» πηρῶν καθηκόντων, ὡς ἐκ τούτου παραπονοῦμαι μὲ
» τὴν τύχην μου, διότι μονογενῆ υἱὸν καὶ σεβαστὸν
» πατέρα ἀπώλεσα, μακρὰν ἐξ αὐτῶν εὑρισκόμενος. . .
» Ἐγκαταλείπω τὸ λυπηρὸν τοῦτο ἀντικείμενον καὶ
» μεταβαίνω εἰς ἕτερον . . . . . »

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Τὸ ἕτερον τοῦτο ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον ἀντὶ νὰ παραγάγῃ εὐαρέσκειαν καὶ εὐγνωμοσύνην, ἐπηύξησεν ἀπεναντίας τὰς πικρίας καὶ ἐνοχλήσεις τοῦ ἀνδρός, ἦτο τὸ σοβαρώτατον ἀγροτικὸν τῆς πατρίδος του ζήτημα, περὶ τοῦ ὁποίου ἐκάμαμεν καὶ ἀνωτέρω μνείαν. Αἱ λιπαραὶ καὶ εὔφοροι τῆς Κερκύρας γαῖαι, ὡς ἐκ τῶν ἀνέκαθεν, καὶ ἰδίως ἀπὸ Ἑνετοκρατίας, συστηθέντων ἐκεῖ τιμαρίων, εἶχον λάβει ὀργανισμὸν καὶ προνόμια τιμαριωτικά. Αἱ περιβολαὶ ὅμως αὗται ὡς καὶ τὰ παρεπόμενα προνόμια, ὑποβληθέντα ἐκ τοῦ χρόνου, τῶν νόμων, καὶ τῶν κυβερνήσεων εἰς πλείστας μεταμορφώσεις, κατέστησαν βαθμηδὸν πολυπλοκώτερα, ἐπιβλαβέστερα εἰς τὴν πρόοδον τῆς γεωργίας, καὶ ἐπιβαρυντικώτερα εἰς τοὺς ἀγρότας. Πλὴν ἡ πρὸ πολλοῦ συναισθανομένη καὶ ματαίως ἀπαιτουμένη διόρθωσις τῆς ἀνωμάλου αὐτῆς καταστάσεως, ἀνεφύη ἐπιφοβωτέρα μετὰ τὴν πραγματοποίησιν τῆς Ἑνώσεως.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἐξοχῆς ἐξαναστάντες, ἀπήτουν τότε ἐπιμόνως καὶ σχεδὸν ἀπειλητικῶς, ἐκεῖνοι μὲν ν' ἀπαλλαγῶσιν ἀπὸ τὰ πολυειδῆ αὐτῶν βάρη, ἡ δὲ ἰδιοκτησία νὰ λυθῇ ἐκ τῶν δεσμῶν, οἵτινες ἐκώλυον τὴν ἐλευθέραν μετάβασιν καὶ κυκλοφορίαν της, καὶ νὰ διευθετηθῇ συνῳδὰ πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ αἰῶνος, καὶ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς γεωργίας, καὶ ὅλων ἐπίσης τῶν κατοίκων. Αἱ ἀπαιτήσεις αὗται ὑποτρεφόμεναι καὶ παρ' ἄλλων, καὶ ἐν μέρει δίκαιαι καὶ ὀρθαὶ κατ' ἀρχήν, ἔτεινον διὰ τῆς ὑπερβολῆς των νὰ μετατραπῶσιν εἰς κοινωνιστικάς, νὰ ἐξαγριώσωσι τὰ πνεύματα, καὶ νὰ ὠθήσωσι τὴν κοινωνίαν εἰς ἀτελευτήτους ἔριδας καὶ ἐμφυλίους σπαραγμούς, καθόσον μάλιστα καὶ οἱ ψιλοὶ ἰδιωκτῆται τῆς πόλεως, ἀντέτατταν ἴσην ἐπιμονὴν εἰς

τὸ νὰ τηρήσωσι σχεδὸν ἄθικτον τὸ ἀρχαῖον σύστημα, καὶ τὴν ἔκρυθμον αὐτὴν τῶν πραγμάτων κατάστασιν.

Τὴν λύσιν καὶ διεκπεραίωσιν τοῦ ἀκανθώδους καὶ δυσδιαλύτου τούτου ζητήματος, ἐπεφορτίσθη καὶ ἀνεδέχθη ἀγογγύστως νὰ ἐπιτελέσῃ μόνος ὁ Κουρῆς, ὡς Βουλευτὴς τῆς πόλεως, μετὰ τῶν Βουλευτῶν τῆς Ἐξοχῆς ἐν τῇ τρίτῃ συνόδῳ τῆς Βουλῆς περὶ τὸ 1867. Ἡ θέσις του ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ἦτο ὑπέρ ποτε λίαν δύσκολος καὶ ἀκροσφαλής, διότι δὲν εἶχε μόνον νὰ ὑπερπηδήσῃ τὰ προσκόμματα τῆς ῥαδιουργίας, καὶ νὰ περιφρονήσῃ τὰς ὕβρεις, τὰς ἀπειλὰς καὶ τὰς συκοφαντίας, ἀπέναντι ἑνὸς ὑψηλοῦ καθήκοντος, ἀλλὰ νὰ ἀντιπαλαίσῃ πρὸς τὸ στοιχεῖον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον πάντοτε τὸν ἠγάπησε, τὸν ἐσεβάσθη καὶ τὸν ἐξετίμησεν. Ἡ εὐστάθεια ὅμως τοῦ χαρακτῆρός του, ἡ εὔσχημος γλῶσσά του, τὸ συμβιβαστικὸν πνεῦμά του, καὶ προπάντων ἡ πεποίθησις τῶν ἄλλων εἰς τὴν εἰλικρίνειαν καὶ τὴν δικαιοσύνην τῶν ἀρχῶν του, ὑπερενίκησαν τὰ πάντα, καὶ ἐπέτυχε τὴν ὑπὸ τῆς Βουλῆς σύνταξιν νόμου, ὅστις ἐκριζόνων κατὰ τὸ δυνατὸν τὰς ἀκάνθας, καὶ συμβιβάζων ἐπὶ τὸ ὀρθότερον καὶ ἐπιεικέστερον τὰς ἀξιώσεις τῶν ἀντιφερομένων, διεσκέδασε τοὺς κινδύνους, καὶ ἐπανήγαγε τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἁρμονίαν ἐν τῇ κοινωνίᾳ, καὶ τὴν διαλλαγὴν καὶ συμφιλίωσιν τῶν δύο πολεμίων στοιχείων.

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ πατριωτικωτάτου καὶ εὐεργετικωτάτου τούτου κατορθώματος, ἀπεσύρθη πλέον ὁ ἀνὴρ διὰ παντὸς ἐκ τῶν πολιτικῶν, καὶ διῆγε βίον ὅλως ἰδιωτικόν. Περὶ τὸ 1869, ἔλαβε παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως ἓν μικρὸν παράσημον, τὸν ἀργυροῦν καὶ πάγκοινον σχεδὸν σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος, εἰς ἀμοιβὴν τόσων πατριωτικῶν καὶ πολυχρονίων ὑ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

πηρεσιῶν! Διεξελθόντες δὲ καὶ ἡμεῖς μέχρι τοῦδε, καὶ τὸ πολιτικὸν αὐτοῦ στάδιον, ἂς μᾶς ἐπιτραπῇ πρὶν ἔτι ἐνδιατρίψωμεν ὀλίγον μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ εἰς τὸν πανύστατον καταλήξωμεν ἀποχωρισμὸν, νὰ θεωρήσωμεν αὐτὸν ἐν μικρογραφίᾳ ὡς ῥήτορα καὶ ὡς πολιτικόν.

Ὡς ῥήτωρ εἶχε μὲν ὁ Σωκράτης ὑπὸ τῆς φύσεως ἀρκούντως εὐνοηθῆ, καὶ ὑπὸ τῆς μελέτης καὶ τῆς ἀσκήσεως μᾶλλον τελειοποιηθῆ. Εἶχε φωνὴν ὀλίγον τι λιγυρὰν, πλὴν λαμπρὰν καὶ εὔστροφον· εὐπρεπὲς τὸ σχῆμα, κοσμίαν τὴν παράστασιν, κάποτε καὶ δραματικὴν ὡς ἐκ τῶν σφοδρῶν συγκινήσεων τῆς ψυχῆς· νοῦν διαπεραστικὸν, πνεῦμα εὐφυὲς καὶ ὀρθότητα κρίσεως· εἶχεν εὐκολίαν λόγου καὶ συνήθως αὐτοσχεδίως ἠγόρευε, καὶ ὅμως αἱ ἀγορεύσεις του οὔτε ἀσύνδετοι, οὔτε συγκεχυμέναι ἦσαν· αἱ ἰδέαι σαφεῖς, ἡ γλῶσσα καθαρὰ, τὸ ὕφος ὁμαλόν· ἀναλυτικὸς μᾶλλον ἢ συνθετικὸς, κατήρχετο πολλάκις καὶ εἰς λεπτομερείας, πλὴν δὲν ἐκούραζε τοὺς ἀκροατάς του, διότι ἡ εὐγλωττία του, εἶχε κάτι τι ἑλκυστικὸν καὶ ἐπαγωγὸν, τὸ ὁποῖον ἐμαγνήτιζεν οὕτως εἰπεῖν τὴν προσοχήν.

Ἀλλ᾽ οἱ ἀκροαταί του ἐμαγνητίζοντο καὶ ὑπὸ ἑτέρας δυνάμεως πολὺ ἀνωτέρας· αὕτη δὲ ἦτο τὸ κῦρος καὶ τὸ αἰδῆμον (decorum) τοῦ ἀνδρὸς, ἅτινα ἀπέλαμπον ἐκ τῆς εἰλικρινείας τῶν ἀρχῶν του, τῆς χρηστότητος τῶν ἠθῶν του καὶ τῶν πατριωτικῶν αὐτοῦ ἀρετῶν. Ὅ,τι ἐπρόφερε διὰ τῶν χειλέων, ἐξήρχετο ἐκ τῆς καρδίας, **vivae voces ab imo pectore.** Ἦτον ἑτοιμόλογος καὶ εὔστοχος εἰς τὰς ἀπαντήσεις του, κάποτε δὲ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ χαριεντισμοῦ, ἀνεμίγνυε καὶ δόσιν τινὰ πικρὰς εἰρωνείας. Τὰ ἱστορικὰ παραδείγματα, ἤξευρε νὰ μεταχειρίζηται μετὰ τέχνης καὶ μετριότη-

τος· διαποικίλλων τὰς ἀγορεύσεις του λίαν ἁρμοδίως, καὶ σπείρων αὐτὰ, κατὰ τὸ λεγόμενον, τῇ χειρὶ, καὶ μὴ ὅλῳ τῷ θυλάκῳ, κατετραυμάτιζε καιρίως διὰ τῶν ἱστορικῶν ἀληθειῶν καὶ τῶν ἰσχυρῶν ἐπιχειρημάτων του, τοὺς ἀντιπάλους του.

Ὡς πολιτικὸς ἀνὴρ εἶχε μὲν ἀναλόγως τῶν περιστάσεων εἰς ἃς εὑρέθη, καὶ τῆς κοινωνίας εἰς ἣν περιεστρέφοντο αἱ ἐνέργειαί του, πλεῖστα προσόντα πρὸς ἐπίτευξιν τῶν ὁποίων ἐπεδίωκε ἀντικειμένων. Ἦτο μὲν κάτοχος παιδείας καὶ ἐπιστημονικῶν γνώσεων, πλὴν εἶχε καὶ ἱκανὴν πεῖραν προσώπων καὶ πραγμάτων, ἄνευ τῆς ὁποίας αἱ ψιλαὶ θεωρίαι εἶναι πρακτικῶς ἄγονοι· δὲν ἦτον ὄχι, ἁπλοῦς ἰδεολόγος καὶ θεωρητικὸς, ἦτο μάλιστα νοῦς πρακτικώτατος, καὶ ἐπεριωρίζετο εἰς ὅ,τι ἐνόμιζεν ἐφικτὸν, καὶ ἀμέσου ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐφαρμογῆς. Αἱ διενεργούμεναι ἀρχαί του, δὲν εἶχον μὲν εὐρυτάτην περιφέρειαν, πλὴν ἦσαν εἰλικρινεῖς καὶ σταθεραὶ, ἡ δὲ πραγματοποίησίς των ἐπεδιώκετο μετὰ πολλῆς συνέσεως καὶ ἐνδομύχου πεποιθήσεως.

Τὸ ὑπ᾽ αὐτοῦ θεωρούμενον μεμακρυσμένον ἐθνικὸν μέλλον, ἦτο μὲν θερμὸν ἐν τῇ διανοίᾳ καὶ τῇ καρδίᾳ του, πλὴν αἱ ἄμεσοι ἐνέργειαί του ἦσαν κυρίως ἐστραμμέναι καὶ ἀπεῤῥοφῶντο ὑπὸ τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τῆς μεταῤῥυθμίσεως. Αἱ πρὸς ταύτην ἀποκλειστικαὶ σχεδὸν σκέψεις καὶ μέριμναί του, ἀπετέλουν οὐσιωδῶς καὶ τὸν πολιτικὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα. Ἂν δὲ ὁ πολιτικὸς ἀνὴρ ἦναι, ἢ τοὐλάχιστον πρέπει νὰ ἦναι, τὸ ὥριμον προϊὸν οὐχὶ μόνον τῶν γνώσεων καὶ τῆς πείρας, ἀλλ᾽ ἰδίως τοῦ πατριωτισμοῦ, τῆς τιμιότητος, τῆς ἰσχυρᾶς θελήσεως, τῶν ἀκλονήτων καὶ ὑγειῶν ἀρχῶν, καὶ ἐπὶ πάντων τούτων τῆς συνέσεως, ἥτις εἶ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

και ἡ κορωνὶς ὅλων τῶν ἄλλων, ὁ Κουρῆς ἦτο βεβαίως, ἂν οὐχὶ ὁ μόνος, τοὐλάχιστον ὁ ἀληθέστερος καὶ συνεπέστερος πολιτικὸς τῆς μερίδος του, ὡς ἦτο καὶ ὁ εὐφραδέστερος ῥήτωρ.

Καίτοι πλέον ἰδιώτευεν ὁ ἀνὴρ, καὶ εἶχεν, ὡς προείπομεν, μετὰ τὴν διεκπεραίωσιν τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος, ἀποχαιρετήσει τὰ πολιτικὰ, δὲν ἔμενεν ὅμως καὶ ἀπείρακτος καὶ ἀνενόχλητος ἔκ τινων συμπολιτῶν του, τοὺς ὁποίους, φαίνεται, δὲν ἐπέτυχε καθ' ὅλα νὰ εὐαρεστήσῃ. Δὲν ἤθελον οὗτοι νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι αἱ πολιτικαὶ μεταβολαὶ, δύνανται μὲν ταχέως νὰ ἐπιτελεσθῶσι, πλὴν βραδέως νὰ τακτοποιηθῶσι, καὶ ὅτι οὐδεὶς πολιτικὸς ἀνὴρ, δύναται εἰς τοιαύτας μάλιστα περιστάσεις τοὺς πάντας καὶ κατὰ πάντα νὰ ἱκανοποιήσῃ· τοιαύτη ἱκανοποίησις εἶναι ἐκτὸς τῶν ἀνθρωπίνων δυνάμεων.

Ἡ ἀγνωμοσύνη αὕτη τῶν τοιούτων ἀνθρώπων, οἱ ἐπὶ τόσα ἔτη πολιτικοὶ αὐτοῦ ἀγῶνες, καὶ πρὸ πάντων ἡ ἀθλία καὶ ὁσημέραι ἐπὶ τὰ χείρω ῥέπουσα πολιτικὴ ἡμῶν κατάστασις, ἥτις καὶ τὴν Ἕνωσιν ἀπώλεσε, καὶ τὸ ἔθνος ὅλον παρωθεῖ εἰς ἄβυσσον δυστυχιῶν, ἐπέδραττον δραστηρίως ἐπ' αὐτοῦ, διετήρουν τὴν εὐαισθησίαν του εἰς ἀέναον οὕτως εἰπεῖν ταραχήν. Ἐν τοιαύτῃ θέσει διατελῶν προσεβλήθη ὑπὸ ἐλαφρᾶς τινος, πλὴν μερικῆς ἀποπληξίας, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἠναγκάσθη νὰ μεταβῇ εἰς Ἰταλίαν, ὅπου διὰ τῶν ἐπικουριῶν τῆς ἐπιστήμης, ἐβελτιώθη ἐπαισθητῶς ἡ ὑγεία του. Ἐπανελθὼν εἰς τὴν πατρίδα, καὶ λαβὼν μετ' οὐ πολὺ ἕτερον σφοδρότερον κροῦσμα, μετέστη αἴφνης ἀφ' ἡμῶν κατὰ τὴν 14 Ἰουλίου **1873**, εἰς ἡλικίαν 59 ἐτῶν. Οὔτε οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι, οὔτε οἱ συμπολῖταί του, ηὐτύχησαν νὰ συλλέ-

ξωσι τοὺς τελευταίους παραινετικοὺς αὐτοῦ λόγους, μεθ' ὧν καθὰ πρότερον ἔλεγεν, ἐπεφυλάττετο ν' ἀποχωρισθῇ ἐξ αὐτῶν. Ἄφησε δὲ τέσσαρας μόνον κόρας, τὴν Ἀσπασίαν καὶ Ἀγγελικὴν, νυμφευθείσας ἡ μὲν τὸν ἐκ Παξῶν Στάμον Βελιανίτην, ἡ δὲ τὸν ἐκ Κερκύρας Ἀνδρέαν Κ. Παππαδάτον, καὶ τὴν Ἀμαλίαν καὶ Οὐρανίαν ἀνύμφους.

Ὁ θάνατος αὐτοῦ ἀφῆκε μέγα κενὸν εἰς τὴν πατρίδα του· οἱ συμπολῖταί του παραχρῆμα τὸ ᾐσθάνθησαν, καὶ τὸ ἐδήλωσαν διὰ τῆς αὐθορμήτου καὶ τῆς μεγάλης αὐτῶν συῤῥοῆς, μεθ' ἧς λίαν σκυθρωποὶ καὶ κατηφεῖς ἐσυνώδευσαν τὴν κηδείαν του, εἰς ἣν εὐπρεπέστατον καὶ εὐφραδέστατον λόγον, ἐξεφώνησεν ὁ συμπολίτης καὶ φίλος του Μιχαὴλ Ἰδρωμένος. Πολλοὶ ἄγνωστοι πρότερον ἐν τῇ οἰκογενείᾳ του, προσήρχοντο τότε εἰς αὐτὴν θρηνοῦντες, ἀναμιμνησκόμενοι τὰς εὐεργεσίας του, καὶ ἀποκαλοῦντες αὐτὸν μ α ρ γ α ρ ί τ η ν τῆς Κερκύρας. Τοιοῦτος εἶναι συνήθως ὁ κόσμος· ὅταν κατέχῃ τὸ ἀγαθὸν, ἢ δὲν τὸ ψηφᾷ, ἢ δὲν τὸ ἐκτιμᾷ δεόντως, ἢ τὸ προδίδει καὶ τὸ καταδιώκει· ὅταν δὲ τὸ ἀπολέσῃ, τότε αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην του, θρηνεῖ τὴν ἔλλειψίν του, καὶ ἀνεγείρων πολλάκις βωμοὺς καὶ ἀνδριάντας, προσφέρει τὴν λατρείαν καὶ τὸ θυμίαμά του. Καὶ ὅμως δὲν μεταβάλλεται· μένει πάντοτε ὁ αὐτός. Ἀδικεῖ μὲν ἐν τῷ βίῳ τοὺς ἀγαθοὺς, ἢ τὸ πολὺ ὑποκρίνεται συμπάθειαν ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ ὑποστηρίζει τοὺς κακοὺς ἢ ἕρπει ἐνώπιόν των· μεταμελεῖται δὲ ἐν τῷ θανάτῳ διὰ τὴν εἰς ἀμφοτέρους ἐπιλήψιμον διαγωγήν του· Καὶ διατί; Οὐχὶ διότι ἐσθάνθη ἐν τῇ συνειδήσει του τὴν πλάνην [illegible] προτίθεται εἰς τὸ ἑξῆς ν' ἀπαλλαχθῇ, ἀλλὰ διότι μετὰ θάνατον, ἡ μὲν τοῦ ἀγαθοῦ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

μνήμη τὸν τιμᾷ καὶ τὸν δοξάζει, ἡ δὲ τοῦ κακοῦ τὸν καταισχύνει χωρὶς νὰ τὸν ὠφελῇ. Οἰκειοποιεῖται οὕτως ἀναξίως τοὺς καρποὺς τοῦ δένδρου, τὸ ὁποῖον ἢ δὲν ἐκαλλιέργησεν ἢ ἐγκατέλειψεν εἰς τὰς προσβολὰς τοῦ καύσωνος, ἢ τοῦ ψύχους καὶ τῶν ἀνέμων.

Ἐν Κεφαλληνίᾳ 20 Ὀκτωβρίου 1876.

ΗΛΙΑΣ ΖΕΡΒΟΣ ΙΑΚΩΒΑΤΟΣ.

ΜΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ.

Σελ. 9. στίχ. 21, ἀνάγν. συνομηλίκων του. — Σ. 21. στ. 30, ἀν. δικαιωμάτων. — Σ. 24. στ. 16, ἀν. Μεταῤῥυθμιστικὸν, καὶ στ. 18, ἀν. ἀληθῆ. — Σ. 26. στ. 23, ἀν. κυριωτέρων. — Σ. 28. στ. 27, ἀν. παραγάγωσι. — Σ. 32. στ. 15, ἀν. τύπον· — Σ. 67. στ. 26, ἀν. πομφολυώδη.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ-ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Περιστάσεις ὅλως ἀνεξάρτητοι τῆς θελήσεώς μου, μ' ἠνάγκασαν ν' ἀναβάλω ἐπὶ τοῦ παρόντος (ἐκτὸς ἂν ἐκλείψωσι) τὴν ἔκδοσιν Ἐπιστολιμαίων τινῶν Διατριβῶν, ἃς προεθέμην νὰ ἐκδίδω κατὰ περιόδους εἰς ἰδιαίτερα φυλλάδια, ἐκ δύο μέχρι τριῶν περίπου τυπογραφικῶν φύλλων ἕκαστον, ὡς ἐκ τούτου δημοσιεύω ἤδη, κατὰ θερμὴν ἐκφρασθεῖσαν ἐπιθυμίαν, μόνην τὴν παροῦσαν, ἥτις ἔμελλε ν' ἀπαρτίσῃ ἐν τῇ σειρᾷ τῶν Διατριβῶν αὐτῶν, τὸ 1ον καὶ 2ον φυλλάδιον.

Ἡ τιμὴ τῆς Διατριβῆς ταύτης προσδιορίζεται εἰς 2 1/2 νέας δραχμάς.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
ΑΙ.Σ2.Φ8.0026

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Περιστάσεις ὅλως ἀνεξάρτητοι τῆς θελήσεώς μου, μ' ἠνάγκασαν ν' ἀναβάλω ἐπὶ τοῦ παρόντος (ἐκτὸς ἂν ἐκλείψωσι) τὴν ἔναρξιν Ἐπιστολιμαίων τινῶν Διατριβῶν, ἃς προεθέμην νὰ ἐκδίδω κατὰ περιόδους εἰς ἰδιαίτερα φυλλάδια, ἐκ δύο μέχρι τριῶν περίπου τυπογραφικῶν φύλλων ἕκαστον, ὡς ἐκ τούτου δημοσιεύω ἤδη, κατὰ θερμὴν ἐκφρασθεῖσαν ἐπιθυμίαν, μόνην τὴν παροῦσαν, ἥτις ἔμελλε ν' ἀπαρτίσῃ ἐν τῇ σειρᾷ τῶν Διατριβῶν αὐτῶν, τὸ Γον καὶ Δον φυλλάδιον.

Ἡ τιμὴ τῆς Διατριβῆς ταύτης προσδιορίζεται εἰς 2 1]2 νέας δραχμάς.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ